

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 35 · 17. desember
Sesjonen 2019–2020

Møte tirsdag den 17. desember 2019 kl. 10.
Votering kl. 15.

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 35):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i kringkastingensloven mv. (avvikling av kringkastingsavgift, rettelser av inkurier mv.) (Lovvedtak 15 (2019–2020), jf. Innst. 79 L (2019–2020) og Prop. 12 L (2019–2020))
2. Stortingets vedtak til lov om endringer i finnmarksloven (endringer som følge av sammenslåingen av Troms og Finnmark fylker) (Lovvedtak 16 (2019–2020), jf. Innst. 82 L (2019–2020) og Prop. 134 L (2018–2019))
3. Stortingets vedtak til lov om behandling av opplysninger i kredittopplysningsvirksomhet (kredittopplysningsloven) (Lovvedtak 17 (2019–2020), jf. Innst. 81 L (2019–2020) og Prop. 139 L (2018–2019))
4. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (Lovvedtak 18 (2019–2020), jf. Innst. 80 L (2019–2020) og Prop. 10 L (2019–2020))
5. Stortingets vedtak til lov om endringer i passloven (passgebyr) (Lovvedtak 19 (2019–2020), jf. Innst. 84 L (2019–2020) og Prop. 3 L (2019–2020))
6. Stortingets vedtak til lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (gjennomføringstiden for straffegjennomføring med elektronisk kontroll mv.) (Lovvedtak 20 (2019–2020), jf. Innst. 83 L (2019–2020) og Prop. 132 L (2018–2019))
7. Stortingets vedtak til lov om endringer i passloven og ID-kortloven (utstedelse og nektelse av reisedokumenter til mindreårige mv.) (Lovvedtak 21 (2019–2020), jf. Innst. 85 L (2019–2020) og Prop. 126 L (2018–2019))
8. Stortingets vedtak til lov om endringer i politiloven mv. (bevåpnet patruljering mellom sårbare objekter mv.) (Lovvedtak 22 (2019–2020), jf. Innst. 73 L (2019–2020) og Prop. 105 L (2018–2019))
9. Stortingets vedtak til lov om informasjonstilgang mv. for utvalget for ekstern gransking av saken knyttet til feilaktig praktisering av adgangen til å motta sykepenger, arbeidsavklaringspenger og pleiepenger ved opphold i et annet EØS-land (Lovvedtak 23 (2019–2020), jf. Innst. 90 L (2019–2020) og Prop. 27 L (2019–2020))
10. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 17. juli 1925 nr. 2 om avgift av kull, jordoljer og andre mineraler og bergarter som utføres fra Svalbard (Lovvedtak 24 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
11. Stortingets vedtak til lov om endring i vegtrafikkloven (Lovvedtak 25 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
12. Stortingets vedtak til lov om endringer i egedoms-skattelova (Lovvedtak 26 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
13. Stortingets vedtak til lov om endring i fjellova (Lovvedtak 27 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
14. Stortingets vedtak til lov om endringer i petroleumsskatteloven (Lovvedtak 28 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
15. Stortingets vedtak til lov om endring i rettsgebyrloven (Lovvedtak 29 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
16. Stortingets vedtak til lov om endring i kringkastingensloven (Lovvedtak 30 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
17. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (Lovvedtak 31 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
18. Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 32 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
19. Stortingets vedtak til lov om endring i brann- og eksplosjonsvernloven (Lovvedtak 33 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
20. Stortingets vedtak til lov om endring i bokføringsloven (Lovvedtak 34 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
21. Stortingets vedtak til lov om endringer i skattebetalingsloven (Lovvedtak 35 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
22. Stortingets vedtak til lov om endringer i merverdiavgiftsloven (Lovvedtak 36 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

23. Stortingets vedtak til lov om endring i vass- og avløpsanleggslova (Lovvedtak 37 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
24. Stortingets vedtak til lov om endring i a-opplysningsloven (Lovvedtak 38 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
25. Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteforvaltningsloven (Lovvedtak 39 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
26. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 20. desember 2018 nr. 102 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Lovvedtak 40 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))
27. Stortingets vedtak til lov om endringer i spesialisthelsetjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven (lovfesting av systemet for nye metoder m.m.) (Lovvedtak 41 (2019–2020), jf. Innst. 93 L (2019–2020) og Prop. 55 L (2018–2019))
28. Stortingets vedtak til lov om endringer i pasient- og brukerrettighetsloven mv. (helsehjelp i utlandet) (Lovvedtak 42 (2019–2020), jf. Innst. 92 L (2019–2020) og Prop. 80 L (2018–2019))
29. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Samisk språk, kultur og samfunnsliv (Innst. 107 S (2019–2020), jf. Meld. St. 31 (2018–2019))
30. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siri Gåsemyr Staalesen, Espen Barth Eide, Eirik Sivertsen, Stein Erik Lauvås og Masud Gharahkhani om stans av Statsbyggs planlagte salg av øyene i indre Oslofjord (Innst. 111 S (2019–2020), jf. Dokument 8:155 S (2018–2019))
31. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski og Karin Andersen om å ta bedre vare på naturmangfold og viktig norsk natur (Innst. 113 S (2019–2020), jf. Dokument 8:151 S (2018–2019))
32. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Freddy André Øvstegård og Karin Andersen om et rettferdig boligmarked (Innst. 112 S (2019–2020), jf. Dokument 8:154 S (2018–2019))
33. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Innst. 137 S (2019–2020), jf. Prop. 22 S (2019–2020), unntatt kap. 541 og 542)
34. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 136 S (2019–2020), jf. Prop. 24 S (2019–2020), kap. 490, 491 og 3490)
35. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Kunnskapsdepartementet (Innst. 135 S (2019–2020), jf. Prop. 25 S (2019–2020), kap. 291, 292, 3291 og 3292)
36. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Klima- og miljødepartementet (Innst. 99 S (2019–2020), jf. Prop. 21 S (2019–2020), unntatt kap. 1429)
37. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Olje- og energidepartementet (Innst. 97 S (2019–2020), jf. Prop. 26 S (2019–2020))
38. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 117 S (2019–2020), jf. Prop. 24 S (2019–2020), kap. 480)
39. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Forsvarsdepartementet (Innst. 118 S (2019–2020), jf. Prop. 13 S (2019–2020))
40. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Utanriksdepartementet (Innst. 119 S (2019–2020), jf. Prop. 17 S (2019–2020))
41. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Samferdselsdepartementet (Innst. 116 S (2019–2020), jf. Prop. 23 S (2019–2020), kap. 1361)
42. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Endringer i statsbudsjettet 2019 under Samferdselsdepartementet

(Innst. 103 S (2019–2020), jf. Prop. 22 S (2019–2020), kap. 541 og 542 og Prop. 23 S (2019–2020), unntatt kap. 1361)

43. Interpellasjon fra representanten Erlend Wiborg til justis- og innvandringsministeren:

«Retten til å kunne ytre seg fritt er grunnleggende i et demokrati. Voltaire uttrykte det godt: «Jeg er dypt uenig i det du sier, men vil til min død forsvare din rett til å si det.» Vi kunne i Filter Nyheter lese om SIANs koranbrenning. Politiet stoppet dem og deler av begrunnelsen viste seg i ettertid å være bekymring for hevnangrep. Dette er en meget farlig begrunnelse, da man lar kriminelle og terrorister definere grensene for vår ytringsfrihet. Vi har i de senere år også sett eksempler på kommuner som forsøker å hindre organisasjoner de færreste av oss liker, i å demonstrere. Jeg er en sterk motstander av SIAN, allikevel vil jeg forsvare deres rett til å ytre seg. Meninger bør frem i lyset, slik at vi kan slå tilbake med bedre argumenter, ikke ved lov. Er statsråden enig i at ytringsfriheten må forsvares, også for dem som har meninger vi misliker?»

44. Interpellasjon fra representanten Sveinung Stensland til eldre- og folkehelseministeren:

«Demens er ifølge Folkehelseinstituttet den fjerde største dødsårsaken her i landet, mer enn tredoblet på 20 år. I dag har over 77 000 mennesker i Norge demens, og trolig vil antallet dobles fram mot 2040. Av alle som lever med demens i dag, antar vi at rundt 4 000 er under 65 år. Over 350 000 er nær pårørende til en med demens. Hjernesykdommer gir enkeltpersoner og familier store belastninger. Mange sykdommer og skader i hjernen forandrer pasientens personlighet, eller pasientene opplever en tretthet som påvirker både dem og familien. De samfunnsøkonomiske omkostningene ved sykdom og skade i hjernen er store. Det er flere ulike sykdommer og skader i hjernen som kan føre til demens. Alzheimers sykdom er den vanligste typen, men det finnes også en rekke andre typer demenssykdommer.

Hva vil statsråden gjøre for å sette oss i bedre stand til å møte denne utfordringen?»

45. Referat

Presidenten: Representanten Tor André Johnsen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Sigbjørn Gjelsvik vil fremsette et representantforslag.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:00:26]: Jeg vil på vegne av representantene Trygve Slagsvold Vedum, Geir Pollestad og meg selv legge fram et representantforslag om lønnsmoderasjon for høytlønte ledere i staten.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sakene 1 til og med 28 vil bli behandlet under ett og gjelder lovvedtak 15 til og med lovvedtak 42.

Sak nr. 1 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i kringkastingsloven mv. (avvikling av kringkastingsavgift, rettelser av inkurier mv.) (Lovvedtak 15 (2019–2020), jf. Innst. 79 L (2019–2020) og Prop. 12 L (2019–2020))

Sak nr. 2 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i finnmarksloven (endringer som følge av sammenslåingen av Troms og Finnmark fylker) (Lovvedtak 16 (2019–2020), jf. Innst. 82 L (2019–2020) og Prop. 134 L (2018–2019))

Sak nr. 3 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om behandling av opplysninger i kredittopplysningsvirksomhet (kredittopplysningsloven) (Lovvedtak 17 (2019–2020), jf. Innst. 81 L (2019–2020) og Prop. 139 L (2018–2019))

Sak nr. 4 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (Lovvedtak 18 (2019–2020), jf. Innst. 80 L (2019–2020) og Prop. 10 L (2019–2020))

Sak nr. 5 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i passloven (passgebyr) (Lovvedtak 19 (2019–2020), jf. Innst. 84 L (2019–2020) og Prop. 3 L (2019–2020))

Sak nr. 6 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (gjennomføringstiden for straffegjennomføring med elektronisk kontroll mv.) (Lovvedtak 20 (2019–2020), jf. Innst. 83 L (2019–2020) og Prop. 132 L (2018–2019))

Sak nr. 7 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i passloven og ID-kortloven (utstedelse og nektelse av reisedokumenter

til mindreårige mv.) (Lovvedtak 21 (2019–2020), jf. Innst. 85 L (2019–2020) og Prop. 126 L (2018–2019))

Sak nr. 8 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i politiloven mv. (bevæpnet patruljering mellom sårbare objekter mv.) (Lovvedtak 22 (2019–2020), jf. Innst. 73 L (2019–2020) og Prop. 105 L (2018–2019))

Sak nr. 9 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om informasjonstilgang mv. for utvalget for ekstern gransking av saken knyttet til feilaktig praktisering av adgangen til å motta sykepenger, arbeidsavklaringspenger og pleiepenger ved opphold i et annet EØS-land (Lovvedtak 23 (2019–2020), jf. Innst. 90 L (2019–2020) og Prop. 27 L (2019–2020))

Sak nr. 10 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 17. juli 1925 nr. 2 om avgift av kull, jordoljer og andre mineraler og bergarter som utføres fra Svalbard (Lovvedtak 24 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 11 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endring i vegtrafikkloven (Lovvedtak 25 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 12 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i egedoms-skattelova (Lovvedtak 26 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 13 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endring i fjellova (Lovvedtak 27 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 14 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i petroleums-skatteloven (Lovvedtak 28 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 15 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endring i rettsgebyrloven (Lovvedtak 29 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 16 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endring i kringkastingsloven (Lovvedtak 30 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 17 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (Lovvedtak 31 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 18 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 32 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 19 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endring i brann- og eksplosjonsvernloven (Lovvedtak 33 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 20 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endring i bokføringsloven (Lovvedtak 34 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 21 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skattebetalingsloven (Lovvedtak 35 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 22 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i merverdiavgiftsloven (Lovvedtak 36 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 23 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endring i vass- og avløpsanleggslova (Lovvedtak 37 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 24 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endring i a-opplysningsloven (Lovvedtak 38 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 25 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteforvaltningsloven (Lovvedtak 39 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 26 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 20. desember 2018 nr. 102 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Lovvedtak 40 (2019–2020), jf. Innst. 4 L (2019–2020) og Prop. 1 LS (2019–2020))

Sak nr. 27 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i spesialisthelsetjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven (lovfesting av systemet for nye metoder m.m.) (Lovvedtak 41 (2019–2020), jf. Innst. 93 L (2019–2020) og Prop. 55 L (2018–2019))

Sak nr. 28 [10:01:03]

Stortingets vedtak til lov om endringer i pasient- og brukerrettighetsloven mv. (helsehjelp i utlandet) (Lovvedtak 42 (2019–2020), jf. Innst. 92 L (2019–2020) og Prop. 80 L (2018–2019))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til sakene nr. 1 til og med nr. 28.

Sak nr. 29 [10:01:09]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Samisk språk, kultur og samfunnsliv (Innst. 107 S (2019–2020), jf. Meld. St. 31 (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil 5 replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Heidi Greni (Sp) [10:02:04] (ordfører for saken): Innledningsvis vil jeg få takke komiteen for et godt samarbeid i denne saken.

Norge er etablert på territoriet til to folk, nordmenn og samer. Begge folkene har samme rett til og samme krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk. I Grunnloven § 108 heter det:

«Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.»

Våren 2018 ble det enighet mellom regjeringen og Sametinget om å samle de fleste av bevilgningene til Sametinget under ett budsjettkapittel i statsbudsjettet. Som en del av enigheten har regjeringen også etablert en ordning hvor det hvert år fra 2019 legges fram en framoverskuende melding til Stortinget om samepolitikken. Meldingen skal omtale utviklingstrekk for samisk språk, kultur og samfunnsliv. I tillegg skal tjenestetilbudet til samiske innbyggere, regjeringens mål i samepolitikken og de viktigste utfordringene framover redegjøres for. Det er denne meldingen vi behandler her i dag.

Sametinget er fornøyd med å samle flest mulig bevilgninger i én post. Sametinget bemerket imidlertid i høringen at all økning i rammeoverføringen er øremerket, og at intensjonene om større mulighet for Sametinget til selv å prioritere etter deres mening ikke var oppfylt.

I tillegg er det uenighet mellom regjeringen og Sametinget om hvorvidt bevilgningene til samiske formål har fått samme lønns- og prisstigning som øvrig forvaltning. Sametingets representanter viste i høringen til at det siden 2013 har vært en systematisk utvikling som fører til at samiske samfunn ikke får ta del i den samme utviklingen som norske samfunn, grunnet lavere økonomiske forutsetninger. Komitéflertallet fremmer derfor forslag om at det i kommende budsjett legges samme anslag for pris- og lønnsvekst til grunn for Sametinget som for den øvrige forvaltningen.

I 2016 overrakte samisk språkutvalg NOU 2016: 18, Hjertespråket, til Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Sametinget. Her foreslås en rekke tiltak for å styrke samisk språk. Alle de samiske språkene står på UNESCOs liste over truede språk. Sørsamisk har svært få språkbrukere og krever derfor ekstra oppmerksomhet. Stortinget har derfor bedt regjeringen om å ha en særlig oppmerksomhet rettet mot sørsamisk språk og sammenhengen mellom språk, kultur og næring i oppfølgingen av Hjertespråket.

Den 26. november i år la Riksrevisjonen fram en undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk. Funnene viser bl.a. at mangel på læremidler svekker opplæringstilbudet, at det er svakheter i fjern-

undervisningen, og at det mangler samiske lærere. Skal man klare å løfte de samiske språkene, trengs det en satsing både på læremidler, særlig digitale, og på å få utdannet flere lærere.

Et annet viktig moment er at det i forbindelse med kommunereformen ble lovet, også fra statsrådets side, at samiske språkbrukere ikke skulle komme dårligere ut som følge av endringer i kommuneinndelingene. Likevel ser vi nå eksempler på at innbyggere i nye kommuner ikke lenger har samme rettigheter som de hadde før i sine gamle kommuner. Her må staten være sitt ansvar bevisst og ikke bare peke på kommunen som ansvarlig. Vi ser det bl.a. i Tysfjord, der den delen av kommunen som er blitt en del av Narvik, nå ikke lenger er et samisk språkområde, og ikke har de samme rettighetene som de hadde før den tvangssammenslåingen.

Reindriften er en viktig samisk næring. Problematikk knyttet til arealpress, tap til rovdyr og grenseoverskridende beiting bør ses nærmere på. Senterpartiet har tatt til orde for en helhetlig revisjon av reindriften. Disse problemene må tas tak i, og rovdyrpresset i beiteområder må reduseres hvis vi skal klare å oppfylle våre forpliktelser etter ILO-konvensjon nr. 169. I Sverige ble det i forrige uke tatt ut fem ulver i beiteområdet for tamrein, og det var helt nødvendig. Det er også store utfordringer her til lands, og det som skjedde i Sverige, er et eksempel til etterfølgelse.

En annen alvorlig problematikk er vold i nære relasjoner. I en studie fra 2018 svarte 49 pst. av samiske kvinner at de har vært utsatt for vold. Det er viktig at dette følges opp, både med forskning og med akutte og langsiktige tiltak.

Stein Erik Lauvås (A) [10:07:21]: Aller først: Jeg synes det er bra å konstatere at det er en enstemmig komité, nå inkludert Fremskrittspartiet, som anerkjenner prinsippet om at staten Norge er etablert på territoriet til to folk, nordmenn og samer, og at begge folkene har samme rett til og krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk. Det er som sagt på sin plass at et samlet storting nå slår fast dette.

Det er også positivt at vi har fått en ny ordning med årsmeldingen fra Sametinget. Nå er det ikke lenger bare en tilbakeskuende melding Stortinget får debattere, men også en melding som ser framover. Det er bra. Det er også bra at vi har fått en ny budsjettordning, der Sametinget selv skal ha prioriteringene når det gjelder fordelingen av økonomi på de ulike områdene som Sametinget bestemmer over, selv om det nå og da har oppstått tvil om regjeringen har fulgt opp – når vi så i budsjettforslaget at regjeringen hadde prioritert 13 mill. kr av bevilgningen til språk og således ville overstyre Sametinget og bryte enigheten om at Sametinget selv skulle

ha hånd om dette. Nå er jeg kjent med at regjeringen har forsøkt å rydde opp i dette, men det måtte en god mailutveksling til for at det skulle kunne ryddes opp i.

Det er også registrert uenighet om tolkningen av om Sametingets representanter og regjeringen har vært enige, og at Sametinget mener at det under utarbeidelsen av denne meldingen har vært mangelfull dialog. Det framstår som unødig, og i den grad det er uenigheter, bør det framkomme på en tydelig måte i meldingen. Det bør ikke være slik at vi får fram dette først i en høring. Sametinget framholder ganske så tydelig at samarbeidsprosessen under utarbeidelsen av meldingen var komplisert og uavklart, og at Sametingets vedtatte politikk ikke kommer fram i meldingen. De sier også at Sametinget ikke deler regjeringens vurderinger av hva som trekkes fram som sentrale deler av meldingen. Det mener jeg er en alvorlig kritikk, og vi må bare forutsette at regjeringen legger seg mer i selen når neste melding skal utarbeides, slik at vi slipper disse uavklarte tingene, og at vi først må ha en høring for at vi skal kunne få belyst det.

Som saksordføreren var inne på, merker vi oss også at det under høringen framkom sterk misnøye med hvordan regjeringen har beregnet lønns- og prisveksten overfor Sametinget. En slik beregningsmåte fører til at store deler av budsjettet blir beskåret, og derfor foreslår vi også i dag at Stortinget ber regjeringen i kommende budsjett legge samme anslag for pris- og lønnsvekst til grunn for Sametinget som for den øvrige forvaltningen.

Så vil jeg nevne Riksrevisjonens rapport og de anbefalingene de gir: Informasjonstiltak, fjernundervisnings-tilbud, å sørge for tiltak som kan gi flere lærerstudenter, og utvikling av samiske læremidler er noen eksempler.

Det er nødvendig at det kommer på plass en avtale mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift. Jeg håper statsråden kan legge inn krefter i det og få med Sverige på en slik avtale. Det burde kunne gå an å få til. Svenskene er jo en god nabo, og jeg håper at det – ved å legge litt kraft og tydelighet i det – må være mulig å få til en slik type grenseoverskridende avtale. Det ville være bra for alle parter om vi klarte å få til det.

Til slutt vil jeg bare vise til at Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår 60 mill. kr mer enn regjeringen til Sametinget i ikke-øremerkede kroner, samt at vi har prioritert 4 mill. kr til Bååstede-prosjektet over kulturbudsjettet.

Olemic Thommessen (H) [10:11:57]: Vi behandler i dag stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Meldingen er den første som er fremlagt etter den nye ordningen, der også strukturen i statsbudsjettet for postene til Sametinget er endret. Dette er endringer som har kommet etter initiativ fra Sametinget, og som er et resultat av konsultasjoner i 2018.

Jeg har merket meg at Sametinget ikke har vært fornøyd med prosessen rundt utarbeidelsen av denne meldingen, og at de på flere av punktene har andre standpunkter enn det regjeringen har landet på. Jeg tenker at det på mange måter er naturlig og riktig. Det signaliserer en vilje til en pådriverrolle fra Sametingets side, og det ligger i sakens natur at ikke alle ønsker vil bli imøtekommet – i alle fall ikke i første omgang.

Den nye ordningen, som vi nå behandler, og tar fatt på, skal også finne sin form, og det er viktig å høste erfaringer med tanke på veien videre. Jeg har eksempelvis merket meg at meldingen gjennomgående har innarbeidet Sametingets merknader til de enkelte punkter. Dette er gjort på en vesentlig mer omfattende og konsekvent måte enn det vi ofte kjenner fra stortingsmeldinger generelt. Jeg mener meldingen på denne måten tar opp i seg de intensjonene som ligger til grunn for konsultasjonsordningen, nemlig at selv om man ikke slutter seg til alt Sametinget fremmer, så anerkjenner man gjennom denne tydeliggjøringen av Sametingets standpunkter at det er viktig at disse synspunktene faktisk kommer frem.

Dette er også bakgrunnen for at regjeringspartiene velger å stå inne i flere merknader som er kritiske til regjeringens politikk på området. Men noen unntak er det selvsagt. Ett er punktet som har vært nevnt av de to foregående talerne, nemlig om beregningsmåten for reguleringen av budsjettet, der Sametinget hevder å ha blitt hengende etter. På dette punktet synes jeg det er nødvendig å få frem at Sametinget ikke har vært underlagt andre budsjettmekanismer enn de som gjelder for statsbudsjettet i sin alminnelighet, der den årlige prisveksten korrigeres etter avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen. Det er altså ingen forskjellsbehandling som ligger til grunn, og det mener jeg det er viktig å understreke.

Bevilgningene til Sametinget har økt gjennom de senere årene og har nå kommet opp i 513 mill. kr. En av økningene er styrkingen av bevilgningen til Hjertespråket med 13 mill. kr. Språket er en av nøklene i arbeidet med å ivareta samisk kultur. Det blir derfor viktig i årene som kommer å prioritere dette området, slik den offentlige utredningen om Hjertespråket beskriver. Utarbeidelse av læremidler, utdanning av lærere, tilgang på litteratur og fellesarenaer for bruk av samiske språk er store og krevende oppgaver, og det skal bli spennende å følge Sametingets egne prioriteringer på dette feltet.

En av Sametingets viktigste politiske oppgaver er å stake ut kursen for samisk kunst- og kulturpolitikk. I sine merknader til meldingen understreker Sametinget bl.a. behovet for å bygge opp kulturinstitusjoner og infrastruktur. Sametinget mener også det er en rimelig forventning at samisk kunst og kultur har samme utviklingsmuligheter som øvrig kunst- og kulturliv i Nor-

ge. Dette er det selvsagt lett å være enig i, og det er lett å slutte seg til Sametingets målsettinger i det store bildet.

Samisk kulturliv kan vise til gode resultater og har gjennom årene frembrakt fremtredende kunstnere i mange sjangre, enten vi snakker om billedkunstneren Outi Pieski, som nå er godt representert på Stortingets vegger, eller om heftige Grand Prix-låter som heies frem av et samlet norsk publikum. Jeg mener det er viktig at disse kunstnerne også oppfattes som en naturlig del av hva et mangfoldig norsk kulturliv har å by på. Et solid ståsted i samisk kultur må ikke stå i veien for også å være en del av den nasjonale scenen eller det nasjonale virkemiddelapparatet. Dette gjelder ikke bare i kulturpolitikken, men også innenfor politikkområder som næring, helse og utdanning.

Vi må makte å ha to tanker i hodet samtidig og se sammenhengen mellom hva som tjener de samiske interessene, og hvilke nasjonale virkemiddelapparater vi har til rådighet innenfor de enkelte sektorer. Vi må benytte majoritetens muligheter i minoritetens tjeneste. Dette handler om anerkjennelse av de samiske behovene og god tilrettelegging for å nå dem. En ny konsultasjonslov, som også omfatter fylker og kommuner, er underveis. Praktiseringen av denne vil gi oss nye og interessante erfaringer med hvordan dette skal gjøres i praksis, på alle forvaltningsnivåer. Samepolitikken er i utvikling, og gjennom behandlingen av dagens melding tar vi nye skritt fremover.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [10:17:20]: Regjeringen ble våren 2018 enig med Sametinget om å samle de fleste av bevilgningene til Sametinget under ett budsjettkappittel og -post i statsbudsjettet. Som en del av denne enigheten har regjeringen også etablert en ordning hvor det hver vårsesjon skal legges frem en fremover-skuende melding til Stortinget om samepolitikken. Meldingen skal omtale utviklingstrekk for samisk språk, kultur og samfunnsliv og tjenestetilbudet til samiske innbyggere. Meldingen kan redegjøre for regjeringens mål i samepolitikken og hva den anser som de viktigste utfordringene fremover. Sametingets vurderinger skal komme frem.

Sametingets årsmelding er fortsatt fast vedlegg til stortingsmeldingen. Den nye ordningen erstatter ordningen med årlige stortingsmeldinger om Sametingets virksomhet. Meldingen tar ikke mål av seg til å legge frem hele samepolitikken, men å belyse noen utviklingstrekk og utfordringer. Sametinget og regjeringen har vært enige om å løfte språk som et viktig overordnet tema i årets melding. Hvilke temaer som løftes frem i meldingen, vil variere fra år til år.

Et viktig virkemiddel for å ivareta samene på en god måte er språk. Språket vårt er kanskje det som identifise-

rer oss mest som personer og hvor vi kommer fra. Derfor er jeg glad for at regjeringen legger til rette for at samene skal sikre og utvikle sitt språk og ha det overordnede ansvaret for at nasjonale og internasjonale rettsregler for de samiske språkene blir fulgt opp.

Samtidig har også nasjonale, regionale og lokale myndigheter et ansvar for å gi samisk kultur gode utviklingsmuligheter. Sametinget mottar midler fra departementet som Sametinget selv disponerer til ulike kulturformål. Dette har blitt fulgt opp bl.a. gjennom NOU-en Hjertespråket, hvor man har fått på plass registrering av samiske språk i folkeregisteret. Regjeringen vil fortsette å følge opp NOU-en sammen med Sametinget.

Kultur og identitet er faktorer som er viktige for alle grupper i samfunnet. Økt kunnskap om samer og samiske forhold er et viktig forebyggende tiltak mot hatytringer, diskriminering og negative holdninger.

Denne regjeringen har et overordnet blikk på hvordan vi kan legge til rette for verdiskaping og sysselsetting i alle deler av norsk økonomi. Gjennom sine virkemiddelordninger bidrar Sametinget til vekst og utvikling, bl.a. innen primærnæringene, kulturnæringene og samisk reiseliv. Det er ingen tvil om at Norges nordligste fylker i større grad enn tidligere tiltrekker seg turister. Turisme har blitt en viktig inntektskilde for Norge, og det er vesentlig at nordfylkene fortsetter satsingen for å markedsføre det beste av norsk natur og kultur.

Regjeringen vil også bevare konsultasjonsordningen mellom Sametinget og regjeringen. Konsultasjonsordningen er ment å bevare retten til å bli konsultert i saker som kan få direkte betydning for samer som urfolk. Det er departementet som har ansvaret for å samordne og legge til rette for helhet og sammenheng i politikken på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.

Det er statens ansvar å sikre at hensynet til samene blir ivaretatt. Når det er sagt, er det også viktig og nødvendig at kommuner og fylkeskommuner følger opp forpliktelsene overfor de samiske innbyggerne. Det er en del av lokaldemokratiet som denne regjeringen har lagt opp til, og styrket, på sine seks år i regjering.

Regjeringen har siden 2013 økt bevilgningene til Sametinget med over 100 mill. kr. Bevilgningen for 2020 vil gi Sametinget gode rammer for sitt arbeid neste år. Det er foreslått en økning på 13 mill. kr til oppfølging av Hjertespråket. I tillegg til dette økes bevilgningene til andre samiske formål med 80 mill. kr, som museumsbygg, samiske læremidler, reindriftsavtale og et Alternativ til vold-kontor med samisk kompetanse. Totalt foreslår regjeringen en bevilgning til samiske formål på over 1,1 mrd. kr.

Karin Andersen (SV) [10:21:54] (komiteens leder): Først har jeg lyst til å si at opplevelsen av at det samiske

har blitt populært, er veldig god. At det er en nasjonal stolthet, og at det er kultur som vi bruker nå som symboler for hele Norge, synes jeg er en veldig gledelig utvikling. Jeg tror det er mange som har æren for det, men Sametingets virksomhet har vært en veldig viktig faktor for å heve det samiske opp på veldig mange områder.

Vi skal nå behandle denne første framoverskuende meldingen. Det har vært en kamp for å få til nye ordninger med å se på samepolitikken her i Stortinget. SV har vært enig med Sametinget i at vi burde ha en sak som ligner mer på kommuneproposisjonen, og at den kunne komme om våren, legges fram parallelt der, slik at man kunne se disse to dokumentene i sammenheng. Det kunne på en måte være en slags forpliktende ramme for den økonomien som skal legges til grunn i budsjettet, som da kommer på høsten. Det har ikke blitt slik, men Sametinget og regjeringen har blitt enige om denne metoden som vi har nå, og da får vi prøve ut den og se hvordan det går.

Jeg er, i likhet med andre her, glad for at Sametingets synspunkter kommer fram i meldingen, men de burde nok komme fram enda tydeligere enn det de har gjort i denne første meldingen. Det var den beskjeden vi fikk fra Sametinget da vi hadde høringer. I tillegg er jeg nok litt forundret over at flertallet ikke vil være med på forslag om at man skal legge det samme anslaget for lønns- og prisvekst til grunn for Sametinget som for den øvrige forvaltningen. Det er et prinsipp, og det burde Stortinget slå fast, slik at vi er enige om det og legger det til grunn.

Sametingets budsjett er styrket, men SV har også styrket budsjettet til Sametinget i sitt forslag, med 20,5 mill. kr, i tillegg til å sette av også 5 mill. kr ekstra til Bååstede under ramme 2 på kulturbudsjettet.

Det er mange som har snakket om Hjertespråket og oppfølgingen på språk. Det er vel også av de tingene jeg forundrer meg litt over, at flertallet, altså regjeringsfraksjonen, ikke vil være med på å vise til Riksrevisjonens rapport som kom. Den er ikke en del av meldingen, men den kom under behandlingen. Den har vist noen veldig viktige funn, og det er de funnene som Sametinget har fortalt oss om i ganske mange høringer opp gjennom tidene her.

Når man vet at det er så store mangler på dette feltet når det gjelder både læremidler og lærere og fjernundervisning og en hel rekke ting, må Stortinget anerkjenne at språkoppklæring på samisk handler om grunnleggende menneskerettigheter, retten til sitt språk, sin kultur og sin livsstil. Da må kunnskapsministeren, som ikke er her, ta dette på alvor, og samordningsministeren, som sitter her, må se på hvordan dette skal kunne følges opp, for Riksrevisjonens rapport var sterk, og det må forplikte oss.

SV har også noen egne merknader når det gjelder reindrifta, for reindrifta er basisnæringen i den samiske kulturen. Der har det vært saker der man har måttet ta reintallet ned av miljøhensyn, men der man har foretatt reduksjonen i reintall på en slik måte at man slår ut noen av de minste enhetene. Det er veldig uheldig, for man trenger mange utøvere hvis man skal holde en kultur oppe og ikke bare sitte igjen med de store.

I tillegg til det har vi tatt opp dette forholdet som er knyttet til NIMs rapport fra 2018, de alvorlige funnene om vold i de samiske miljøene. Der er det viktig å understreke at kommunene melder tilbake om at de nå har så trang økonomi at krisesentertilbudene er i ferd med å bli dårligere rundt omkring. Det er veldig dårlig nytt inn i det arbeidet som nå skal pågå, både med forskning og med den akutthjelpen som må til. Det er kommunene og eventuelt staten som har det ansvaret, ikke Sametinget. Så det vi gjør på andre områder, er også viktig for den samiske befolkningen som helhet.

Torhild Bransdal (KrF) [10:27:15]: Stortinget har et stort anstendighetsetterslep å dekke opp med tanke på den samiske befolkningen. Svært mye er heldigvis rettet opp.

Denne stortingsmeldingen bidrar til at den løpende og framtidsskuende politikken er på rett spor. Kristelig Folkeparti kjempet i mange år for at Sametingets ønske om en samlet budsjetttramme skulle komme på plass, og jeg er glad for at dette kom på plass i fjor. Beslutninger tas best og mest effektivt av dem som har skoene på. Det gir best ressursbruk og gir Sametinget en mulighet til selv å prioritere helhetlig.

Vi merker oss imidlertid at det fremdeles er noen uenigheter om prosessen, men i stort mener vi at vi må konkludere med at de viktigste grepene er gjort, og det er vi glad for. Det er videre gledelig at det er så bred enighet om at språkbevaring er et viktig satsingsområde. Språket bærer i seg ikke bare praktisk kommunikasjon, men også helhetlig kultur, livsforståelse, næringsutøvelse og tradisjon. Det er viktig og nødvendig å styrke opplæringen og fagmiljøene ytterligere i erkjennelsen av at disse er små og sårbare.

Dessverre er det slik at vold og overgrep er et alvorlig problem, også i de samiske miljøene. Vi mener at de alvorlige funnene som er gjort i forskningsrapporter, viser med all mulig tydelighet at dette må vies særlig oppmerksomhet i nasjonal handlingsplan mot vold i nære relasjoner, som regjeringen arbeider med.

Statsråd Monica Mæland [10:29:17]: I dag behandler Stortinget den aller første framoverskuende meldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Regjeringen ble våren 2018 enig med Sametinget om å samle de fleste av bevilgningene til Sametinget un-

der ett. Som en del av denne enigheten har regjeringen også etablert en ordning hvor det hver vårsesjon skal legges fram en framoverskuende melding til Stortinget om samepolitikken. Meldingen tar ikke mål av seg til å legge fram hele samepolitikken, men til å belyse noen utviklingstrekk og utfordringer.

Denne meldingen har en ganske unik form. Sametinget har fått komme med sine vurderinger en rekke steder i teksten, som merknader. Mange av Sametingets innspill er også med som meldingstekst. I tillegg er Sametingets egen årsmelding vedlagt. Vi har fra regjeringens side forsøkt å strekke oss langt når vi nå lar Sametingets vurderinger komme fram på denne måten. Det er helt nytt, og dette har vært et prøveår.

Sametinget og regjeringen har vært enige om å løfte språk som et viktig overordnet tema i årets melding. I 2019 har vi markert FNs internasjonale urfolksspråkkår. Samisk språk er viktig for den enkelte språkbruker, for den samiske befolkningen og for utviklingen av det samiske samfunnet. Samiske språk handler ikke bare om kommunikasjon, men er nært knyttet til samisk identitet, kulturarv og tilhørighet.

Regjeringen prioriterer arbeidet med de samiske språkene høyt. Siden 2013 har vi styrket Sametinget med over 100 mill. kr. I 2020 har vi foreslått en bevilgningsøkning på 13 mill. kr til å følge opp NOU 2016: 18 – Hjertespråket. Det er viktig at de folkevalgte på Sametinget selv avgjør hvordan midlene brukes. Derfor vil jeg understreke at Sametinget står fritt til å prioritere tiltak innenfor egen ramme, i tråd med intensjonen i den nye budsjettordningen.

I statsbudsjettet for 2020 foreslår regjeringen en samlet bevilgning til samiske formål på over 1,1 mrd. kr. I denne meldingen har regjeringen påpekt den store mangelen på samiskspråklig personell i flere sektorer. Alle de høyere utdanningsinstitusjonene som gir utdanning i og på samisk – Samisk høyskole, Nord universitet og Universitetet i Tromsø, Norges arktiske universitet – har kapasitet til å ta opp flere studenter på sine samiskspråklige studieprogram.

Rekruttering er et vanskelig felt, og grunnene til at noen velger eller ikke velger å studere på samisk, er selvsagt sammensatte. Regjeringen satser på rekruttering til samiskspråklige studier gjennom egne rekrutteringsmidler. I tillegg vises regjeringens satsing ved at studenter som tar samisk lærerutdanning, faller inn under flere ordninger for sletting av studielån fra Lånekassen. Disse studentene kan få slettet mellom 50 000 og 210 000 kr av studielånet.

Regjeringen er enig med Sametinget i at fagmiljøene i sørsamisk og lulesamisk er spesielt sårbare. På Kunnskapsdepartementets budsjett for 2020 har regjeringen derfor foreslått å bevilge 5 mill. kr til Nord universitet

for langsiktig rekruttering og faglig oppbygging av disse fagmiljøene.

Jeg vil benytte denne anledningen til også å fokusere på en annen viktig samepolitisk sak. Stortinget vedtok 9. mai 2019 å sende Prop. 116 L for 2017–2018, Endringer i sameloven mv. (konsultasjoner), tilbake til regjeringen. Stortinget anmodet da regjeringen om å sende forslaget ut på alminnelig høring. Samtidig har Stortinget i Innst. 253 L for 2018–2019 bedt om at utkast til veileder om kommuner og fylkeskommuners konsultasjoner med samiske interesser sendes på høring samtidig med proposisjonen.

Fra regjeringens side har vi fulgt opp Stortingets vedtak. Fredag 29. november sendte departementet på høring et forslag om å lovfeste overordnede regler om konsultasjoner i et eget kapittel i sameloven. Samtidig sendte vi på høring et utkast til veileder om kommuner og fylkeskommuners konsultasjoner med samiske interesser. Høringsfristen er 29. februar 2020, og jeg håper at vi får mange og nyttige innspill i saken.

Jeg håper denne meldingen kan bidra til en interessant og framoverrettet debatt på Stortinget om alle de samiske sakene – både der vi er enige og der vi er uenige. Da har meldingen tjent sitt formål.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [10:33:53]: Den 1. desember sendte Tana kommune en mail til Kommunal- og moderniseringsdepartementet hvor de viste til et møte med Sametinget, der Sametinget anførte at de ikke sto fritt til å disponere de såkalte hjertespråkmidlene på neste års budsjett. Det var den 1. desember.

Først den 5. desember svarte KMD til Tana kommune at de ikke legger formelle føringer på bruken av midlene som bevilges til Sametinget. Oppfølgingen av hjertespråket er nevnt bare som en del av begrunnelsen for budsjettforslaget. Så skriver en videre:

«Departementet har derfor kommunisert til Sametingets administrasjon at departementet ikke vil legge føringer på hvordan midlene til hjertespråket skal brukes.»

Samme dag, den 5. desember, noen timer etterpå, mens vi har kommunaldebatten her, skriver Sametinget, ved Aili Keskitalo:

«Jeg kjenner ikke til noen administrativ korrespondanse om dette. Om det er behov for å avklare budsjett, vil det være rimelig å gjøre det før Sametinget har sin budsjettbehandling.»

Hva tenker statsråden om denne formen for kommunikasjon?

Statsråd Monica Mæland [10:34:58]: Jeg tenker at det er uheldig, og at det var en klossete formulering i

statsbudsjettet. Samtidig tydeliggjorde jeg i mitt innlegg i debatten om budsjettet 5. desember at Sametinget sto helt fritt til å bruke disse midlene – og det er det selvsagt at de gjør – men økningen er begrunnet ut fra et ønske om å satse på oppfølging av hjertespråket.

Det er som med veldig mange andre overføringer som vi gjør til kommunesektoren ellers, til sammenligning, at vi begrunner en økning, men det er opp til kommunene selv, og i dette tilfellet Sametinget, å finne ut hvordan de vil benytte midlene. Det skal være behørig oppklart nå. Og så håper jeg vi slipper slike omganger igjen.

Stein Erik Lauvås (A) [10:35:41]: Jeg får takke statsråden for et usedvanlig ærlig svar. Det var en klossete formulering, det kan vi være enige om.

Det har vært oppe i innleggene her den såkalte todelingen av budsjettet som Sametinget har fått, altså med lønns- og prisvekst bare på den ene delen, ikke på den andre delen, som gjelder bevilgningene til formål utenfor Sametingets drift. Vil ikke det føre til at de øvrige samiske formålene som Sametinget da skal bevilge til, blir hengende etter, hvis man ser bort fra driften av Sametinget, som har fått lønns- og prisvekst? Er det slik at Sametinget tar feil når de hevder at da vil de øvrige formålene bli hengende etter, når de ikke får lønns- og prisvekst?

Statsråd Monica Mæland [10:36:35]: Driftsdelen av Sametingets budsjett er prisjustert, tilskuddsdelen er det ikke. Det er likt med veldig mange andre tilskuddsposter på statsbudsjettet under andre departementers budsjetter. Det handler rett og slett om at handlingsrommet er strammere. Da har det vært viktig for oss å sørge for å prisjustere driften, mens tilskuddspostene nominelt videreføres. Så her er ikke Sametinget behandlet på noe annen måte enn andre deler av det norske samfunn.

Heidi Greni (Sp) [10:37:17]: I Prop. 96 S for 2016–2017, Endringer i kommunestrukturen, skriver regjeringen:

«Regjeringen er opptatt av å ta vare på samisk språk, og har i arbeidet med kommunereformen lagt til grunn at samiske språkbrukere ikke skal komme dårligere ut som følge av endringer i kommuneinndelingene.»

Nå ser vi at dette ikke stemmer. Blant annet ble Tysfjord delt i to. Den ene halvparten går til en kommune som er innenfor forvaltningsområdet. De som går til Narvik, er da ikke lenger en del av forvaltningsområdet og mister mange av sine rettigheter. I et svar til meg sier statsråden at dette er kommunens ansvar, og at det er de som må følge opp dette. Mener statsråden virkelig at det er kommunene som skal sitte igjen med både ansvaret

for å følge opp dette og de eventuelle kostnadene ved det når staten har foretatt denne inndelingen? Er det ikke naturlig at staten følger opp ved å ta vare på disse språkbrukerne som havner utenfor forvaltningsområdet, slik at de får oppfylt lovnaden om at de skal ha like rettigheter etter sammenslåingen?

Statsråd Monica Mæland [10:38:21]: Jeg er veldig glad for dette spørsmålet. Vi har et system, og det regner jeg med at representanten er veldig godt kjent med, hvor det er kommunen som bestemmer om de ønsker å være en del av det samiske forvaltningsområdet. Ønsker de det, får de også tilskudd til å drifte dette. Narvik kommune, styrt av Arbeiderpartiet og Senterpartiet, ønsker ikke det. Jeg antar at representanten har god kontakt med eget parti i Narvik og vet hvorfor det er slik, men det er kommunen som beslutter å søke en slik tilknytning. Det har vært møter, både fra Sametingets og fra vår side, med kommunen, og de ønsker det ikke. Det de derimot har fått fra statens side, fordi vi jo følger opp de lovnadene vi har gitt, er et tilskudd på 2,5 mill. kr til oppfølging av dette området neste år. Vi gjør det vi kan fra statens side, men vi har altså et system der kommunen selv, innenfor sin selvråderett, beslutter om de ønsker å være en del av det samiske forvaltningsområdet.

Heidi Greni (Sp) [10:39:20]: Selvsagt skal kommunen selv bestemme det, men jeg forventer at staten følger opp også framover med de økonomiske utgiftene kommunen får om de velger ikke å være en del av det samiske forvaltningsområdet.

Så til noe helt annet. Jeg er veldig forundret over at regjeringspartiene ikke går inn i merknader når det gjelder riksrevisjonsrapporten vi fikk framlagt 26. november, der det påpekes at det er store mangler når det gjelder fjernundervisningstilbudet, og store mangler når det gjelder læremidler på samisk, at det er krevende og stor mangel på kompetanse, og at det må følges opp med lærerstudenter. De kommer med en rekke anbefalinger som regjeringspartiene har valgt ikke å gå inn i. Da spør jeg statsråden: Hvilke deler av den riksrevisjonsrapporten mener statsråden det er nødvendig å gå inn i?

Statsråd Monica Mæland [10:40:21]: Bare for å avslutte om Narvik: Det er altså slik at regjeringen følger opp. Senterpartiet og Arbeiderpartiet lokalt gjør det ikke. Hvis man mener at satsing på det samiske er viktig, har man altså gjennom valg fått sete til å styre kommuner som Narvik og kan gjøre noe med dette. Så skal vi følge opp på de områdene vi kan.

Når det gjelder riksrevisjonsrapporten, er det slik at vi følger opp alle deler av en rapport fra Riksrevisjonen når vi får den. Det er helt riktig, som det er sagt, at det av-

dekkes alvorlige mangler på enkeltområder. Jeg har redegjort for hvordan vi særlig over Kunnskapsdepartementets budsjett neste år følger opp slik at vi kan sikre både rekruttering, tilgang på digitale hjelpemidler og tilgang på nok studenter til ledige studieplasser. Så her gjøres det allerede et arbeid, men vi kommer selvfølgelig tilbake til Stortinget for å svare på rapporten i sin helhet.

Karin Andersen (SV) [10:31:31]: Vold er gift i et samfunn. Vi har fått rapporten fra Norges institusjon for menneskerettigheter, NIM, som er veldig alvorlig. Selvfølgelig kan Sametinget ha ansvar for både påvirkning og forskning og slike ting, men det akutte tilbudet til dem som trenger et krisesentertilbud, er jo kommunenes ansvar og derfor denne ministerens ansvar også. Flere av de kommunene er nå livredde for å havne i ROBEK, og noen har havnet i ROBEK. De kutter i ting, og hvis vi ser på tallene for krisesentrene, er det lett å se at der har det blitt kuttet mye. Avstanden er blitt lang, og kompetansen er liten. SV har nå fremmet et forslag om å få tilbake en statlig finansiering på 80 pst., for det kan jo ikke være slik at det ikke skal være forutsigbart for alle dem som er utsatt for vold, at de kan ha et krisesentertilbud i nærheten. Vil statsråden se på å endre finansieringsordningen for å sikre dette?

Statsråd Monica Mæland [10:32:40]: Først til det generelle: Jeg er helt enig i representantens beskrivelse av vold i nære relasjoner som et stort samfunnsproblem. Vi vet at det er avdekket mye knyttet til det samiske samfunn, og det tar vi opp i de konsultasjonene vi har med Sametinget. Fra regjeringens side jobber vi nå med å lage en ny handlingsplan nettopp for å motvirke vold i nære relasjoner. Vi kommer til å følge opp det samiske på en spesiell måte, og vi skal også konsultere Sametinget om hvilken måte og med hvilke tiltak vi skal jobbe med dette på, for det er viktig.

Krisesentertilbudet er en lovpålagt oppgave for kommunene. Det er kommunenes ansvar, og jeg forventer at de tar det ansvaret. Det er ingen grunn til å endre på den innretningen.

Når man i denne sal skal følge opp en sak, er det veldig lett å si at nå må staten styre. Jeg har tillit til at kommunene gjør dette. De kjenner sine innbyggere og vet hvordan dette kan organiseres.

Til slutt: Det er heldigvis veldig mange færre på ROBEK nå enn da SV satt i regjering.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på 3 minutter.

Kjersti Toppe (Sp) [10:44:07]: Dette er ei melding om utviklingstrekk for samisk språk, kultur og sam-

funnsliv, tenestetilbodet til samiske innbyggjarar og kva som er dei viktigaste utfordringane framover. Eg ser at språk er eit overordna tema i meldinga for i år, og det er også difor eg tar ordet.

Helse- og omsorgskomiteen var på reise til Finnmark i haust. Der fekk vi spesielt god informasjon om kva språkutfordringane betyr for den samiske befolkninga og deira tilgang til likeverdige helse- og omsorgstenester. Den samiske befolkninga opplever – dette står også i meldinga – problem i møte med helse- og omsorgstenesta. Dei opplever språklege barrierar, at det skaper vanskar ved undersøking, diagnostisering og behandling, og at dette faktisk er ein fare for pasienttryggleiken. Det er manglande kunnskap i helse- og omsorgstenesta om kulturen til den samiske befolkninga og deira forståing av sjukdom og behandlingsmoglegheitene. At helsestenesta har eit personale med språk- og kulturkompetanse, er heilt essensielt for å sikra eit likeverdig helsetilbod til den samiske befolkninga.

Også helseføretakslova understreker at helseføretaka skal sørgja for at den enkelte pasient har ein utvida rett til bruk av samisk språk i spesialisthelsetenesta, og at det vert ivarettatt.

Det som var mi oppfatning da vi var på reise i Finnmark, var at det var eit gap i forståing mellom helseføretaka og det som dei rapporterte om i kommunane. I kommunane fekk vi høyra at det framleis var store utfordringar knytt til det å verta møtt. Tolketenesta var ikkje god nok. Det gjaldt i kommunehelsetenesta, men òg særleg inn mot helseføretaket. Når ein ringte AMK i samband med naudsituasjonar, var ein ikkje sikre på å treffa folk som kunne snakka sitt eige språk. Men helseføretaket fortalde oss at dette var gode greier, der var ting på stell. Så her må ein gå inn og vera mykje tydelegare overfor helseføretaket, for det er faktisk ikkje godt nok i dag.

Eit anna problem er at eldre med samisk språk kan mista det norske språket sitt når ein anten vert gamal eller sjuk. Det er eit problem på sjukeheimar, og det kan òg vera eit problem på sjukehus. Da er det ein ekstra ille situasjon at ein ikkje har ei helseteneste som kan språket.

Sidan ingen har nemnt det, vil eg seia at det er veldig positivt at ein no skal få ein samisk sjukepleiarutdanning i Kautokeino.

Steinar Karlstrøm (A) [10:47:29]: Arbeiderpartiet er opptatt av å tilrettelegge for samisk språk og kultur. Jeg er fra Finnmark og synes det skjer veldig mye positivt, bl.a. på kulturfronten. Det er mange som fronter dette. Samiske barnehager blir etablert, og det gjøres veldig mye godt rundt omkring i kommunene.

Det er kommunene og fylkeskommunene som har ansvaret for språket i henhold til sameloven. Midlene som skal brukes til det, får man fra Sametinget for å vide-

reføre tospråklighet i forvaltningsområdet, hvor samisk og norsk skal være likestilt.

Dette er en veldig viktig sak. Det er viktig for at samisk skal kunne være et hverdagspråk. Det er viktig i kommunal forvaltning. Det er viktig at alle skjemaer man får når man f.eks. kommer til et kommunehus, er på samisk. Alle deler av forvaltningen skal kunne levere disse tjenestene på to språk.

De kommunene det gjelder, har store kostnader forbundet med dette. De meldingene jeg får fra dem, er at tilskuddet man får fra Sametinget, ikke dekker de kostnadene fullt ut. Det gjør at tilbudet lider. Jeg håper at denne salen vil se på dette. Vi må finne gode løsninger for kommunene og gi Sametinget de nødvendige midlene, slik at man kompenserer de kommunene og fylkeskommunene som leverer all forvaltning på to språk.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [10:49:48]: Jeg er stolt av å bo i Finnmark. Dessverre er jeg ikke same – jeg skulle gjerne vært det – men jeg har et barnebarn som er same, og hun går på skolen nå og ønsker å lære seg samisk. Det får hun ikke, for man har ikke lærere som kan gi henne den lærdommen som hun ønsker. Hun har fått seg kofte og er veldig stolt av det og bruker den med glede.

Samiske samfunn er ofte tospråklige, og det krever at man må ha litt ekstra midler for å få dette til. Vi har jo hørt at en del foreldre synes det er vanskelig å kreve penger for å få undervisning på godt nok samisk, for ofte er det ikke nok læremidler og heller ikke nok lærere, som jeg fortalte om.

Det å ha nok læremidler krever ganske mye penger, og det tror jeg ikke man har klart å få nok fram. Jeg hørte jo at statsråden sa at man skulle øke med enda mer, men så sier man samtidig at man må prioritere. Veldig ofte når man prioriterer, er det andre ting som blir prioritert før, i hvert fall i kystkommuner. Jeg bor i en kystkommune som ikke har fokusert så veldig på det samiske, og det skyldes kanskje ting som har skjedd for mange år siden. Hun som jeg bor i lag med, måtte gå på internatskole for å lære seg norsk. Det var ikke sånn at hun kunne lære seg samisk, så hun kan ikke samisk. Så det er mange ting som gjør at det har blitt sånn som det er nå. Men nå når folk vil lære seg samisk, man er stolt av den kulturen, man har god selvfølelse på alt det som har med det samiske å gjøre, synes jeg at det ikke må være midler det står på, for å få dette til.

Jeg kunne ha sagt mer, men jeg tror jeg avslutter der.

Karin Andersen (SV) [10:52:45]: Først til oppfølgingen av Riksrevisjonens rapport og NOU-en Hjertespråket: Det er ikke noen tvil om at det vil kreve en ganske stor innsats framover fra flere departement hvis vi skal få det nødvendige arbeidet på plass. Det forutsetter jo at det i framtidige budsjetter blir satt av tilstrekkelige midler til å kunne både utvikle læremidler og utdanne

nødvendige ansatte til å kunne fylle de rollene som kreves framover. Da kan vi diskutere hvorvidt de pengene skal øremerkes eller ikke, men det vi må være sikre på, er i hvert fall at de som skal gjennomføre dette, har de ressursene som skal til, slik at det er mulig, og også at man har den kapasiteten i produksjonssystemet av læremidler, som jeg vet har vært en flaskehals før, at regjeringen ser på det og hvordan det kan innrettes. Det er nødvendig fordi dette er sårbare språk, og det er sårbare kulturer.

Det er også derfor jeg er veldig opptatt av det tilbudet de som er utsatt for vold, får. I en sårbar kultur er nok det å skjule slike ting kanskje enda viktigere for den som rammes, for det har lett for å slå tilbake på alle, og hvis man er presset litt opp mot veggen ellers, er det lett at slike ting skjer. Derfor blir jeg litt bekymret når statsråden er veldig generell på dette, for det er nødvendig å fokusere spesielt på denne problemstillingen, at det er krisesentertilbud i nærheten, og at de krisesentrene – og det kan også gjelde Oslo – har både informasjonsmateriell og kompetanse på samisk språk og samisk kultur. Det er helt nødvendig. Nordlandsforskning har en rapport om krisesentertilbudet, som kom nå i høst, som påpeker en del av dette.

Det spiller ikke så stor rolle om statsråden mener at kommunene har råd til dette. Når vi ser på utviklingen av krisesentertilbudet, blir det altså lenger og lenger mellom dem, og det er veldig varierende kvalitet på dem. Da er det ikke slik at staten kan fri seg fra det ansvaret det er å sikre at alle som er utsatt for vold, har et tilgjengelig tilbud. Det er det som er vår oppgave, og da kan ingen av oss liksom gifte seg for evig og alltid med den finansieringsmodellen vi har valgt, for den har vi valgt av helt andre grunner. Det må være målet om at alle som trenger hjelp av et krisesenter, får det, som er styrende for de finansieringsmodellene vi velger.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 29.

Sak nr. 30 [10:55:51]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siri Gåsemyr Staalesen, Espen Barth Eide, Eirik Sivertsen, Stein Erik Lauvås og Masud Gharakhani om stans av Statsbyggs planlagte salg av øyene i indre Oslofjord (Innst. 111 S (2019–2020), jf. Dokument 8:155 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kari Anne Bøkestad Andreassen (Sp) [10:56:48] (ordfører for saken): Komiteen har behandlet forslag fra de nevnte representantene som omhandler stans av Statsbyggs planlagte salg av øyene i indre Oslofjord. Det fremmes et forslag til vedtak fra et komitéflertall som består av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet. Ordlyden er:

«Stortinget ber regjeringen foreta en ny gjennomgang av statens eiendommer som skal avhendes, spesielt med tanke på hvilke eiendommer som er interessante med hensyn til allmennhetens muligheter til friluftsliv og/eller kulturhistorie, og utarbeide en plan for hvordan allemannsretten og/eller vern av slike eiendommer best ivaretas.»

Komiteen har mottatt en vurdering av forslagene fra statsråden, og der forklares det bl.a. at siden det ikke foreligger et konkret statlig behov for de øyene som omtales, og det heller ikke er andre statlige virksomheter som ønsker å overta forvalteransvaret, ble Statsbygg gitt fullmakt til å gå i dialog med Oslo kommune om salg av øyene. Dette gjelder da Bleikøya, Lindøya, Nakholmen og Heggholmen. Som kjent ønsker ikke Oslo kommune i denne omgang å kjøpe øyene.

En samlet komité mener at det er viktig å beholde øyene i offentlig eierskap, enten det er hos staten eller hos Oslo kommune, dersom det kan inngås en overtakelsesavtale med kommunen.

Senterpartiet mener at det er fornuftig å få gjort en kartlegging over eiendommer som faller utenfor Statsbyggs hovedformål, og som man derfor vurderer å selge. Vi ønsker også å understreke at det er viktig at denne typen eiendommer forblir i offentlig eierskap, og gjennom det sikre at de er allment tilgjengelig.

Med det ønsker jeg å anbefale komiteens tilråding i saken.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [10:59:16]: Det var med stor glede vi kunne lese at statsråden tok til fornuft og sa klart og tydelig det hun åpenbart lenge hadde tenkt å si, nemlig at øyene i indre Oslofjord ikke skulle avhendes til markedspris, slik tilbudet lød til Oslo kommune da Statsbygg gikk i forhandlinger med Oslo kommune. Men det må være lov å påpeke at statsråden kunne vært tydeligere tidligere, slik at uroen rundt salg av øyene ikke trengte å skape støy i Oslo.

Vi som bor i Oslo, har lite tilgang til areal langs kysten vår sammenlignet med andre kystkommuner. Når

Statsbygg går i dialog med Oslo kommune med utgangspunkt i å selge øyene til markedspris, er det

- a. ikke rart at Oslo kommune ikke vil kjøpe
- b. rart at statsråden ikke så denne uroen komme og derfor ga Statsbygg et annet mandat enn å selge øyene til markedspris i utgangspunktet

Som statsråd må det være lov å bruke hodet og ikke bare kalkulatoren.

Det var fint at statsråden våknet da vi varslet at vi i Oslo ikke finner oss i å miste tilgang til friareal. Men statsråden kunne altså avklart dette tidligere, f.eks. allerede da Statsbygg sa at de måtte gå tilbake til statsråden for å drøfte veien videre. Vi var utålmodige og sa med vårt forslag klart og tydelig fra. Jeg synes det er flott at responsen kom så kjapt, ja, allerede på morgenvisten før vi rakk å fremme det varslede forslaget.

Det er viktig at denne typen statlige eiendommer forblir i offentlig eie og dermed er allment tilgjengelige. Derfor ønsker vi at regjeringen lager en oversikt over eiendommer som vurderes solgt, først og fremst for å sikre systematisk arbeid for hvordan allemannsretten og/eller verdien av slike eiendommer best ivaretas.

Mari Holm Lønseth (H) [11:01:35]: Allemannsretten står sterkt i Norge. Den skal vi ta vare på, og vi skal legge til rette for at alle kan få oppleve både natur og friluftsliv. Staten er en stor eiendomsbesitter med mange ulike typer eiendommer og eier dem bl.a. gjennom Statsbygg. For å sørge for at eiendommene staten eier, til enhver tid er tilpasset de behovene staten har, gjøres det løpende vurderinger av om eiendommene bør selges. Er det ikke lenger behov for å ha eiendommene i statlig eie, kan man også redusere ressursene brukt til forvaltning av eiendommene, og salgsinntektene kan man bruke til andre, mer prioriterte, formål. Dersom det er snakk om å selge eiendommer som er friområder, friluftsområder eller har kulturhistoriske verdier, vil også hensynet til allmennhetens interesser bli vurdert før salg, også ved vurderingen av hvem som kan være en aktuell kjøper av eiendommene. For mange eiendommer kan kommunene være en vel så god eier som staten for å sikre allmennhetens interesser.

Når det gjelder øyene i indre Oslofjord, kunne de ha vært forvaltet på en vel så god måte av Oslo kommune, som også forvalter noen av de andre øyene. Men jeg registrerer også at Oslo kommune ikke har hatt noe ønske om å overta dem. Da det var klart at Oslo kommune ikke ville kjøpe dem, understreket regjeringen i media at det ikke var aktuelt å selge dem til andre.

Jeg er litt overrasket over denne saken, for det har aldri vært planlagt å selge disse øyene til private aktører, slik som Arbeiderpartiet har forsøkt å framstille det i representantforslaget. Før Arbeiderpartiet gikk opp på

denne talerstolen og fremmet representantforslaget, kunne man allerede lese i Dagens Næringsliv at det ikke var aktuelt å selge øyene til andre enn Oslo kommune. Dette forslaget tror jeg derfor hører hjemme i kategorien «gode ideer som burde vært sjekket litt nærmere».

Det andre forslaget i saken dreier seg om å gjøre en helhetlig gjennomgang av alle statens eiendommer som skal selges. Denne oppgaven gjøres allerede løpende, og derfor mener vi det ikke er behov for en slik helhetlig gjennomgang. Den rørende omsorgen som vi bare for noen få uker siden bl.a. kunne se fra Senterpartiet, som ville ha et mindre statlig byråkati, blir ganske hul når man også prøver å pålegge departementene og etatene å gjøre det samme arbeidet to ganger. Jeg trodde ikke det var slik, men det spørres om det kanskje er det opposisjonen mener når de tar til orde for en tillitsreform i offentlig sektor.

Karin Andersen (SV) [11:04:36] (komiteens leder)

Jeg er enig med representanten fra Arbeiderpartiet som sier at i utgangspunktet burde regjeringen ha sjekket dette først. At saken vekker interesse, er ikke så rart, for dette er salg av noen perler der det er knapt med areal. Jeg har fremmet forslag om å grunnlovfeste allemannsretten, og det kommer jeg til å gjøre igjen, for det er helt nødvendig. Man ønsker å kjøpe og selge noen av disse aller viktigste eiendommene, som er omfattet av strandloven og allemannsretten i dag, men vi vet at det er et sterkt press på det. Jeg kjøper ikke argumentet om at staten ikke kan ta på seg ansvaret med å eie noen av disse eiendommene og forvalte dem på en skikkelig måte til beste for allmennheten. Det er ikke nødvendigvis en oppgave for staten å selge absolutt alt den eier. Det kan godt hende at staten skulle eie litt flere av disse eiendommene – og holde dem – slik at de virkelig var tilgjengelige for allmennheten. I indre Oslofjord vet vi jo hvilket press det er på strandarealet. At det da vekker ganske stort engasjement når regjeringen sysler med slike tanker, synes jeg ikke man skal være så forbauset over.

Jeg veldig glad for at saken har landet slik den har gjort, men det er absolutt behov for å gå igjennom hva staten har av eiendom, og hva den har planlagt å selge. Det trenger vi å ha styring på, for det er fellesverdiene våre.

Statsråd Monica Mæland [11:06:38]: Utgangspunktet for denne saken har jeg litt vanskelig for å forstå. Det har så vidt meg bekjent aldri vært aktuelt å selge friområder på øyene til private. Statsbygg har foreslått et direktesalg til Oslo kommune, som naturlig eier av denne typen områder også andre steder i kommunen.

Bleikøya, Lindøya, Nakholmen og Heggholmen er i statlig eie og forvaltes av Statsbygg. Øyene er viktige friområder for Oslos befolkning og har i tillegg ca. 600 fes-

teforhold til hytter. Reguleringsplanen for Bleikøya, Lindøya og Nakholmen ble vedtatt i 2018. Formålet med planen er å sikre allmennhetens interesser og å gjøre øyene mer tilgjengelige for Oslos befolkning. Samtidig skal planen ivareta hytteteiernes interesser og verne naturreservater og friluftsområder. Disse eiendommene ligger utenfor Statsbyggs kjernevirksomhet, som er å skaffe lokaler til statlige virksomheter.

Oslo kommune eier Langøyene, Hovedøya, Gressholmen og Rambergøya, som har mange fellestrekk med de øyene staten eier. I brev av 1. november 2018 til Kommunal- og moderniseringsdepartementet anbefalte Statsbygg et direktesalg til Oslo kommune. Departementet ga sin tilslutning til dette i brev av 4. januar 2019. Statsbygg har ikke fått svar på denne henvendelsen, og det har således heller ikke vært noen forhandling, slik representanten fra Arbeiderpartiet synes å tro.

Jeg ønsker å understreke at det fra regjeringens side aldri har vært aktuelt å legge øyene ut for salg i markedet. At saken fikk en slik vinkling da den ble omtalt i Dagens Næringsliv i mai i år, får stå for deres regning. Statsbygg forvalter for øvrig også andre eiendommer med friluft- og kulturinteresser. Jeg mener allmennhetens tilgang til disse eiendommene best kan sikres ved kommunalt eierskap, og at Statsbygg også i disse tilfellene kan vurdere direktesalg til de kommunene det gjelder.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 30.

Sak nr. 31 [11:08:50]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski og Karin Andersen om å ta bedre vare på naturmangfold og viktig norsk natur (Innst. 113 S (2019–2020), jf. Dokument 8:151 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kari Anne Bøkestad Andreassen (Sp) [11:09:47] (ordfører for saken): Komiteen har behandlet et representantforslag om å ta bedre vare på naturmangfold og viktig norsk natur. Saksordføreren ønsker å takke ko-

miteen for godt og effektivt samarbeid i både denne og foregående sak.

Det fremmes i alt seks forslag av et mindretall i denne innstillingen. Forslagsstillerne tar opp viktige temaer når det gjelder tap av naturmangfold, og viser bl.a. til Det internasjonale Naturpanelets rapport om tap av naturmangfold i verden. Det er omfattende, og det berører oss alle i varierende grad mange steder, men det er ingen som står uberørt.

Det vises også til at det må gå an å ha en god og sterk miljøpolitikk på flere områder når det gjelder både nedbygging av naturen og de menneskeskapte klimaendringene vi er inne i.

Komiteen har mottatt en vurdering av forslagene fra statsråden, og det ble avholdt høring i saken i begynnelsen av november.

En samlet komité er enig i at forringelse og tap av biologisk mangfold er en av de største utfordringene i dagens samfunn. Det vises også til naturmangfoldloven, som ble vedtatt for ti år siden, og at man allerede da erkjente at det var viktig å ta vare på det biologiske mangfoldet rundt oss. En samlet komité mener også fortsatt at kunnskap er det viktigste redskapet vi har for å sørge for en god og klok forvaltning i det offentlige, også i kommunene.

Det er behov for å styrke grunnlaget for kunnskapsbasert naturforvaltning, og det er veldig viktig at vi framover klarer å sørge for gode utdanningstilbud som sikrer behovet for kompetanse i forvaltningen. Kunnskapen må være på plass, og det gjelder både i kommunene og for øvrig. Kommunene har en viktig rolle gjennom sin arealplanlegging og gjennom sitt ansvar for ivaretagelse av klima og miljø. Komiteen mener at det ansvaret må kommunene være seg bevisst, men det er forskjellige løsninger på det.

Senterpartiet mener at kommunene må ha kunnskap og ressurser, og vi mener at det er viktigere å bygge opp om det enn å legge inn flere rapporteringskrav og innsigelser. Senterpartiet mener også at nedbygging av matjord er problematisk, og har tatt med det i sine merknader. Vi mener at en aktiv forvaltning av landbruksjord, kulturlandskap og skogsområder i hele Norge også er avgjørende for å ivareta mangfoldet vårt.

Stein Erik Lauvås (A) [11:13:08]: Jeg vil starte med å si at vi for øvrig viser til merknader i forbindelse med revidert jordvernstrategi for statsbudsjettet 2019. I innstillingen ble det fremmet forslag om å be regjeringen utrede og legge fram et nytt og mer offensivt jordvernmål gjeldende fra 2020. Vi mener at staten har et særlig ansvar for å bidra til at man ikke får unødvendig nedbygging av matjord, og trenger offensive tanker og handlinger for å forhindre dette.

Vi må anerkjenne at det er kommunene som gjennom plan- og bygningsloven har hovedansvaret for forvaltningen av arealene og naturressursene i kommunen, og vi mener at de tar hånd om dette på en god måte. Vi er vel alle opptatt av at vi skal føre en ansvarlig natur- og miljøpolitikk som er basert på bærekraft og føre-var-prinsippet. Det er jo kommunene som, i hvert fall stort sett, har den beste oversikten over sine arealer, og det er viktig at kommuneplanene tar opp i seg sikring av matjord, friluftsområder og andre verdifulle naturområder i den enkelte kommune – for det er selvsagt ulikt hvordan det ser ut landet over. Det er behov for å ha sterke miljømyndigheter, sektormyndigheter, kommuner som har god miljøkompetanse og kapasitet, og at kommunene både har og vil bidra til en arealforvaltning som sikrer en bærekraftig forvaltning av naturen.

Samtidig må vi innse at noe må det bygges, men man må ikke ha industriotter og boligotter på den beste matjorda. Det er etter mitt og Arbeiderpartiets syn ikke nødvendig. Så forstår vi alle at ved større utbygginger, kanskje spesielt infrastrukturbygging som f.eks. jernbane, kan det være vanskelig å unngå alt som heter matjord, av åpenbare årsaker. Men det er unntakene. Jeg tror vi skal legge stor jobb i å ivareta spesielt matjorda og annen type sårbar natur som vi har rundt omkring i Norge. Det vil vi alle være tjent med.

Jeg tar opp de forslagene som Arbeiderpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Stein Erik Lauvås har tatt opp de forslagene han refererte til.

Ove Trellevik (H) [11:16:16]: Regjeringa har sett i gang ei rekkje prosessar for å styrkja kunnskapsgrunnlaget om miljø-, klima- og naturmangfald. Det er også sett i gang arbeid med heilskapelege forvaltningsplanar for natur. Høgre meiner at god planlegging er nøkkelen til å vareta klima- og miljøomsyn.

Arbeidet med å forbetra kunnskapsgrunnlaget er viktig i denne samanhengen. Likevel er det å stilla krav til nye, omfattande planar og rapporteringar ikkje vegen å gå. Det er betre å sikra kvaliteten på dei planane kommunane allereie er pålagde å laga.

For å forbetra kompetansen og planane har regjeringa arbeidd systematisk for å styrkja dialogen mellom kommunane og sektormyndigheitene i planprosessane, bl.a. for å sikra at klima- og miljøomsyn vert formidla så tidleg som mogleg i planprosessane. Her er dei pålagde planforuma som fylkeskommunane har fått ansvaret for, svært viktige.

God planlegging må byggja på eit sterkt sjølvstyre og lokaldemokrati, i samarbeid med kompetente fagmiljø i kommunane. Kommunereforma og auka vekt på å styr-

kja plankompetansen i kommunane er viktig i dette arbeidet.

Regjeringa følgjer opp evalueringa av plandelen av plan- og bygningslova og greier ut, slik eg forstår, behovet for betre samordning mellom plan- og bygningslova og andre sektorlover, som f.eks. naturmangfaldlova.

Regjeringa har sidan 2013 arbeidd aktivt med å forbetra praktiseringa av motsegnsinstituttet. Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging, vedteke ved kongeleg resolusjon 14. mai 2019, gjev ei oversikt over den nasjonale prioriterte politikken som skal leggast til grunn for kommunal planlegging.

Det er gjeve føringar for varetaking av klima, viktig naturmangfald, friluftsområde og overordna grønstruktur i planlegginga. Det lokale sjølvstyret skal stå sterkt. Difor er det viktig at kommunane viser korleis dei tek omsyn til staten sine interesser i planane sine.

For Høgre er det viktig at regjeringa vil vidareføra arbeidet med å forbetra motsegnspraksisen, i tråd med bl.a. anbefalingane i Riksrevisjonens rapport. Dette vil bidra til raskare planprosessar og til betre planar som grunnlag for ei berekraftig arealforvaltning.

Tal frå KOSTRA viser at arbeidet med betre motsegnspraksis har gjeve resultat. Talet på planar møtte med motsegn har gått ned sidan 2013, og totalt er det per november behandla 144 motsegner i regjeringa. Cirka 30 av dei har omsynet til naturmangfald som motsegn grunn. I ca. halvparten av desse sakene har motsegnene heilt eller delvis vorte tekne til følgje. Det betyr at departementet gjer ei god heilskapsvurdering, der også omsynet til naturmangfaldet vert sterkt vektlagt.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [11:19:23]: Flere av de sakene vi behandler i dag, viser at deler av opposisjonen er veldig bekymret for en utvikling som ikke finner sted. Om det er at øyer skal gå fra offentlige til private hender, noe som ikke er tilfellet, eller at man skal bygge ned jordbruk i stort omfang, som heller ikke er tilfellet, fremmes det i hvert fall en rekke forslag for å hindre en slik utvikling.

Vi har tro på lokaldemokratiet. Fremskrittspartiet tror at folkevalgte politikere lokalt i kommunene er de som er best i stand til å gjøre vurderinger og ta beslutninger som gjelder arealutviklingen i egen kommune.

Vi har hatt en utvikling under denne regjeringen som har gått mer i retning av at kommunene selv skal få styre sine arealer, og bort fra statlige reguleringer, og det er en suksessoppskrift. Det er ikke slik at man f.eks. har bygget ned matjord etter at vi har sluppet kommunene mer fri. Det motsatte har skjedd. Det var under den forrige regjeringen det ble bygget ned matjord i stort omfang, noe denne regjeringen bremset veldig raskt. De sis-

te årene har det faktisk vært økt vern av matjord. Så bekymringen er nok noe overdrevet her.

Jeg vil også ta fram et eksempel fra Drammen, hvor jeg kommer fra, hvor kommunen helt uten statlige føringer og statlige reguleringer har sørget for å omgjøre bebygget areal og utilgjengelige arealer til friluftsområder og ta vare på det mangfoldet.

Jeg mener vi bør ha tillit til at kommunene er de som er best i stand til å ta disse beslutningene uten mer statlig regulering, for vi ser at det har fungert bedre enn den politikken som var gjeldende før denne regjeringen tok over.

Karin Andersen (SV) [11:21:47] (komiteens leder): Tap av biologisk mangfold, av natur, er en like stor trussel mot livsgrunnlaget vårt som klimatrusselen. Det er bakgrunnen for dette forslaget. Naturlovene som styrer dette, bryr seg veldig lite om politikk, om vi synes det haster eller ikke. Der går prosessene sin gang. Spørsmålet er: Skal vi ta dette på alvor eller ikke?

Når man skal ta beslutninger på dette området, er det helt nødvendig å ha den kompetansen og den kunnskapen som må ligge til grunn for at man skal ta riktige beslutninger, også lokalt. Det er dessverre slik, og det har undersøkelser vist, at den kompetansen i for liten grad finnes i kommunenes forvaltning i dag. EVAPLAN-undersøkelsen viser det. Statsråden viser sjøl til den undersøkelsen i budsjettproposisjonen. Den er viktig.

Det handler også om at når man nå har slakket opp på innsigelsesinstituttet, har man ingen oversikt over hvilke naturverdier som går tapt. Man vet rett og slett ikke, for man har ikke kartlagt det. Det er derfor vi foreslår både at de innsigelsene man ikke tar til følge, skal begrunnes – det forslaget er Arbeiderpartiet med på – at man må ha et arealregnskap, og at man må stille krav til kommunene i kommunedelplanen for naturmangfold og kartlegge og verdsette også friluftsområdene. Det er nødvendig med mer kompetanse også i kommunesektoren på dette, og vi har foreslått i budsjettene at vi sikrer at det er kompetanse på plass.

Så er det dette med innsigelsesinstituttet. Riksrevisjonen har kommet med en rapport nå i høst der de skriver at når fylkesmennene har fått signaler om å stramme inn, er det vesentlige regionale interesser som blir berørt, men man skal legge størst vekt på den lokale handlingsfriheten. Og sjøl om terskelen for å fremme innsigelser er hevet og de er bedre begrunnet enn før, tar departementet færre innsigelser til følge. Det betyr at viktig natur går tapt. Man vet det, og man gjør det med åpne øyne. Riksrevisjonen sier:

«For sterk innstramming kan føre til at de interessene som innsigelsesinstituttet skal verne, ikke

blir godt nok ivaretatt, og at planleggingen bryter med nasjonale mål.»

Det står i Riksrevisjonens rapport; det er ikke noe jeg har hentet fra SVs program. Når vi vet hvor viktig det er at vi tar vare på det – for det er til dels uopprettelig hvis skaden har skjedd – synes jeg det er ganske forstemmende at regjeringen ikke er med på forslagene som SV fremmer i denne innstillingen. Jeg tar opp alle de forslagene.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Une Bastholm (MDG) [11:25:10]: Skogene, fjellene, heiene, fjordene og skjærgården vår er kilder til glede for hundretusenvis av mennesker hver eneste dag. Naturen, ikke minst nærnaturen, er en unik kvalitet ved å bo i Norge. Enkel tilgang på natur gir god helse, tilhørighet, store naturopplevelser og økt kunnskap om en selv og om naturen.

I tillegg er naturen på land og til havs viktig i seg selv. Der bor nær sagt alle de andre artene på kloden, alle de økosystemene vi er avhengige av, helt ned til de små mikroorganismene i den rike jorda vi dyrker, og som naturen har brukt tusenvis av år på å lage.

I dag har vi en naturkrise med dokumentert, massivt tap av arter. Klimaendringene er én grunn, men den viktigste grunnen er at vi mennesker tar opp mer og mer areal. Vi fortrenger dyr og insekter. Vi spiser opp, bygger ned, bruker opp leveområdene deres.

På samme måte som matjord bygges også naturen ned bit for bit, stykkevis og delt. Hver gang lokale politikere bygger i marka i stedet for å fortette, blir det litt vanskeligere å nå nasjonale, felles natur- og klimamål. Hver gang staten legger en ny flerfelts motorvei gjennom våtmark i stedet for å forbedre den veien vi har, forsvinner litt av det som gjør Norge til et av verdens beste land å bo i. Natur er vanskelig å gjenoppbygge for ungene våre og barnebarna våre. I vårt alternative statsbudsjett setter vi derfor av 2,5 mrd. kr mer enn regjeringen til naturvern, bl.a. midler til å ansette klima- og miljørådgivere i alle kommuner.

Kommunene er helt avgjørende i kampen for å løse natur- og klimakrisen. Miljøpartiet De Grønne er glade for SVs initiativ, og vi støtter forslagene deres. Men dagens arealpolitikk klarer ikke å hindre nedbygging av uerstattelig natur. Vi må fullstendig endre måten vi tenker om arealutnyttelse og krav på, før nedbygging. Vi mener at alle norske kommuner må innføre egne naturbudsjetter, med nasjonale grenser for naturtap og målsettinger for restaurering. Det bør innføres et prinsipp om arealnøytralitet – at natur- eller jordbruksarealer som omdisponeres, skal erstattes av andre arealer som kan gi samme naturverdier like store områder. Vi vil utrede en belønningsordning for kommuner, grunn-

eiere og andre som restaurerer verdifull natur. Dette vil jeg komme tilbake til i et representantforslag som jeg skal fremme på nyåret.

Til slutt vil jeg også komme innom at klima- og miljøminister Elvestuen tidligere har uttalt at det var en tabbe å flytte arealsaker fra Klima- og miljødepartementet til det mangfoldige, rike Kommunal- og moderniseringsdepartementet med veldig mange oppgaver. Det er jeg nok enig i, og det er noe jeg håper regjeringen også vil ønske å se mer på.

Statsråd Monica Mæland [11:28:33]: Vi er alle enige om at tap av naturmangfold, klimaendringer og jordvern er store utfordringer som krever langsiktig handling. Da er kommunal og regional planlegging et viktig virkemiddel for å møte disse utfordringene. Regjeringen gjennomfører et stort kunnskapsløft for norsk natur. I 2020 bruker vi 110 mill. kr til kartlegging av natur og til økologisk grunnkart.

God plankompetanse i kommunene er viktig for å ivareta natur- og miljøhensyn. Mange kommuner med få innbyggere har liten plankapasitet. Kommunereformen vil derfor gi større og bedre fagmiljøer. En ny rapport viser behov for en fordobling av antall studieplasser innen planlegging. Vi følger fra regjeringens side opp rapporten i tråd med Stortingets anmodningsvedtak nr. 708 av mai 2017.

Endret arealbruk er den største negative påvirkningsfaktoren for naturmangfold på land. Omdisponering av dyrket jord har to år på rad ligget under målsettingen som Stortinget har fastsatt. Kommunale arealregnskap kan være et nyttig verktøy for å få oversikt over utviklingen, men bl.a. fordi det ikke er utviklet en standard metodikk for arealregnskap, er det ikke aktuelt å pålegge kommunene dette.

Jeg er positiv til at kommunene lager tematiske kommunedelplaner for naturmangfold, men jeg mener også at kommunene selv bør velge hvordan de får best oversikt over egen natur og utvikling.

I 2014 startet regjeringen prosjektet Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Jeg mener det ikke er behov for å stille krav til kommunene om dette, siden de fleste kommuner allerede har gjort jobben.

Så er det slik at departementet alltid begrunner avgjørelser i innsigelsessaker. Derfor mener jeg det ikke er behov for en egen bestemmelse om dette i plan- og bygningsloven. Rundskrivet om innsigelser ble første gang sendt ut av tidligere miljøvernminister Bård Vegard Solhjell fra SV. I rundskrivet strammes innsigelsespraksisen inn. Denne regjeringen har forsterket føringene, og jeg har senest i brev av 3. september i år bedt fylkesmennene være varsomme med å overprøve beslutninger som hører til det lokalpolitiske skjønnet, og som ikke berø-

rer nasjonale og viktige regionale interesser. Regjeringen vil videreføre arbeidet med forbedret innsigelsespraksis i tråd med anbefalingene i Riksrevisjonens rapport om innsigelser.

Det treffes daglig beslutninger der hensynet til naturmangfold må veies opp mot andre viktige samfunns-hensyn. Regjeringen er i gang med et arbeid for å definere mål for økosystemene. Det er viktig å vurdere den samlede belastningen av planer og tiltak.

Nils T. Bjørke hadde her teke over president-plassen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [11:31:36]: Forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og SV, lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring i lovverket som gjør at departementet er rettslig forpliktet i sine skriftlige begrunnelser i innsigelsesavgjørelser til å presisere hvordan hensynet til lokalt selvstyre er vektlagt i forhold til naturverdier, jordvern og klimautslipp.»

Hvorfor mener statsråden at dette er et dårlig forslag?

Statsråd Monica Mæland [11:32:06]: Det er rett og slett fordi jeg er imot å slå inn åpne dører. Departementet begrunner alltid sine vurderinger i en sak skriftlig. Da framgår det tydelig hvilke temaer som har vært vurdert, og begrunnelsen for vedtak som fattes. Så dette er helt unødvendig. Departementet fører allerede en praksis i samsvar med det som nå foreslås lovfestet.

Heidi Greni (Sp) [11:32:39]: Både statsråden og andre representanter fra regjeringspartiene har vært inne på at det nå skal være mange færre innsigelser, større lokalt selvstyre og at staten bare skal legge seg borti det som er helt tvingende nødvendig.

I Trøndelag har vi egentlig ikke opplevd det slik. Det er stadig oppslag i lokale medier om at staten griper inn i saker hvor det er helt uforståelig for lokalpolitikere. Fylkesmannen så seg nødt til å gå ut med et innlegg i lokale medier for å forklare hvorfor de griper inn – at det er fordi de bryr seg om Trøndelag, og ikke fordi de vil være til bry.

Det er bl.a. eksempler på at kommuner har blitt overkjørt i saker der de vil tillate riving av en hytte og bygging av en akkurat like stor hytte på samme tomt. Det er eksempler på innsigelser mot scooterløyve til egen hytte fordi fylkesmennene ser på luftlinjen i stedet for på den kjørbare traseen, noe kommunene kanskje har praktisert i 20 år. Det er mange sånne eksempler.

Mener statsråden dette er ting som staten skal legge seg borti?

Statsråd Monica Mæland [11:33:48]: Jeg kan ikke saksbehandle enkeltsaker fra Stortingets talerstol, men jeg mener at fylkesmennene skal ivareta nasjonale og regionale verdier, ikke overprøve kommunenes lokalpolitiske skjønn.

Jeg får for mange henvendelser om at det fortsatt skjer, i likhet med representanten. Derfor skrev jeg i september et nytt brev for å understreke hva som er fylkesmennenes oppgave. Hvis vi ser på tallenes tale, har denne regjeringen i 81 pst. av tilfellene gitt kommunene helt eller delvis medhold, i motsetning til forrige regjering, som gjorde det i rundt 40 pst. av tilfellene.

Det forteller noe om de sakene vi får til behandling, men ikke om de vi ikke får. Derfor foretar vi også en gjennomgang for å se på antallet innsigelser totalt sett for å se om det har skjedd en utvikling, men det tallet har jeg ikke fått. Men jeg mener at fylkesmennene ikke skal overprøve lokalpolitisk skjønn. Det ansvaret skal lokalpolitikere våre ta.

Karin Andersen (SV) [11:34:58]: Spørsmålet er jo om det som det nå ikke blir reist innsigelser mot, kun er lokale interesser, og ikke noen av de interessene som dette representantforslaget er fremmet for å ivareta. Det er interesser som går på naturmangfoldet og hele livsgrunnlaget vårt.

Jeg antar at statsråden er enig i det komiteens flertall sier, at dette faktisk truer livsgrunnlaget vårt. Derfor er det viktig at man ikke gjør skade på slike verdier, for den vil være uopprettelig. Da synes jeg det er litt illevarslende når statsråden tydeligvis er uenig med Riksrevisjonen, når de sier at en for sterk innstramming kan føre til at de interessene som innsigelsesinstituttet skal verne, ikke blir ivaretatt.

Vil statsråden se på dette og være opptatt av at dette faktisk blir vernet, og ikke bare av å telle innsigelsessaker?

Statsråd Monica Mæland [11:36:04]: Mitt klare inntrykk er at fylkesmennene følger opp sitt ansvar og legger ned innsigelser når nasjonale og regionale interesser tilsier det. Det er også den klare tilbakemeldingen jeg får lokalt, nær sagt uansett hvilken politisk farge lokale representanter jeg møter, har.

Vi tar selvfølgelig Riksrevisjonens rapport på alvor. Det er i og for seg mye å si om de eksemplene Riksrevisjonen har brukt, men vi følger den selvsagt opp, selv om jeg ikke er udelte enig i Riksrevisjonens vurdering. Siden 2013 har vi f.eks. behandlet 23 innsigelser hvor natur har vært tema. I halvparten av de sakene har faktisk fylkesmennene fått helt eller delvis medhold. Vi har god oversikt over utviklingen på dette feltet, og vi har god

oversikt over hvilke hensyn som skal ivaretas, og som blir ivaretatt gjennom denne praksisen.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har også ei tale-tid på inntil 3 minutt.

Arne Nævra (SV) [11:37:14]: Jeg har mange ganger fra denne talerstolen tatt opp problemet med nedbygging av arealer, og at natur og dyrket mark forsvinner. Det er nesten ikke noe annet politikkområde hvor det er mindre ærlighet i spørsmålet om hva som er bevisst politikk eller ikke. Jeg har spurt statsråden mange ganger – to-tre ganger, tror jeg – om hun kunne innrømme at dette er en bevisst politikk for å gjøre det lettere å bygge ned, bygge ut og dele opp leveområder, natur og dyrket mark.

Vi snakker her om en vingeklipping av innsigelsesinstituttet, kanskje spesielt Fylkesmannens miljøvernavdeling i mange tilfeller. Vi snakker om situasjoner hvor strandsonen nå er utsatt. Vi vet at bare 30 pst. av strendene i Oslofjorden er tilgjengelig for allmennheten. Vi kjenner også til at både Siv Jensen og Erna Solberg, altså lederne for de blå partiene, har erklært at det skal bli mer liberalt. Det har de sagt før hvert stortingsvalg. De sa det vel også før siste kommunevalg. Det er altså en erklært politikk at det skal bli mer liberalt å bygge ut. Det skal ikke stikkes kjepper i hjulene for utbyggingen, blir det sagt.

De grepene som har blitt tatt i kjølvannet av dette, har funket. Det skrytes av at antallet innsigelser har stupt. Selvfølgelig har antallet innsigelser stupt når det går ut rundskriv som omtrent ber uttrykkelig om det!

Det høres veldig bra ut, og det er tilforlataelig at man skal lene seg mer på lokale og kommunale avgjørelser. Hvis jeg ikke hadde tenkt noe mer over det og ikke hadde gått mer inn i det, hadde det hørt fornuftig ut. Det er jo der man merker hvor skoen trykker. Men dette handler også om store nasjonale interesser som trenger faglige vurderinger. Vi har et lovverk, bl.a. naturmangfoldloven, som gjør at vi må løfte blikket og se dette i en større sammenheng.

Det som selvfølgelig er det store problemet, er bit-for-bit-nedbyggingen vi har vært vitne til, og den går veldig fort. Jeg legger merke til at representanten Engen-Helgheim, f.eks., kommer med et eksempel fra ett område i én kommune – hans kommune – hvor de har fått sikret et friluftsområde. Si meg: Følger ikke Engen-Helgheim og de mørkeblå med på det som skjer? Hele miljøbevegelsen og friluftsansjonene er opptatt av dette.

Karin Andersen (SV) [11:40:34]: Vi hadde høring om denne saken i kommunal- og forvaltningskomiteen. Der var alle høringsinstansene som har ekspertise

og som tilhører interessefeltet for friluftsliv og natur, enig i forslaget. Det mangler kunnskap og kompetanse, og utviklingen går nå feil veg.

Jeg hører at regjeringen mener at det skal være opp til kommunene om man vil lage en kommunedelplan for naturmangfold. Da risikerer man også at viktig naturmangfold går tapt. Og jeg registrerer at det er regjeringspartienes posisjon. Men da har man ikke forstått det som er naturlovene bak slike ødeleggelse – at de ikke venter mens man somler med det, og at dette er prosesser som ikke lar seg reversere, fordi det er ødelagt. Jeg skjønner ikke hvordan man våger å fortsette med dette med et så tynt kunnskapsgrunnlag som vi vet ligger bak mange av disse beslutningene.

Derfor er det nødvendig at denne kunnskapen kommer lokalpolitikere til del. Derfor har SV fremmet forslag om at det må være en slik kompetanse i alle kommuner, ellers får kommunestyrerepresentantene dårlige råd. De vet altså ikke hva det er som går tapt hvis de stemmer slik eller slik.

Regjeringen sier at de allerede begrunner sine standpunkter i innsigelsessaker. Men da vil jeg gå tilbake til EVAPLAN-dokumentasjonen, som også regjeringen viser til i budsjettet, hvor det står at innsigelsesinstituttet er svekket, og at det virker inn på kommunal planlegging. Gjennom intervjuer har det kommet fram at innsigelsesmyndighetene holder igjen innsigelser de tidligere ville ha fremmet med bakgrunn i en faglig vurdering. Årsaken er at de følger signalene fra regjeringen om at det skal fremmes færre innsigelser. Vi er altså i en konkurranse om tall, ikke om å ta vare på natur. Det mangler derfor en oversikt over hvilke naturverdier som nå går tapt i arealforvaltningen.

Dette er alvorlig, vi kan gjøre noe med det, og vi burde gjøre noe med det. Jeg er veldig overrasket over at Venstre, f.eks., ikke støtter SV i disse sakene, for det hadde det virkelig vært behov for.

Jeg registrerer at heller ikke forslaget om å ha et arealregnskap, som er helt nødvendig for at kommunene skal ha oversikt over hva de har av ulike arealer, får tilslutning fra Venstre og Kristelig Folkeparti.

Ove Trellevik (H) [11:43:48]: Det høyrest ut som om det er berre innan naturmangfald fylkesmenn har motsegner, men det er altså heilt feil. Det er bare 25 pst., sånn cirka og «roughly» berekna, av motsegnene fylkesmenn har fremja, som gjeld naturmangfald. Det er god grunn til å sjå på statistikken til fylkesmennene og få tallet på motsegner ned betrakteleg, utan at det nødvendigvis går på kostnad av naturmangfaldet.

Det vert veldig negativt her, som om ikkje regjeringa tek omsyn til naturmiljøet i det heile. Det er litt skremmande å høyra, for det er ikkje tilfellet. Noreg har eit

heilt spesielt ansvar for å beskytta villrein, og det er eit godt eksempel. Regjeringa vil no etablera ein kvalitetsnorm for villrein. Det vil leggja grunnlag for ei betre og meir treffsikker forvaltning, og kvalitetsnorma skal bidra til at me sikrar overleving av villrein i Noreg. Kvalitetsnorma etablerer eit system som skal kunna seia noko om tilstanden til villrein i villreinområda, kvifor tilstanden eventuelt er dårleg, og kva me kan gjera for å betra leveforholda for villreinen.

Forslaget om kvalitetsnorm for villrein er sendt på alminneleg høyring, med høyringsfrist tidleg i mars 2020. Hovudlinja i forslaget er at det kvart femte år skal vurderast om kvart av Noregs 24 villreinområde har god, middels eller dårleg kvalitet. Det er dokumentert her no at regjeringa i aller høgaste grad tek naturmiljø på alvor.

Klassifiseringa vert gjort av ei ekspertgruppe med kompetanse på villrein og arealbruk. Målet i kvalitetsnorma er villreinområde med minst middels kvalitet. Dårlig tilstand vil bety redusert sannsyn for at villreinområdet på sikt har levekraftig bestand.

Størstedelen av villreinen i Europa lever i Noreg, og me har derfor eit særleg ansvar for å ta vare på han. Kvalitetsnorma vil bidra til at me når våre nasjonale målsettingar og internasjonale forpliktingar om levedyktige bestandar av villrein i Noreg. Eg meiner dette er eit godt døme på at regjeringa i aller høgaste grad tek naturmangfald og miljø på alvor.

Arne Nævra (SV) [11:46:15]: Det er to årsaker til at kommunene ikke alltid foretar de rette beslutningene, altså lokalt. For det første er det, som det er blitt nevnt her flere ganger, fordi de ofte mangler naturfaglig kompetanse, ikke minst de små kommunene. Det andre, som er ganske vesentlig, er prinsippet om at det skal være armlengdes avstand mellom dem beslutningene gjelder, og dem som tar beslutningene. En skal tenke på at i kommunene er det veldig ofte slik at folk kjenner folk, for å si det sånn. Det er kommunens styrke, men også kommunens svakhet. Kanskje er man ikke i slekt med den som skal bygge ut, kanskje er man ikke nær nabo med den som skal bygge ut, men man møter kanskje vedkommende på Joker, eller man omgås på en eller annen måte. Det er et ganske viktig prinsipp at det er en viss avstand mellom dem som planlegger utbygginger, dem som er beslutningstakere, og dem beslutningene gjelder.

Dessuten er de aller fleste kommuner på jakt etter arbeidsplasser. De er for utbygging generelt, og da må det være slik at utbyggingene settes inn i en større plan. Det må være noen som løfter blikket. Tidligere hadde regionene delvis den makta. De hadde litt for lite makt også før, men SV ønsker altså at arealplaner, hytteplaner osv.

må inn i en større plan, ikke bare være kommunale avgjørelser. Vi har vært vitne til den bit-for-bit-utbyggingen som har skjedd i så stor grad i dette landet, og jeg er bekymret for den hastigheten dette har.

Jeg legger merke til at statsråden ikke vil støtte noen av forslagene som er lagt fram, og heller ikke regjeringspartiene. Det SV prøver på, er å gi kommunene litt bedre verktøy, gjøre dem bedre i stand til å ta gode avgjørelser lokalt.

Når det gjelder arealregnskapet, blir det sagt av statsråden at det ikke finnes noe felles verktøy å bruke, at det ikke er utviklet noe slikt. Da er spørsmålet til statsråden om hun kan svare på om hun vil ta initiativ til å utvikle et slikt felles verktøy for kommunene når det gjelder arealregnskap.

Ketil Kjenseth (V) [11:49:03]: Dette er jo spørsmål som også drøftes i energi- og miljøkomiteen. Det gjelder penger, det gjelder kapasitet, det gjelder kompetanse. Konstitusjonelt ligger denne forvaltningen i staten til kommunalministeren. Mye av det vi diskuterer her, gjelder de lokale prioriteringene. Vi bruker mange penger i staten for å øke kunnskapen om naturmangfold. Økologisk grunnkart har vært nevnt. Det er et viktig verktøy for alle som jobber med naturmangfold og naturplanlegging. Vi har også et særlig ansvar i Norge for noen arter, som villrein og villaks.

Neste år håper vi at verden tør å inngå en såkalt Paris-avtale for naturmangfoldet – i Beijing høsten 2020. Norge, akkurat som i klimaforhandlinger, sikter på å ta en ledende posisjon her. Når jeg reiser rundt i Norden og Europa, peker mange på nettopp Norge som et foregangsland for både å ta vare på og restaurere natur.

Til representanten Arne Nævra: Det er forskjell på liberalt og det å ha større lokalt selvstyre. Det er også forskjell på store og små kommuner. I store kommuner er det utbyggingspress knyttet til handel, til etablering av industri og til stor infrastruktur. I mange små kommuner gjelder det mer hytteutbygging. For Venstres del er et av svarene for å styrke kompetanse og supplere kommunene som ikke har kapasitet til å ha mange ansatte, regionreformen – få et større regionalt ansvar for planleggingen. En viktig del av regionreformen som alle partier har vært enige om, er jo nettopp at regional planlegging skal styrkes.

Så vil jeg bruke et eksempel fra min egen region på at staten gjør en god del bra. Vi bygger ut firefelts motorvei i Innlandet. Da en kom til Hamar, var det en stor debatt om Åkersvika. Nye Veier har jo gått foran ved å bruke nye, elektriske gravemaskiner. Vi har stilt krav om at det ikke skal bygges i hekkeperioder, f.eks., i Åkersvika. Da en kom til Ringsaker, var det ingen debatt om en enorm nedbygging av jord langs nye, firefelts E6. Det er

Arbeiderpartiet som styrer den kommunen. De har ikke debatt i det hele tatt, de bare velter ut utbyggingsarealer langsetter E6 som staten ikke har vært inne og kunne stilt noen krav til. Dette er mangel på politisk vilje lokalt. Vi har mye kunnskap, men det er behov for å ta et politisk oppgjør.

Statsråd Monica Mæland [11:52:16]: Jeg fikk et direkte spørsmål fra representanten Nævra, og svaret er: Nei, det foreligger ikke planer om å utvikle konkrete verktøy på det feltet. Når det er sagt, utvikler vi dette feltet hele tiden. Jeg sa i mitt innlegg at det bl.a. var på grunn av manglende metodikk. Jeg kunne føyd til at man må virkelig stå opp og kjempe for lokaldemokrati. I debatt etter debatt foreslår SV å overprøve kommunene, overstyre kommunene – alt vett er åpenbart samlet i Oslo. Sånn er det ikke. Jeg ønsker altså ikke mer detaljstyring, mer forventning, mer normering. Jeg ønsker faktisk at vi stoler på våre lokale politikere, som er valgt til å gjøre en jobb, og som forteller oss – helt tverrpolitisk hver gang jeg møter dem – at de på område etter område opplever at man styrer dem i stadig større grad. Det ønsker jeg ikke å bidra til. Her gjøres det en jobb.

Så er det fascinerende at SV er bekymret for små kommuner. Ja, det er jeg også, og derfor er svaret kommunereform – ikke at staten tar ansvaret, staten ansetter og staten detaljerer, men at kommunene blir større, at de får mer kapasitet, at de tiltrekker seg den rette arbeidskraften.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [11:53:41]: Statsråden feiltegner helt bildet av SV. SV stoler mer på kommunene enn det regjeringen gjør, for vi mener at de kan forvalte en større del av totaløkonomien. Vi gir dem penger til å gjennomføre det alle pålegger dem. Vi foreslår at de skal få kompetanse på disse områdene slik at de har mulighet til å ta disse beslutningene. Vi har ikke foreslått at de skal tas vekk, men det er noen nasjonale naturverdier som må vernes. Vi kan ikke tillate at de blir ødelagt. Det vi er ute etter nå, er å gi kommunene de redskapene som skal til – både med kompetanse, med statlig regelverk og med økonomi – så de kan ivareta disse verdiene.

Det er jo ikke slik at kommunene sitter og roper på mer regulering fra staten – heller ikke fra regjeringens side. Men de roper på rammer og ressurser til å gjøre den jobben de er satt til. Det ønsker SV å gi dem.

Presidenten: Representanten Ove Trellevik har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Ove Trellevik (H) [11:54:54]: SV tek til inntekt Riksrevisjonen sin rapport, der dei hevdar at motsegnspraksisen kan føra til at det vert meir liberalt. Det står i rapporten at det kan føra til det, men det betyr ikkje at det vert slik i praksis. Ein av grunnane til at talet på motsegner har gått ned, er at Fylkesmannen i betydeleg større grad enn tidlegare på ein måte opptre som rettleiar overfor kommunane. På den måten sikrar ein òg større kompetanse ute i kommunane. I staden for å koma med motsegner rettleiar ein kommunane på eit tidlegare stadium – og det nyttar.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:55:46]: Jeg er noe overrasket over statsrådens innlegg. Vi snakker altså om naturverdier som vi har et nasjonalt ansvar for å ta vare på. Det er nå en gang sånn at når det gjelder naturverdier der vi ser at tapet er for stort, foregår det rundt omkring i kommunene. Det er der beslutningene tas, men kommunene er i dag ikke i stand til å kunne se den helheten. Staten må ta ansvar for å få den helheten på plass. Når våre forslag ligger her, handler det nettopp om både at kommunene skal være i stand til å ha den oversikten og at regjeringen skal kunne ta det ansvaret som den burde ta for å sikre at vi tar vare på det naturmangfoldet vi har i Norge.

Jeg tror det kan være hensiktsmessig om statsråden også snakker med sin kollega, klima- og miljøministeren, om nettopp behovet for å få en sånn oversikt og behovet for at kommunene har mer kompetanse og også flere verktøy for å ivareta naturmangfoldet vårt.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 31.

Sak nr. 32 [11:56:59]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Freddy André Øvstegård og Karin Andersen om et rettferdig boligmarked (Innst. 112 S (2019–2020), jf. Dokument 8:154 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske frå kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa. Og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Mari Holm Lønseth (H) [11:57:40] (ordfører for saken): Saken gjelder et representantforslag fra SV for et

mer rettferdig boligmarked, der SV fremmer sju forslag om bl.a. en nasjonal boligplan, beskatning og en såkalt tredje boligsektor. Også Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer egne forslag, og jeg regner med at de enkelte partiene vil redegjøre for sine egne forslag.

Norge har et av de mest velfungerende boligmarkedene i hele verden. Åtte av ti husholdninger bor i en eid bolig. Selveierdemokratiet bidrar til å spre makt i samfunnet, det gir oss gode bomiljø, god helse og stabilitet og sikkerhet i den enkeltes liv. Derfor skal vi også beholde tradisjonen med at folk flest eier sin egen bolig.

Det betyr ikke at boligmarkedet er perfekt. Det må bli raskere, enklere og billigere å bygge boliger. Byggesaksprosessene må digitaliseres, og planregelverket må bli enklere å forstå og forholde seg til. Allerede er det gjennomført forenklinger som gjør at bl.a. leiligheter kan bygges mer enn 100 000 kr rimeligere per enhet. Her er også potensialet stort for ytterligere forenklinger som til sjuende og sist kommer boligkjøperne til gode, når også tilbudet vokser.

Vi vet dessverre at tilbudet av nye boliger ikke er stort nok i alle de store byene. For eksempel vet vi at med dagens reguleringstakt i Oslo styrer også Oslo-byrådet mot økte boligpriser. Det er først og fremst kommunene som har ansvar for å sørge for at det er nok areal til boligbygging. Det har jeg også tillit til at de enkelte kommunene selv klarer – i motsetning til SV, som foreslår nasjonale boligplaner som kommer til å gripe inn i kommunenes handlefrihet. Når det gjelder SVs forslag om utbyggingsavtaler, vil jeg også bemerke at regjeringen allerede er i gang med å vurdere reglene for finansiering av infrastruktur.

Noe av det som bekymrer meg mest, er at andelen med lav inntekt er de som har det største fallet i eierandel. Årsakene til det er nok sammensatte, men det viser oss også at det er behov for en mer målrettet politikk mot dem som trenger det mest. Derfor har Høyre i regjering sørget for å målrette både startlansordningen og bostøtteordningen. De som får bostøtte nå, får mer enn før, og flere får startlån enn før, med et høyere beløp enn tidligere. Bare de siste tre årene har over 12 000 husstander gått fra en leid til en eid bolig gjennom startlån.

Blant annet SV tar i innstillingen til orde for at unge førstegangsetablerere skal ha rett til startlån. Det synes jeg kan høres tilforlatelig ut. Problemet er bare at det går på bekostning av vanskeligstilte. Hvis vi ser på tallenes tale, kan vi se at i f.eks. 2012, da det var en ordning med at unge kunne få startlån, fikk nesten 10 000 ungdommer med god betjeningsevne startlån. Samtidig var det bare 2 500 vanskeligstilte som fikk den samme hjelpen. I 2017, som er det siste året Husbanken har sikre tall for, var det også nesten 7 000 vanskeligstilte som fikk hjelp. De fleste gjorde det for å fullfinansiere sin egen bolig, og

de fleste av dem var også barnefamilier. Det er en markant økning under denne regjeringen, som er en konsekvens av en villet politikk for å nå dem som trenger det mest.

I tillegg foreslår SV i denne saken å åpne for en regulert boligsektor, og det får de i stor grad med seg Arbeiderpartiet og Senterpartiet på. Men et regulert boligmarked vil i praksis heller ikke hjelpe dem som trenger det mest, derimot vil det bli brukt mye offentlige ressurser på å hjelpe noen få. Det vil også kunne bidra til å kunne skape et a-lag og et b-lag, der det er noen som må bli værende i en kommunal eller statlig ordning uten å komme seg ut på det ordinære boligmarkedet med den friheten og stabiliteten det gir, samt muligheten til å ta del i den ordinære prisstigningen.

Jeg vil også kommentere at SV dessuten har fremmet et forslag i innstillingen som handler om et skille mellom primær- og sekundærbolig når det gjelder eiendomsskatt. Det er allerede et skille mellom primær- og sekundærbolig når det gjelder formuesskatt og ligningsverdien der. Jeg ser ikke et behov for å gjøre eiendomsskatten mer komplisert enn den er i dag – jeg vil heller ta til orde for at eiendomsskatten skal bli lavere, slik at folk kan ha hjemmet sitt som et hjem, ikke som et skatteobjekt for oss.

Boligmarkedet fungerer nettopp fordi det er et marked. Vi er nødt til å gjøre det vi kan for at det skal få rom for flere, framfor å ha økt skatt for de fleste og subsidiering for noen få.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [12:03:04]: Bolig er sammen med arbeid, utdanning og helse de fire grunnpillarene i velferdsstaten.

La meg slå fast: Norsk boligpolitikk har vært vellykket. Et eget sted å bo til en overkommelig pris er avgjørende for å kunne leve et selvstendig og godt liv. Arbeiderpartiet mener at så mange som mulig skal eie sin egen bolig. Det er et offentlig ansvar å legge til rette for at alle skal ha mulighet til en god bolig av god kvalitet. Derfor er det en viktig politisk oppgave å legge til rette for at det bygges nok boliger. Boligen skal være et sted å bo, ikke et spekulasjonsobjekt.

Forskjellen mellom å eie og å leie egen bolig er i ferd med å bli en av ulikhetsfaktorene i samfunnet. Med dagens boligpriser i Oslo sliter førstegangskjøpere med å komme seg inn på boligmarkedet og kjøpe sin egen bolig. Både staten og kommunene har ansvar for at det bygges nok boliger, og at det bygges varierte boliger med god nok kvalitet.

I evalueringen av plan- og bygningsloven skriver forskerne at loven i for liten grad sikrer virkemidler for at kommunene kan gjennomføre boligsosiale mål og ambisjoner. Evalueringen foreslår derfor at å innføre

disposisjonsform som reguleringsmål, noe som f.eks. finnes i Danmark, er nyttig og noe man burde gjøre. Her gir den nye planloven fra 2015 i Danmark kommunene rett til å bestemme art og anvendelsesformål i boligbebyggelsen.

Vi mener det er viktig å gi planmyndighetene mulighet til å kunne stille krav om at det skal være en andel rimelige boliger i prosjekter som skal bygges. Med dette verktøyet kan flere få mulighet til å kjøpe sin egen bolig.

Med dette tar jeg opp våre forslag.

Presidenten: Då har representanten Siri Gåsemyr Staalesen teke opp dei forslaga som Arbeidarpartiet har saman med andre.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [12:05:25]: Det norske boligmarkedet fungerer godt. 80 pst. av de som bor, eier sin egen bolig, og det er et bra tall i forhold til andre land. Men det finnes, som andre har pekt på, muligheter til å forbedre politikken enda mer.

Det som styrer boligpriser, og det som styrer folks mulighet til å komme ut på boligmarkedet, er helt andre faktorer enn det forslagsstillerne tar opp i dette forslaget. Det vi bør gjøre mer av dersom vi ønsker lavere boligprisvekst og flere inn på boligmarkedet, er å gå i retning av mindre regulering og gjøre det billigere å bygge og også billigere å eie.

Alle de forslagene som fremmes i denne saken, går jo i stikk motsatt retning, og jeg synes det er rart at forslagsstillerne mener at dette vil være å hjelpe boligeiere og nyetablerere. Jeg er ganske sikker på at det med dette ville blitt ganske mye verre. Forslagene går i retning av mer regulering og offentlig styring. Det går i retning av å øke eiendomsskatten, og det går i retning av at det offentlige skal ha mulighet til å innføre avtaler som faktisk vil kunne virke veldig fordyrende og urimelig for utbygere. Da vil det ikke bli enklere for en nyetablerer å komme inn på boligmarkedet, det vil faktisk bli vanskeligere.

I dag har kommunene allerede en plikt til å planlegge boliger, og man kan også ta hensyn til at en andel av de boligene som bygges, skal være i lavere prisklasser. Men dette er det jo tilbud og etterspørsel som styrer. Jeg har ingen tro på at dette ville blitt noe som helst bedre hvis vi skulle innføre nasjonale boligplaner som på en måte skulle vite dette bedre enn lokale myndigheter, som vet hvordan forholdene er lokalt.

Det å øke eiendomsskatten vil gjøre det dyrere å bo. Om man da leier eller har tenkt å kjøpe en bolig, er det et fordyrende tiltak, som vil gjøre at færre blir i stand til å kjøpe egen bolig, og færre blir i stand til å bo. De pengene som folk kjøper bolig for, har de allerede betalt skatt av. Det som har noe å si for boligeiere, er hvor mye penger de sitter igjen med. Det burde ikke være et veldig

vanskelig regnestykke – det å se at å ta fra dem mer penger, vil føre til mindre å bo for.

Hvis man også skal fjerne de begrensningene i muligheten for utbyggingsavtaler som i dag sier at man ikke kan inngå avtaler om at private utbyggere skal bygge offentlig infrastruktur som skoler, barnehager og sykehjem, altså det som kommunene er pålagt å tilby innbyggerne, ville også det være noe som vil bidra til fordyrende boliger, og det er ikke det førstegangsetablererne trenger.

Jeg vil egentlig takke forslagsstillerne for å gjøre dagen ganske meningsfylt. Ved å stemme ned dette forslaget i dag gir vi nå en utstrakt hånd til spesielt førstegangsetablerere, boligeiere og eiendomsutviklere, sånn at de kan jobbe i fred og ro og bygge og kjøpe de boligene uten ekstra statlige reguleringer og fordyrende ordninger som ville gjøre at de færreste vil bli bedre i stand til å kjøpe seg en bolig. Så det er bra at det nå ikke blir flertall for dette, sånn at førstegangskjøpere ikke trenger å være ekstra bekymret for framtiden.

Heidi Greni (Sp) [12:10:00]: Bolig er et velferdsgode på linje med arbeid, helse og utdanning. En trygg og stabil bosituasjon er en nødvendig ramme rundt alle menneskers liv.

Målet for Senterpartiets boligpolitikk er at det skal være mulig for flest mulig å eie sin egen bolig. Senterpartiet vil sørge for at folk kan bo og arbeide i hele landet. Ved å motvirke sentralisering og utvikle hele landet blir det mindre press på boligmarkedet i de største byene og tettstedene. En del av dette handler om at kommuner og fylker samarbeider om gode samferdselsløsninger som utvider bo- og arbeidsmarkedsregionene. Med bl.a. effektive transportløsninger, gode ordninger for pendlere og utbygging av høyhastighetsinternett i hele landet vil mulighetene for å spre arbeidsplasser og boområder styrkes. En annen avgjørende faktor er at en har en nasjonal politikk som legger til rette for at folk skal bo i hele landet.

Kommunene har et stort ansvar for boligpolitikken. Ved å sørge for nok ferdigregulerte boligtomter, rask saksbehandling og godt samarbeid mellom kommunen og utbyggere eller privatpersoner som ønsker å bygge bolig, kan en bidra til at det blir mer attraktivt å bygge i kommunen. Kommunen kan ta grep om å etablere kommunale tomeselskap for å bidra til å skaffe og tilrettelegge arealer til å bygge bolig, næringsbygg og offentlige bygg. Tiltak som leie-til-eie-ordninger er en mulighet kommunen kan benytte for å hjelpe flere til en trygg boligsituasjon. Mange kommuner gjør et grundig og godt arbeid med dette i dag.

Boligmarkedet og boligbygging er i høyeste grad markedsstyrt. Etterspørsel etter boliger vil derfor være mer treffende enn en nasjonal boligbyggeplan vil være,

for å vite hvor det trengs å bygges mer. Senterpartiet mener det ikke er behov for flere nasjonale planer om boligbygging utover det som allerede er praksis, men mener målrettede virkemidler gjennom Husbanken og andre ordninger er viktig for å sikre at også unge, vanskeligstilte og enslige skal ha mulighet til å eie sin egen bolig og ta del i den vellykkede norske eiermodellen. Gunstige skatteregler for å eie bolig har vært en viktig del av eierlinjen, og det ønsker Senterpartiet å opprettholde. Når rundt 80 pst. bor i egen bolig, er dette regler som er positive for svært mange i Norge.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet fremmer forslag i innstillingen der vi ber om en utredning om hvordan tilpassing av regelverk og eventuelle støtteordninger til boligbygging kan sørge for boligbygging i hele landet. I forslaget er det skissert en rekke områder av boligmarkedet vi ønsker en vurdering av, bl.a. særskilte løsninger for boligbygging i distriktsområder og områder der byggekostnadene kan overstige panteverdien av boligen, og også særskilte løsninger for boligbygging i pressområder. Virkemidlene for å sørge for bolig til vanskeligstilte, til førstegangsetablerere og til enslige bør være en sentral del. I forslaget ber vi også om at det gjøres vurderinger av den danske modellen med ikke-kommersielle boligorganisasjoner.

Senterpartiet stemmer i dag ikke for forslagene i representantforslaget, men ber om at flere av de forslagene SV tar opp, vurderes i en helhetlig utredning om det norske boligmarkedet.

Karin Andersen (SV) [12:13:52] (komiteens leder): Det å ha en bolig er utgangspunktet for å kunne ha et godt liv. Det tror jeg alle er enige om. Denne regjeringen har svekket den sosiale boligpolitikken kraftig slik at det har rammet vanskeligstilte hardt.

Den andre siden av dette, som vi diskuterer mye mindre, er hvordan vi bor i byområder, i tettstedsområder og i distrikter, hvordan vi lager gode bomiljøer, og hvordan vi unngår sosial segregering i den boligpolitikken vi har. Det er et av hovedpunktene vi ønsker å diskutere når vi snakker om en nasjonal boligplan.

At markedet ikke klarer å skaffe bolig til alle, vet vi, og det er ingen løsning – som Høyre foreslår – å gjøre boligene dårligere og ikke-tilgjengelige for funksjonshemmede og eldre. Vi har nok slike boliger i dette landet. Et parti som Høyre vet også hvordan markedsmekanismene virker: Det hjelper ikke å bygge billig, for prisen settes i markedet. Det blir dyrere for den som kjøper. Man lager altså dårligere boliger som blir like dyre. Det er ingen løsning.

Vi må begynne å diskutere hvordan vi skal både ha et overordnet blikk på den viktige samfunnsutviklingen i boligmarkedet og også gi kommunene noen redskaper

som gjør at de kan sørge for at vi f.eks. får mindre segregering. Jeg trodde kanskje vi alle var enige om det. Det er ganske mye subsidier i boligmarkedet i Norge, sjøl om vi ikke snakker om det. Det er via skattefradraget, og det er det vanskelig å gjøre noe med. Det betyr at dette blir veldig ubalansert overfor dem som ikke får ta del i det.

Dette ligger også bak noen av forslagene vi har fremmet, f.eks. om den kommunale eiendomsskatten, som vi foreslår å gjøre mer sosial. Alle gråter krokodilletårer over at den er usosial, men når vi foreslår å gjøre den mer sosial, stemmer flertallet det ned. Når vi mener at de som spekulerer i boliger og kjøper opp flere, skal betale litt mer skatt for det, slik at det kanskje blir litt mindre attraktivt og boligene kommer ut på kjøpemarkedet – slik at prisene kan gå ned – da stemmer man imot. Men man gråter fremdeles krokodilletårer over dem som ikke har råd.

Bostøtten blir nevnt. Regjeringen har målrettet den så til den milde grad at man nå ikke må ha mer enn 130 000 kr i årsinntekt i familien for å kunne få den. Jeg tror ingen i denne salen hadde klart seg med det, for å si det sånn. Det er så lite, og sjøl om den har økt litt for de enkelte, har altså boutgiftene økt mer. Jeg tror jeg har sagt det 20 ganger nå: Det er slik tallene er. De er fra Husbanken, og de er tydelige.

Startlån: Nei, å utvide startlansordningen til første-gangsetablerere med betalingsevne vil ikke gjøre det dårligere for de vanskeligstilte. Forslaget går ut på å dele ordningen i to og øke husbankrammen. Det vet representanten fra Høyre veldig godt. Allikevel fortsetter hun å gjenta og gjenta det som er feil, for å stoppe et forslag som er godt, og som vil sørge for at flere av de unge som har muligheten til å kjøpe og komme seg inn på eiemarkedet, og som har råd til å betale lånet, får muligheten til det.

Vi er opptatt av at alle skal ha litt frihet i boligmarkedet, og da er offentlige myndigheter, både de statlige og de kommunale, nødt til å gjøre noe annet enn i dag. Derfor fremmer vi disse forslagene. Jeg er også glad for det forslaget som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har fremmet, for det går i samme retning. SV kommer sjølsagt til å støtte det forslaget subsidiært. Det tar også opp i seg boligutfordringer i distriktene, som representanten Heidi Greni var oppe og snakket om.

Det er ingen tvil om at sentraliseringspolitikken som regjeringen fører, også bidrar til prispress og arealpress, som vi kunne vært foruten. Samtidig er det i noen deler av landet et problem at mange eldre trenger å komme over i en mer egnet bolig, men ikke får solgt huset sitt slik at de kan betale innskuddet i en ny leilighet i sentrale områder, der prisene er mye høyere. Mange av disse eldre er minstepensjonister. Vi trenger også tilskudd til heis, som SV har foreslått.

Det er nå behov for å løfte blikket litt og se på hvilke store behov som er der ute, for både å sikre at alle får ta del i å kunne bo trygt, og at vi gjennom boligpolitikken bidrar til at samfunnet blir organisert slik – og at man kan bo slik – at det ikke blir segregering og store forskjeller mellom folk.

Presidenten: Vil representanten ta opp forslag?

Karin Andersen (SV) [12:19:00]: Ja, det vil jeg.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har teke opp dei forslaga SV har fremja åleine.

Statsråd Monica Mæland [12:19:14]: Regjeringen har som mål at alle skal kunne skaffe seg og beholde sin egen bolig. I Granavolden-plattformen har vi nedfelt at vi skal styrke det boligsosiale arbeidet.

Jeg synes mange av forslagsstillernes intensjoner er gode, men jeg er nok ikke enig i alle løsningene som SV har fremmet for å nå disse målene.

Utgangspunktet i Norge er også veldig bra. Den norske boligmodellen er en av de beste i hele verden, og åtte av ti nordmenn bor i en bolig eid av husholdningen. Det er bra.

Boligen er en viktig del av demokratiet fordi det handler om å gjøre deg uavhengig. Det er på mange måter hjertet i livet ditt, det er der du bruker mest tid, og det er der du skaper din egen historie. Denne tryggheten har selvfølgelig veldig mye å si for barn, for med en utryggbosituasjon er det ikke lett å gjøre det godt på skolen, og det er ikke lett å ha en trygg oppvekst.

Bolig gjør det også lettere for voksne å være i fast arbeid. Derfor er det helt avgjørende at den boligsosiale politikken er til hjelp for dem som trenger det mest.

Jeg har i svarbrev til komiteen redegjort for mitt syn på de enkelte forslagene. Det er likevel noen av dem jeg ønsker å kommentere her.

Rammeverket for kommunenes planlegging er etter min mening godt nok. Vi må tilbake til 1980-tallet for å finne like høye igangsettelsestall som det vi har sett de siste årene. Jeg støtter heller ikke forslagene om endringer i boligbeskatningen. Det er dyrt nok å bo i Norge, og regjeringen har siden 2013 arbeidet med å redusere skatter og avgifter for folk flest. Det handler også om å legge til rette for at flere kan eie sin egen bolig, og det er en villet politikk. Det har det vært i hele etterkrigstiden, på tvers av politiske skillelinjer.

Gunstige skatteregler har vært en del av denne politikken. Slik bør det fortsatt være. Folks bolig bør ikke stå sentralt når staten skal skaffe seg inntekter.

Eierlinjen er sterkt forankret i norsk politikk. Regjeringen vil legge til rette for at så mange som mulig av

dem som ønsker det, skal kunne eie sin egen bolig. Det er vi også tydelige på i Granavolden-plattformen.

Vi har gjort noen veivalg, og i Norge har vi fått til en tradisjon med høy eierandel. Jeg ser ikke noen grunn til å gå tilbake på dette og lage en større leiesektor som ikke spesifikt er rettet mot vanskeligstilte. Jeg mener at de fleste klarer seg godt på boligmarkedet i dag. At noen må spare over tid for å kjøpe sin egen bolig, er ikke noe nytt, og jeg mener heller ikke det er noe stort problem. Men de som ikke klarer seg selv, skal få hjelp.

Det er kommunene som skal hjelpe personer som selv ikke greier å ivareta egne interesser på boligmarkedet, med å skaffe seg en egnet bolig. Husbanken kan bidra til finansiering, med både lån og tilskudd til kommuner som ønsker å skaffe utleieboliger til vanskeligstilte.

Startlån fremmer eierlinjen og bidrar sterkt til at også vanskeligstilte kan eie egen bolig. I 2018 formidlet kommunene startlån for 9,3 mrd. kr til 6 900 husstander. Det er en økning fra 2012, da kommunene formidlet 7 mrd. kr i startlån.

Mange har gode forutsetninger for å eie sin egen bolig, og tapene på startlån er små. Lånene er de senere årene målrettet mot vanskeligstilte. Her er det et stort potensial for å hjelpe enda flere.

Flere av disse temaene kommer jeg tilbake til i den varslede stortingsmeldingen om den boligsosiale politikken. Arbeiderpartiet og Senterpartiet ber om en utredning på flere punkter. Det er noen av de temaene jeg skal komme tilbake til i stortingsmeldingen, som vi nå jobber med.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [12:23:18]: I evalueringen av plan- og bygningsloven skriver forskerne at loven i for liten grad sikrer virkemidler som gjør at kommunene kan gjennomføre boligsosiale mål og ambisjoner. Evalueringen foreslår derfor at kommunene får mulighet til å innføre disposisjonsform som reguleringsformål. Vi mener det er viktig å gi kommunene mulighet til å stille krav om at det skal være en andel rimelige boliger i prosjekter som skal bygges. Med det verktøyet kan flere få mulighet til å kjøpe sin egen bolig.

Hvorfor mener regjeringen at forskerne som har evaluert plan- og bygningsloven grundig og konkludert med at disposisjonsform bør innføres som reguleringsformål, tar feil?

Statsråd Monica Mæland [12:24:07]: Det er rett og slett fordi vi mener at kommunene har mange verktøy i dag. I disse dager reiser jeg rundt og snakker med mange, både kommuner og ansatte i kommuner, som jobber med nettopp dette. Kommunene har verktøy, og

det er de som er arealmyndighet. Det er de som har ansvaret for å lage kommunenes arealplaner, og de kan bestemme hvor og hvordan og – på mange måter – til hvilken pris man skal bygge. Man har utbyggingsavtaler og tilvisningsavtaler. Det som er det store problemet i dag, og som det er all grunn til å bekymre seg for, er reguleringstakten. De som nå styrer de største byene, hvor dette er det største problemet, har en altfor sakte reguleringstakt. Mens vi nå har en veldig stor igangsettelsesprosent, kommer den til å falle de neste årene fordi det går for sakte i de største byene våre. Det er faktisk det største problemet.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [12:25:03]: I sitt svarbrev til kommunal- og forvaltningskomiteen sier statsråden at hun ikke ser at Husbankens rolle i boligmarkedet bør endres vesentlig. Men i merknadene til den saken vi har til behandling nå, skriver de borgerlige partiene at Husbankens rolle vil være et tema i den varslede stortingsmeldingen om sosial boligpolitikk.

Hvilken rolle skal Husbanken spille i vår tid? Hva bør Husbankens samfunnsoppdrag være? Bør samfunnsoppdraget vingeklippes, eller skal Husbanken være en motor i å nå målet om at flere skal eie sin egen bolig?

Statsråd Monica Mæland [12:25:42]: Når vi jobber med en stortingsmelding, må vi se på alle verktøyene vi har, og måten vi jobber på. Vi må vite at vi er i takt med tiden, og at vi greier å hjelpe dem vi skal hjelpe. Vårt utgangspunkt er at vi skal hjelpe dem som ikke greier det selv. Husbanken er statens viktigste verktøy, men også kommunenes viktigste verktøy i så måte. De er en stor kunnskapsformidler og har en viktig rolle i den boligsosiale politikken. Derfor har jeg sagt at jeg i dag ikke har kunnskap som gjør at Husbanken bør endres vesentlig, men vi har denne runden, vi får innspill, og vi ber om synspunkter fra kommuner, fylkesmenn, organisasjoner og bygg- og anleggsbransjen om hvordan samarbeidet med Husbanken er. Vi spør selvfølgelig også Husbanken om hvilke synspunkter de har på dette. Dette arbeidet er vi midt inni, og jeg kommer selvfølgelig tilbake til Stortinget med en melding når den er klar neste år.

Heidi Greni (Sp) [12:26:58]: Boligpolitikken er også viktig for bosettingsmønsteret i Norge. Nest etter tilgangen på arbeidsplasser er tilgangen på bolig det viktigste for om folk bosetter seg i en distriktskommune. I mange kommuner har en den utfordringen at panteverdien på huset er lavere enn byggekostnadene. Tidligere hadde vi en forsøksordning der kommunene kunne få tilskudd, for å stimulere til denne typen boligbygging. Vi hadde en mulighet til å utnytte startlånordningen, der kom-

munene kunne komme inn med tilskudd. Begge disse har regjeringen fjernet.

Ser statsråden at det er en stor utfordring å få noen til å bygge i en kommune der en vet at verdien kanskje er redusert med 25 pst. når en setter nøkkelen i døra? Og hvilke virkemidler ser statsråden for seg at vi kan bruke for å møte denne utfordringen i distriktskommunene?

Statsråd Monica Mæland [12:27:59]: Jeg er godt kjent med at dette er en utfordring noen steder. Representanten spør om det er en stor utfordring. Det er jeg nok ikke sikker på, men det er en utfordring noen steder. Dilemmaet er at mens man trenger folk til å jobbe både i kommunen og i næringslivet i distriktskommunene våre, har man altså en utfordring når det gjelder det å investere i bolig. Dette er noe av det vi får innspill på, som vi må vurdere. Det er selvfølgelig fullt mulig for kommuner å legge til rette for boligbygging, og det er fullt mulig for bedrifter å bidra til boligbygging, slik det har vært gjort mange steder i dette landet gjennom historien, nettopp for å tiltrekke seg arbeidskraft. Hvorvidt staten skal ha en rolle i dette, er jeg usikker på, rett og slett fordi jeg mener at vi skal målrette oss mot dem som virkelig er vanskeligstilte.

Men så kan det være andre virkemidler vi kan se på i denne omgang. Vi er som sagt midt i arbeidet med å få innspill, og vi reiser ikke bare til byene; vi reiser også til distriktene for å lytte til hvilke utfordringer man har der.

Heidi Greni (Sp) [12:29:00]: Takk for svaret. Utfordringen er ikke at det ikke er boligtomter og ikke er tilrettelagt på den måten, men utfordringen er at det er krevende å få banklån fordi panteverdien blir lavere enn byggekostnadene, og nå er jo kommunene fratatt muligheten til å bruke startlån til å bidra til dette. Derfor er utfordringen: Hvilke virkemidler kan kommunen bruke? Dette er som regel de samme kommunene som har fått en dramatisk nedgang i inntekt på grunn av omleggingen av inntektssystemet. De har ikke penger de kan bruke selv til å bygge boliger, og kommunale boliger vil da få halvert sin verdi når en setter nøkkelen i døra.

Så hvilke virkemidler ser statsråden for seg at kommunene kan bruke for å sørge for at også disse får tilgang på lån, de som ønsker å bygge i en distriktskommune der panteverdien er lavere enn byggekostnadene?

Statsråd Monica Mæland [12:30:01]: En kommune kan selvsagt yte både lån og garantier uten lån i Husbanken. Gjennom historien har vi sett at både helseforetak og industrien mange små steder for å tiltrekke seg arbeidskraft har bidratt til å sikre seg bolig, og jeg er veldig klar over at poenget da ikke er boligen, men det å få lån til boligen på private hender.

Som sagt: Jeg er usikker på hvor store disse utfordringene er, men at de finnes, er helt sikkert, og vi må diskutere med kommunene om dette er løsninger hvor staten skal gå inn og bidra. Men hovedsakelig er mitt utgangspunkt at Husbanken skal være for de vanskeligstilte. Dem skal vi hjelpe, dem skal vi få inn på boligmarkedet, og dem skal vi forsøke å få til at eier sin egen bolig, slik som alle andre.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Karin Andersen (SV) [12:30:58]: Statsråden gjør det veldig klart at regjeringens boligpolitikk kun handler om den sosiale biten, og den er i seg sjøl altfor smal. De ser ikke på hvordan de kunne brukt Husbanken f.eks. som en samfunnsutvikler. Man kunne sørget for at færre ble vanskeligstilt i boligmarkedet, fordi man hadde flere frivillige valg, kunne ta fornuftige valg i eget liv hvis økonomien er vanskelig, f.eks., eller fordi man rett og slett ville velge litt annerledes.

Det er veldig vanskelig å forstå hva det er som er ankepunktet mot forslag nr. 2, om å tillate at man kan stille krav om at det skal være en rimelig andel sosiale boliger i nye prosjekt som skal bygges. Det vil bety at man får mindre segregering og færre boligsosiale problemer totalt sett. Det har man gjort i andre land med godt resultat.

Hva er egentlig regjeringens motstand mot dette punktet, særlig tatt i betraktning at kommunene ikke kan legge premisser hvis de ikke eier tomtene selv?

Statsråd Monica Mæland [12:32:07]: Jeg er helt uenig i representantens beskrivelse. Jeg mener fullt ut at Husbanken skal være en del av samfunnsutviklingen. Husbanken skal nettopp rette seg mot de vanskeligstilte, ikke mot nyutdannede jurister og økonomer, som til alle tider har måttet spare penger før man kjøper sin egen bolig hvis ikke man har rike foreldre. Det har ikke vært dramatisk for meg, og det tror jeg ikke det er for noen andre heller, så det handler om hvilke veivalg man tar når det gjelder Husbanken.

Andre land er ikke Norge. Norge har en helt spesiell boligpolitikk, vi har en helt spesiell boligsituasjon, hvor over 80 pst. eier sin egen bolig. Det gjør man ikke i noen andre land i hele verden.

Jeg reiser nå rundt, og jeg må bare si til representanten at jeg ikke har fått ett innspill fra én kommune som mangler verktøy, slik dette forslaget tar opp. Ikke én kommune har bedt om det. Det kan være jeg møter noen, det skal jeg ikke se bort fra, men det er altså ikke det som er poenget. Kommunene har masse verktøy gjennom plan- og bygningsloven til å regulere, til å defi-

nere og til å bidra til at prisnivået holdes lavt. Så det er ikke det som er problemet, men da må man regulere.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:33:21]: Fra regjeringspartiene får vi høre at det går så bra i boligmarkedet i Norge, men da er det en del elementer som regjeringspartiene velger å se bort fra. Gjeldsgraden i Norge er skyhøy, og veksten har vært høyere enn veksten i inntekter de siste årene. Vi vet at dette er en viktig sårbarhet for norsk økonomi, og vi vet at vi skiller oss ut internasjonalt med høy gjeldsgrad, noe som også Det internasjonale pengefondet og OECD advarer mot.

Jeg merker meg også at statsråden snakker om jurister og økonomer, men vi kan jo også ta fram f.eks. sykepleiere. I Oslo viser sykepleierindeksen som Eiendom Norge gir ut, at en enslig sykepleier bare kan kjøpe 5 pst. av boligene som er til salgs. Ønsker vi at folk flest skal kunne bo i nærheten av arbeidsplassen sin, f.eks. sykehusene i Oslo, eller det nye gigantsykehuset som regjeringen planlegger på Gaustad – hvor jo de som jobber på sykehuset, ikke vil ha råd til å bo i nærheten av det? I tillegg er Oslo allerede en enormt segregert by når det kommer til økonomiske forskjeller. Vi vet også at andelen som eier sin egen bolig, har falt de siste årene. Det får vi heller ikke høre om fra regjeringspartiene. Særlig er det færre med lavinntekt som nå eier sin egen bolig, men regjeringspartiene virker altså ikke særlig bekymret for dette.

Til sist: Vi vet at boligmarkedet forsterker forskjellene. 48 pst. av dem i det laveste inntektskvartilet eier sin bolig, mens av dem med høyest inntekt, er det 93 pst. som eier sin egen bolig. Hvordan tror regjeringspartiene at dette påvirker de økonomiske forskjellene i Norge, med den prisveksten som vi har sett? Da er det altså ikke bare å spare. Det er ikke det det handler om, for vi ser at for mange hjelper det ikke å spare med den inntekten man har. Man har ikke sjanse til å ta igjen prisveksten, og det ser man også på tallene når det kommer til hvem som får hjelp av foreldrene sine for å komme seg inn i boligmarkedet. På den måten blir boligmarkedet sånn som det er i dag, en forskjellsmaskin.

Eielinjen er bra, det er noe som vi støtter opp under, men husk også på at det er 20 pst. som bor i det usikre utleiemarkedet, som i praksis blir overlatt til seg selv, hvis man skal lytte til regjeringspartiene her.

Men det er faktisk inspirasjon å hente fra andre land som også har større leiemarkeder, som bl.a. har ikke-kommersielle allmenne boliger, som i Danmark. Det er en modell som ville ført til mer trygghet og flere alternativer for dem som velger å leie sin egen bolig, men det

ville også bidratt til å dempe prispresset i det ordinære boligmarkedet.

Kjell-Idar Juvik (A) [12:36:32]: Et godt liv handler også om å ha et eget hjem. Jeg er glad for at en samlet komité står fast på eierlinjen, og at målet om at flest mulig skal eie sin egen bolig således ligger fast. Men muligheten for å kjøpe seg egen bolig er svært skjevt fordelt. Jeg registrerer, dessverre, at regjeringspartiene stort sett ser ut til å være fornøyd med dagens boligpolitikk. De skryter samtidig av viktigheten av Husbanken. Jeg er enig i at Husbanken er en viktig faktor, men hadde de ment dette, hadde de også økt utlånsrammene ytterligere.

Jeg vil vise til Arbeiderpartiet. Vi har i vårt budsjett for 2020 tatt dette på alvor og gått for en økning, som ville gitt en snarlig effekt for mange som i dag sliter med å skaffe seg egen bolig.

Arbeiderpartiet mener det ikke er behov for flere nasjonale planer om boligbygging, utover det som allerede er praksis, men det er behov for tiltak og handling.

Arbeiderpartiet mener at målrettede virkemidler gjennom Husbanken og andre ordninger er viktig for å sikre at også unge, vanskeligstilte og enslige skal ha mulighet til å eie egen bolig, og ikke minst ta del i den vellykkede norske eiermodellen vi har for bolig. Her mener jeg det blir gjort for lite fra regjeringen.

I vårt alternative budsjett har vi lagt inn 100 mill. kr ekstra til bostøtte, slik at flere kan få og støtten kan økes. Vi har videre foreslått å øke utlånsrammen til Husbanken med hele 9 mrd. kr og sørge for at unge første-gangsetablerere blir en egen målgruppe her.

Et annet stort problem er boligbygging i distriktsområder og områder hvor byggekostnadene kan overstige panteverdien på boligen. Her sliter mange med å få finansiert egen bolig, på grunn av at markedsverdien er lavere enn lånet når nøkkelen settes i døra.

Jeg registrerte at statsråden var usikker på omfanget av dette. Da vil jeg kanskje tilråde at man gjør en kartlegging av det, for det er betydelig og gjelder mange. Dette må vi ta på alvor. Det er derfor skuffende at ikke regjeringspartiene støtter forslaget som ligger fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet om å få en utredning om nasjonal boligutbygging.

Så til Fremskrittspartiet og eiendomsskatt: Hadde nå regjeringen gjort det sånn at kommunene hadde fått en tilstrekkelig ramme for å kunne drive sine tilbud, hadde de kanskje kunnet satt ned eller fjernet eiendomsskatten.

Karin Andersen (SV) [12:39:40]: Jeg synes det er på tide at statsråden nå kommer seg ut av akademikerbobla. Det er altså folk som kjører buss, jobber i barnehage og står i butikk som har behov for å komme inn på

boligmarkedet, og ikke i årevis måtte betale mer enn det lånet som de kunne betjent hvis de hadde fått det – rett ut av vinduet og i lomma på dem som har råd til å kjøpe opp eiendom, og spekulere i det, fordi folk har et boligbehov. Dette er et samfunnsproblem, og regjeringen ser ut til å være mer opptatt av å beskytte boligspekulantene enn av dem som trenger en bolig.

SV vil gjøre eierlinjen mulig for flere. Det er vårt hovedpoeng. Det andre er at må du leie, så må det være litt flere valg, noen muligheter må være til stede, slik som det er i en del andre land. Ja, Norge er spesielt – og spesielt vondt for dem som sliter i boligmarkedet – men det hadde vært bedre om vi hadde regulert flere tomter slik at ulike typer boliger hadde vært inne i det samme prosjektet, ja, endog i den samme oppgangen, sånn som vi opplevde da vi var i Finland og så på boligpolitikken der. Der er det ikke forskjell på om det er en utleiebolig, om det er en sosialbolig, om det er en eierbolig, en studentbolig eller en eldrebolig. De kan være i samme oppgangen, i samme blokka, i samme boligområdet. Men spesielt i denne byen, og mange andre steder, har vi ganske segregerte boligområder, og det er et samfunnsproblem for integreringen, for likheten og for forståelsen mellom folk at vi lever i ulike verdener. Det er ikke bra for samfunnet at det er slik, og det gjør livet vanskelig for mange og ganske ensidig for mange andre.

Så sier statsråden at her er det bare opp til kommunene å finne på dette selv. Nei, det er ikke det, for det er utbyggerne som stort sett nå setter premissene for det som skal bygges. Det står tomter ledig mange steder, men de er ikke interessert i å bygge, for de får kanskje ikke lov til å bygge akkurat sånn som de vil, eller de får ikke solgt til de prisene de vil ha. Så det er behov for en større offentlig medvirkning for å få fram det boligmarkedet vi trenger, og som samfunnet trenger, og som ikke bare er i utbyggerens og eiendomsspekulantenes interesse.

Til slutt: SV har i flere omganger fremmet flere forslag om å få en modell med kommunal eiendomsskatt, der man har et obligatorisk bunnfradrag, altså en sosial ordning. Det stemmer altså flertallet ned, og så påstår de at det er vi som vil øke skattene. Dette henger ikke på greip i det hele tatt. Vi trenger virkelig at disse forslagene hadde blitt vedtatt.

Mari Holm Lønseth (H) [12:42:57]: Det er ganske enkelt slik at når vi har flere mennesker som har lyst til å kjøpe seg en bolig, må vi også sørge for at det bygges flere boliger. Vi ble spurt om vi forsto markedsøkonomien, og derfor kan jeg bekrefte at det gjør vi. Det handler rett og slett om at når etterspørselen øker, er man nødt til å øke tilbudet. En av de største grunnene til at boligprisene har vokst så mye, er at det rett og slett er

for få boliger. Og hvis vi også gjør andre endringer på tilbudssiden som gjør at det stimuleres til at det bygges mer, f.eks. å forenkle reglene som gjør at byggekostnadene går ned, vil det også til syvende og sist komme dem som har tenkt å kjøpe sin egen bolig, til gode.

Karin Andersen har vært oppe på denne talerstolen og påstått at andelen av boutgiftene som dekkes av bostøtten, har gått ned. Det er feil. Det er faktisk slik nå at andelen boutgifter som dekkes av bostøtten, er høyere enn da SV selv gikk ut av regjering.

Kari Elisabeth Kaski påsto i sitt innlegg at Høyre ikke hadde nevnt at eierandelen til dem med lav inntekt gikk ned. Det er også feil – det var en av de tingene jeg sa i innlegget mitt at jeg var mest bekymret for. Men det er også derfor vi må ha løsninger for nettopp den gruppen: de som er varig vanskeligstilt, som står langt fra boligmarkedet, og som trenger en mye høyere prioritet enn hva SV har lagt og legger opp til.

Vi er faktisk nødt til å målrette startlansordningen slik at de som virkelig trenger det, får den hjelpen de skal ha. Hvis vi ser på året 2012, var det 10 000 ungdommer som fikk startlån, og av dem 2 500 vanskeligstilte. Nå går pila i totalt motsatt retning. Bare over de siste tre årene har 12 000 mennesker fått muligheten til å kjøpe sin egen bolig gjennom startlån, og det er dem som står lengst unna boligmarkedet.

Jeg synes også det er fascinerende at SV er bekymret for at gjeldsgraden er veldig høy, men samtidig går inn for et forslag som i realiteten ville ha ført til at unge hadde hatt muligheten til å få 100 pst. lånefinansiering av egen bolig. Det ville også ha ført til at gjeldsgraden gikk opp. Det at man også har mer kreditt i markedet, bidrar også til at boligprisene går opp, noe som gjør at kreditten egentlig øker for alle, og at gjeldsgraden går opp. Man må heller bestemme seg for hvem det er man ønsker å prioritere. For Høyre er det veldig klart og enkelt: Vi vil prioritere dem som er varig vanskeligstilt, dem som står lengst unna boligmarkedet, framfor å pøse mer kreditt inn i boligmarkedet, ha vanskeligere byggereregler og få byggekostnadene opp og byggetakten ned, slik venstresiden går inn for. Det er Høyre uenig i.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:45:57]: Jeg har lyst til å spørre tilbake til representanten Holm Lønseth: Hva er det representanten tror vil øke gjeldsgraden mest i Norge? Er det at man på visning etter visning etter visning møter ressurssterke, pengesterke foreldre som skal kjøpe boliger til sine barn, eller investorer som er ute etter et spekulasjonsobjekt å putte pengene sine i – eller at man har en total omlegging av boligpolitikken, der man både får på plass en tredje boligsektor som er med på å avdempe prispresset i det ordinære boligmarkedet, og at man tilbyr startlån til unge og til vanskelig-

stilte som heller kan være mer målrettet inn mot de boligene som de ønsker å kjøpe?

Når det gjelder tanken om at hvis man bare overlater dette 100 pst. til markedet, kommer for det første gjeldsgraden til å gå ned: Nei, historien viser veldig godt at da har gjeldsgraden bare skutt rett opp i været, og at boligmarkedet da bidrar til å øke forskjellene ganske dramatisk i Norge. Boligpolitikk er for viktig til bare å overlate den til markedet med noen få tiltak som kun skal være rettet mot de mest vanskeligstilte. Når man ser på boligutbyggingen, er nettopp den et ganske godt eksempel på det, for hva er det som har skjedd når vi har overlatt den totalt til markedet? Vel, under finanskrisen gikk boligutbyggingen i Norge dramatisk ned, og konsekvensene av det så vi noen år etterpå med den prisstigningen man fikk, som skyldtes bl.a. fallet i boligutbyggingen under finanskrisen. Så når regjeringspartiene sier at nei, vi skal ikke ha en boligplan, dette skal markedet fikse selv, så har vi allerede sett en fasit på hva som blir konsekvensene av det.

Forslagene vi fremmer her, handler om å gi kommunene flere verktøy til å kunne drive boligpolitikk som er tilpasset utfordringene der de er. Det kan være Husbanken, som nettopp vil kunne gi lån til unge etablerere i samarbeid med kommunene, og da særlig de kommunene som har behov for at flere unge etablerer seg der. Dette har jeg vært ute i kommunene og snakket med dem om at de ønsker og har behov for. Eiendomsskatt: I Oslo er det et stadig voksende antall sekundærboliger som bidrar til en mer segregert by, og som presser ut bl.a. sykepleiere og andre blant folk flest fra indre by. Hvis man i Oslo kunne ha hatt muligheten til å øke skatten på sekundærboliger, kunne man lokalt ha ført en mer sosial boligpolitikk.

Avslutningsvis, til det at man bare kutter på kravene og gjør det billigere å bygge ut boliger: Erfaringene viser at det nok er utbyggerne som stikker av med den gevinsten, og at det ikke er folk flest som sitter igjen med den.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [12:49:02]: Det er store subsidier i det norske boligmarkedet. De store subsidiene, milliardene, går altså til dem som eier. Dette er penger som Høyre tydeligvis synes er helt greit å bruke på folk som – veldig mange – overhodet ikke trenger det, mens når det gjelder f.eks. bostøtten, har over 50 000 falt ut av den ordningen siden regjeringen overtok. Det betyr at veldig mange slett ikke får. De siste tallene fra Husbanken, 2018-tallene – 2019 er som kjent ikke helt over ennå – viser at den delen av boutgiftene man får dekket, har gått dramatisk ned, fordi inntektene til de gruppe-

ne som nå får bostøtte, er så lave. Bostøtten skulle også være en mulighet for flere til å kunne kjøpe og eie sin egen bolig, og den gruppa er helt borte nå. Det var et veldig viktig boligsosialt virkemiddel, som gjorde at flere kunne både eie og bo trygt.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [12:50:26]: Helt ærlig: Høyres representant diskuterer startlån som om vi har det samme beløpet å låne ut. Det har vi jo ikke. Høyre må prioritere, men det trenger ikke vi på samme måte, for vi har i våre alternative budsjetter en mye større utlånsramme enn det Høyre har. Og så er det jo sånn at det finnes ferdigregulerte tomter, f.eks. i Oslo, men boligutbyggerne mener at profittmarginen ikke er god nok, at den er for lav. Det er altså ikke slik at de ikke tjener penger, men de vil ikke tjene nok penger på å bygge ut, og derfor lar de tomta ligge ubebygde.

Så håper jeg virkelig at vi framover kan få en god debatt om hva Husbanken skal være i vår tid, hva slags samfunnsoppdrag Husbanken skal ha – ikke som nå, der regjeringen vingeklipper Husbanken, som vi jo alle er enige om er statens viktigste boligpolitiske verktøy.

Mari Holm Lønseth (H) [12:51:42]: Det er helt riktig at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har en høyere utlånsramme til Husbanken. Det er også riktig at de hadde det da de selv satt i regjering. Til tross for det utbetaler man nå altså rekordhøye beløp i startlån. Det betyr at selv om man hadde 25 mrd. kr i låneramme, var det ikke like mye penger som gikk til startlån. Det var i hvert fall ikke like mye penger til de varig vanskeligstilte som var på boligmarkedet. Det handler nettopp om at man har brukt Husbanken som det det også bør være, et viktig boligsosialt verktøy som skal brukes til å hjelpe dem som trenger det aller, aller mest.

Jeg vil også bare understreke at for Høyre, og også for regjeringen, har det vært viktig å gjøre det vanskeligere å kjøpe seg bolig nummer to og tre og lettere å kjøpe seg bolig nummer én. Det er også derfor vi i regjeringen har sørget for å øke skatten på sekundærbolig, nettopp så det skal bli mindre lønnsomt å investere i det og mer lønnsomt å investere i andre former for næringsvirksomhet, men også for å sørge for at det blir lettere for andre å komme seg inn på boligmarkedet.

Jeg har ingen tro på det mantraet vi til stadighet hører fra SV, at økt skatt er løsningen på alle problemer også i boligmarkedet. Jeg mener at folk bør få lavest mulig eiendomsskatt. Det handler om at man har brukt pengene sine på å investere i et hjem, og ikke nødvendigvis et investeringsobjekt, og man må også regne på den totale kostnaden folk har ved å bo. Eiendomsskatten er en del av det, sammen med gebyrene. Eiendomsskatten bør være lav rett og slett fordi det er usosialt og

vil gå ut over mange som har en bolig, til tross for at de ikke nødvendigvis har veldig god inntekt.

Heidi Greni (Sp) [12:53:44]: Jeg vet ikke om det er det at Høyres representant ikke forstår Senterpartiets opplegg for startlån, eller om hun ikke vil forstå det, men det er tydeligvis behov for en oppklaring.

Senterpartiet har den samme rammen som regjeringen for startlån til varig vanskeligstilte. Det skal være forbeholdt varig vanskeligstilte og ikke andre grupper. Og så har vi gjentatte ganger tatt til orde for en todelt startlånordning, altså en egen pott som dekker utfordringene for dem som ikke kommer inn på boligmarkedet fordi de ikke har rike foreldre eller mulighet til å spare seg opp tilstrekkelig egenkapital. Så vårt opplegg for startlånordningen vil altså ikke gå ut over de varig vanskeligstilte; det er akkurat den samme summen som regjeringen har. Vi ønsker i tillegg en pott for dem som ikke har egenkapital eller rike foreldre i ryggen.

Presidenten: Representanten Kari Elisabeth Kaski har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad begrenset til 1 minutt.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:54:56]: Vi hører her fra representanten fra Høyre at SVs svar er at økt skatt på bolig skal løse alle problemene i boligmarkedet. Vi behandler nå syv ulike boligforslag fra SV. SV har flere ganger fremmet også en lang rekke andre forslag, nettopp for å løse utfordringene i boligmarkedet. Flertallet av disse forslagene handler ikke om skatt; de handler om en lang rekke andre virkemidler for å ta grep om boligmarkedet. Jeg synes egentlig, for å være helt ærlig, det er skuffende at Høyre og regjeringspartiene i så liten grad er villig til å diskutere substansen og innholdet i de ulike forslagene og villig til å diskutere politikk i det hele tatt når det gjelder boligmarkedet. Men det ser ut til at de ideologiske brillene her er på, og at boligmarkedet altså skal overlates til markedet.

Presidenten: Debatten i sak nr. 32 er da avsluttet.

Sak nr. 33 [12:55:56]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Innst. 137 S (2019–2020), jf. Prop. 22 S (2019–2020), unntatt kap. 541 og 542)

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [12:56:39] (komiteens leder og ordfører for saken): Denne saken handler om ulike budsjettendringer som skal gjøres på statsbudsjettet for 2019, altså innværende år. Det handler om noe som kanskje har blitt dyrere, og noe som kanskje har blitt billigere.

Fra SVs side har vi også merket oss at regjeringen har brukt denne salderingsrunden til å styrke noen områder på ulike departementer, f.eks. studentboliger. Det er vi veldig glad for. Vi synes man skal få lov til å drive med politikk når man er politiker, enten man sitter i Stortinget eller man er i regjering. Derfor har vi fra SVs side ønsket å bruke disse salderingsproposisjonene til å legge fram gode forslag.

Jeg er litt forundret over at Arbeiderpartiet og Senterpartiet velger ikke å være med på det. De sier altså ja til at regjeringen skal få lov til å drive med politikk og foreslå endringer, men selv vil de vingeklippe Stortinget når det gjelder å kunne gjøre det samme. Det er vi uenig i.

I denne proposisjonen ser vi at det er penger til overs, f.eks. når det gjelder bostøtte, som vi diskuterte i forrige sak. Det viser ganske tydelig at den ikke er blitt styrket, når man har penger til overs. Det gjelder også en del andre punkter, f.eks. når det gjelder utleieboliger, er det også der penger til overs. Det er virkelig behov for å styrke den sosiale boligpolitikken. Det er det ikke mulig å gjøre gjennom denne endringen, men det er mulig å gjøre i denne endringen, er å si at de pengene som er til overs på disse postene, kan føres over til kommuneøkonomien.

Det kommer veldig mange meldinger fra kommunene om at de sliter veldig med å få budsjettene til å gå opp framover. Det er bl.a. som følge av at regjeringen har redusert det statlige tilskuddet, eller økt den kommunale egenandelen, på posten for særlig ressurskrevende tjenester. Det har rammet kommunesektoren veldig hardt, særlig de kommunene som har mange slike brukere. Det er det en god del som nå har fått, også fordi det er en veldig hard utskrivningspraksis fra sykehusene, noe som gjør at kommunene får veldig mange tunge oppgaver som koster veldig mye fordi de krever spesialkompetanse og mange ansatte.

Derfor foreslår vi at de pengene som er spart inn på de ulike budsjettområdene, blir overført til kommunesektoren, slik at man kan få en mulighet til å sørge for at tjenestene i kommunesektoren blir bedre.

Presidenten: Vil representanten ta opp forslag?

Karin Andersen (SV) [12:59:31]: Ja, jeg tar opp de forslagene som står i innstillingen.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Stein Erik Lauvås (A) [12:59:52]: Jeg kan forsikre representanten Andersen om at det åpenbart er slik at politikere skal drive med politikk. Vi forklarer det i den merknaden som Arbeiderpartiet og Senterpartiet står sammen om. Jeg kan referere til den, så det blir helt tydelig:

«... mener proposisjonene om endringer i statsbudsjettet skal behandles som rent budsjettekniske endringer, og mener disse ikke skal brukes til rent politisk begrunnede endringer. På den bakgrunn går ikke disse medlemmer inn i øvrige merknader, men viser til merknader og forslag til Prop. 1 S (2018–2019), Innst. 16 S (2018–2019).»

Det er altså forslag til statsbudsjett.

Vi mener at Stortinget bør ha én budsjettbehandling – to hvis man tar med revidert – og at det er den ryddigste måten å håndtere dette på. Det man er i ferd med å få nå – og som for så vidt også regjeringen tenderer til, og gjorde også i 2014 eller 2015, det husker jeg ikke – er store endringer i nysalderingen. Da er vi snart inne i den tredje budsjettbehandlingen, og det blir uryddig. Skulle vi nå vedta alt dette, vil disse kommunene få masse penger. Det er veldig bra, det er vi for, men de ville få det lille julaften i dette året. Det hadde de sikkert vært glad for, så det handler ikke om det. Vi kan være for intensjonen i det, men det blir altså uryddig. Det burde regjeringen – selv om formålene her kan være aldri så gode, og vi kan være aldri så enige – la være, og så burde vi ha budsjettforhandlingene slik som vi har dem, i desember, og så har vi revidert i mai–juni.

Det er det som er hovedinnholdet og hovedprinsippet som Arbeiderpartiet står bak. Dette passer jeg på å si nå, så kanskje jeg slipper å ta ordet i sakene om de neste endringsproposisjonene. De samme merknadene har vi også i innstillingene til Prop. 24 S og Prop. 25 S som kommer fortløpende her, hvor vi står for det samme prinsippet, men med forslag. Det får vi komme tilbake til. Dette er altså forklaringen på hvorfor Arbeiderpartiet nå gjør som vi gjør, og det er forklart i merknadene i denne innstillingen til Prop. 22 S.

Heidi Greni (Sp) [13:02:31]: Fram til for noen år siden ble disse endringsproposisjonene brukt til rent budsjettekniske endringer. Dessverre endret regjeringen Solberg det for noen år siden. Det mener vi er veldig uryddig. Det er uryddig å bruke dette til omkamper på

budsjettet. Det blir på en måte en tredje budsjettprosess, og det mener vi er uheldig.

Vi mener proposisjonene om endringer i statsbudsjettet skal behandles som rent budsjettekniske endringer, og ikke brukes til rent politisk begrunnede endringer. Derfor støtter vi ikke SVs forslag. Det betyr på ingen måte at vi er uenig i de prioriteringene de gjør i de forslagene, men vi er sterkt uenig i at det nå skal innføres en tredje budsjetttrunde her i salen. Derfor vil vi som opposisjonsparti også ta ansvar og ikke bruke disse endringsproposisjonene på den måten, og jeg håper vi kan komme tilbake til den praksisen der regjeringen bruker dem som rent budsjettekniske endringer.

Vi har to saker til med endringsproposisjoner etter denne. Vi har akkurat den samme argumentasjonen og logikken i de sakene, så jeg kommer ikke til å gjenta det. Dette gjelder alle de tre sakene vi nå behandler.

Statsråd Monica Mæland [13:04:07]: Jeg forstår at representanten Andersen ønsker helt nye budsjettprinsipper og en helt ny budsjettdebatt om kommuneoppbygget. Det synes jeg ikke vi skal bruke salderingsdebatten til.

Det er altså ikke penger til overs, det er ikke endrede regler. Det er anslagsjusteringer. Det som er veldig bra med anslag i statsbudsjettet, er at hvis flere enn det man hadde tenkt, kommer inn under en ordning, er det penger til å dekke det for alle. Hvis færre kommer inn, bruker man ikke så mye penger som man hadde tenkt. Hele poenget med ordet «anslag» er at det er litt usikkerhet ved antallet. Da er det ikke penger til overs, da er det tekniske justeringer, og regjeringen forholder seg til det.

Når det gjelder studentboliger, må jeg bare understreke at det er innenfor de prinsipper som gjelder. Dette er boliger som er fullt ut planlagt, hvor spaden står i jorden og pengene løper i år. Årets penger på budsjettet løper i år. Det er ikke forsøk på å gjøre budsjettendringer i salderingen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [13:05:21]: Jeg synes man har litt rare argumenter nå for hva man går for, og hva man går imot. I en proposisjon vi skal behandle etterpå, sier hele komiteen at man viser til at man øker husbankrammen, og at man øker tilskuddene over Kunnskapsdepartementet for å bygge flere studentboliger. Det er som sagt SV veldig enig i. Men det er ikke en teknisk justering. Det er en prioritering av penger man har til overs nå, for å bygge flere studentboliger, og det er SV helt enig i at man skal gjøre.

Jeg var inne på departementenes hjemmesider da disse proposisjonene ble vedtatt, og det er ikke noen tvil

om at regjeringen har ment at det er politikk i de endringene som er blitt gjort nå. De presenterer det som nye tiltak som kommer nå – hilsen regjeringen. Da må jeg si at jeg er veldig overrasket over Senterpartiet og Arbeiderpartiet, som sier at dette skal man aldri gjøre, særlig ikke – og vi kan komme tilbake til det når vi diskuterer de andre sakene – når det er akutte ting som oppstår, som er alvorlig. Da skal man altså vingeklippe seg sjøl fra å kunne flytte på penger i disse proposisjonene som vi behandler rett før jul. Det har Stortinget gjort før, det har regjeringer gjort før, og det synes jeg bør være mulig, for det handlingsrommet bør både Stortinget og regjeringen ha.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 33.

Sak nr. 34 [13:06:56]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 136 S (2019–2020), jf. Prop. 24 S (2019–2020), kap. 490, 491 og 3490)

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [13:07:35] (komiteens leder og ordfører for saken): Dette er altså en tilsvarende sak fra Justisdepartementet, og jeg skal ikke gjenta de prinsipielle argumentene fra i stad. De gjelder også denne.

Nå er vi ved en svært akutt situasjon. Vi får meldinger om svært alvorlige forhold i flyktningleirene i Hellas, til dels også i Bosnia, men i Hellas har det pågått lenge. Nå handler det om – også noen anslag – penger som Stortinget har bevilget til å ivareta flyktninger og asylsøkere. De har ikke kommet til Norge på grunn av stengte grenser. Men de har behov, og situasjonen i leirene i Hellas er katastrofal. Det er nå slik at ikke alle engang får mat. De store organisasjonene, som Røde Kors og Flyktningshjelpen, har trukket seg ut av disse leirene fordi situasjonen er så forferdelig der. Det mangler mat, det mangler medisiner, det mangler klær, det mangler telt – det mangler allting.

Det sitter enslige mindreårige asylsøkere der, det er barn som ikke får gå på skole, det er enslige forsørgere som er i en helt prekær situasjon uten sikkerhet. Derfor foreslår vi at de pengene vi sparer på at det kommer fær-

re asylsøkere til Norge, bør brukes til at vi tar imot noen av de mindreårige asylsøkerne og noen av de enslige forsørgerne som sitter i disse leirene i Hellas, slik at vi kan avlaste Hellas og avhjelpe noe av den verste nøden som finnes der.

Dette er en håndsrekning som Norge har råd til, som vi bør gjøre, og som det heller ikke vil være noen problemer med at vi gjør. Både Hellas og FNs høykommissær har bedt europeiske land om å avlaste, og det bør vi høre på. I tillegg mener vi at noen av de midlene som foreslås trukket inn når det gjelder UNE og saksbehandlingskapasiteten der, bør bli i systemet, slik at sakene kan bli behandlet raskere.

Vi mener også at livsoppholdsstønadene på mottak bør økes. Det har vært rapporter som viser at det er feilernæring ved mottakene fordi livsoppholdssatsene nå er så lave at folk faktisk nesten sulter og er helt avhengige av at frivillige organisasjoner kommer med matpakker til dem. Da er det behov for at vi øker disse satsene, og at vi også gjør disse pengene overførbare, slik at man kan øke satsene også til neste år og i hvert fall sørge for at de som sitter der, har mat på bordet.

Jeg tar opp de forslagene som er i innstillingen.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Jøran Kallmyr [13:10:57]: Jeg skal være litt kort. Dette gjelder salderingen for 2019. At man har igjen penger på en overslagsbevilgning som skal gå til å dekke husvære for asylsøkere, er noe helt annet enn å bruke pengene på relokalisering til Norge. Det er en helt annen problemstilling, og det hører ikke hjemme i en salderingsdebatt. Det hører hjemme i en budsjettdebatt eller i en sak om relokalisering.

Det samme gjelder økte oppholdssatser på asylmottak. Det er noe SV gjerne kan diskutere i statsbudsjettet, men ikke i salderingen. Dette er altså penger som skal gå tilbake og bli brukt opp i år, så det SV egentlig har tatt til orde for her, er vel en liten julegave til sine kjernevelgere. Det er ikke en budsjetteknisk justering, det er et politisk ønske fra SV.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [13:12:06]: Jeg skjønner man har gått veldig tom for argumenter når man mener at SV har kjernevelgere i leirene i Hellas eller på mottak. Det er altså personer som ikke har stemmerett noe sted.

Dette handler om at vi er i en situasjon der vi har penger, og der nøden i Europa er skrikende. Jeg bare registrerer at flertallet i denne sal vender det blinde øye til og ikke vil gjøre noe når vi har mulighet til å gjøre det.

Det opprører meg også at man bruker rent formelle argumenter. Det skulle ikke være bruk for formelle argumenter når det handler om å avhjelpe så grotesk nød som det er i flyktingleirene i Hellas, og heller ikke når det gjelder bønnen om hjelp fra Hellas, som tar et urimelig stort ansvar, noe Norge og andre europeiske land tydeligvis synes er bra, for da sitter Hellas med utgiftene i et nærområde som er i ferd med å knekke.

Det er vel noen utenrikspolitiske overtoner i dette når vi vet at Erdogan nå er i ferd med å slippe ut flyktinger til Europa. De kommer nå til Hellas, noen av dem har også kommet videre til Bosnia. Der er situasjonen like ille.

Dette er realiteten, og spørsmålet er: Skal vi gjøre noe for å hjelpe disse menneskene som er i den ytterste nød, eller skal vi ikke gjøre det? SV foreslår at vi skal gjøre det. Jeg synes ikke det tjener stortingsflertallet til ære at man verken vil diskutere det eller se på om det finnes en mulighet til å gjøre noe med den forferdelige nøden som er i disse flyktingleirene.

Det er veldig trist at vi i dag ikke kan få gjort noe ved hjelp av de pengene som er bevilget til flyktinger over fjorårets budsjett, og sørge for at de kommer flyktinger til gode, for behovet er større og mer økende enn det det var for ett år siden. Noen av dem som nå er i stor nød, er barn som er aleine, og som er overlatt til andre barn i en flyktingleir der det knapt er klær og mat.

Det er forferdelig skuffende at stortingsflertallet velger både å tie dette i hjel og å stemme det ned. Det synes jeg faktisk er skammelig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 34.

Sak nr. 35 [13:14:51]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Kunnskapsdepartementet (Innst. 135 S (2019–2020), jf. Prop. 25 S (2019–2020), kap. 291, 292, 3291 og 3292)

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [13:15:27] (komiteens leder og ordfører for saken): Nå er vi over på Kunnskapsdepartementet, og det er her gjort noen politiske endringer som SV er enig i, og som flertallet sier de er

enig i, nemlig å bevilge mer penger til å få bygd flere studentboliger. Her er det ikke bare en 90-post som er utvidet, slik det var på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett, men også penger som faktisk er flyttet, over til å bygge flere studentboliger. Det er veldig bra.

Men da er det også behov for å følge opp det forslaget som vi fremmet i forrige sak, nemlig det om å ta imot flere flyktinger i Norge – at man også har noen penger på disse budsjettene og gjør dem overførbare til neste år, og sørger for at det blir mulig å ta imot de flyktingene som det blir rom for innenfor de bevilgningene vi har foreslått.

I tillegg til det mener SV også at det er behov for å styrke noen av de frivillige organisasjonene på dette feltet, folk som jobber både i Norge og ute. Det er organisasjoner som feks. Salam, som jobber for homofile muslimer rettigheter, det er Caritas, som jobber med arbeidsinnvandrere og au pairer i Norge og har et stort, godt og utstrakt arbeid, det er Dråpen i Havet, som er en av de få organisasjonene som er inne i flyktingleirene i Hellas og kan rapportere derfra hvordan situasjonen er, det er NOAS, som er en hjelpeorganisasjon for å bidra med rettshjelp til dem som skal søke asyl i Norge, det er MiRA-senteret, som driver med likestillingsarbeid i innvandringsbefolkningen, og det er prosjektet Søster til søster, som jobber for å forhindre tvangsekteskap og vold i nære relasjoner.

Så våre forslag i denne saken handler om å gjøre det mulig for dem som skal ha ansvar for integrering, å ha ressurser til å ta imot de flyktingene fra Hellas som det er rom for innenfor bevilgningen på Justis- og beredskapsdepartementets budsjett, og styrke de frivillige organisasjonene som også skal bidra i dette viktige arbeidet.

Jeg tar opp våre forslag i denne innstillingen.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 35.

Sak nr. 36 [13:17:55]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Klima- og miljødepartementet (Innst. 99 S (2019–2020), jf. Prop. 21 S (2019–2020), unntatt kap. 1429)

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter inn-

legg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ketil Kjenseth (V) [13:18:34] (komiteens leder og ordfører for saken): I rekken av salderinger for 2019 er vi kommet til Klima- og miljødepartementets budsjett. Det er en rekke mindre endringer i forslaget, men det som vel er den store debatten, er om kvoter og kjøp og salg av kvoter, eller rettere sagt sletting av kvoter.

Innledningsvis vil jeg rette blikket mot Madrid og klimatoppmøtet som var der i forrige uke. Det viser til fulle at det er ingen andre aktører, ingen andre kontinenter som leder an for å kutte utslipp, og som står så samlet, som EU og Europa, og vi i Norge har knyttet oss til EUs politikk. Den dugnaden vi skal igjennom fram til 2030 med å kutte 40 pst., og at vi står sammen, er viktig. Så har Norge – i hvert fall regjeringen, i Granavolden-erklæringen – sagt at vi vil overoppfylle og kutte 45 pst. fram til 2030. Salget av kvoter er en del av dette, hvor da regjeringen foreslår å overføre kvoter fra kvotesystemet til utslippsenheter. Det er ambisiøst av Norge. Mens verdens klimautslipp øker, kutter vi utslipp i Norge for tredje året på rad, og vi skal fortsette med en ambisiøs politikk. Det å ta kvoter ut, er en del av det å heve lista og gjøre det mer ambisiøst.

Det vi ber om i denne salderingen, er egentlig to ting. Det ene er å kutte mer innenlands, å ha en ambisiøs politikk på det. I tillegg ber vi også om et mandat til egentlig å tjene mindre penger på kvotehandling, og en anslått pris på det er 160 mill. kr bare over de første fem årene.

Så er det lagt på bordet noen forslag fra opposisjonen her, fra Arbeiderpartiet og SV, som ber om at det gjennomføres en årlig sletting. Det forslaget er ikke mulig å gjennomføre. Jeg registrerer at det er kommet et alternativt forslag, og at en i realiteten skal gjøre det regjeringA sier, at vi skal kutte 45 pst. innenlands, og at vi ikke skal bruke kvotehandling til å slette. Det er altså ikke mulig å sjonglere så veldig med de kvotene. Det er et årlig regnskap med tanke på budsjettet som vi må forholde oss til. Derfor blir det litt pingpong fra opposisjonspartiene her når en ikke helt har oversikt over hvordan kvotesystemet kan benyttes og hvilket virkemiddel det er, og at en kommer med stadige forslag om endringer som verken er mulig eller fører til større kutt.

Åsmund Aukrust (A) [13:21:47]: Jeg skal bruke taletiden min på det samme temaet som komitélederen. I forslaget som kommer fra regjeringen, åpnes det nett opp for at vi kan kjøpe kvoter som vi kan bruke, istedenfor å ha nasjonale klimakutt. Det gjør at Norge nå ikke lenger har et nasjonalt klimamål som er enkelt for folk å forholde seg til. Regjeringens opplegg for klimapolitikken gjør den så uforståelig at selv medlem-

mer av regjeringen ikke vet hva som er regjeringens klimapolitikk. Klimapolitikken trenger det motsatte. Den trenger at vi setter oss klare mål, sånn at folk og næringsliv vet hva de skal forholde seg til.

Jeg mener at det grepet regjeringen gjør, åpenbart er dårlig klimapolitikk, fordi det gjør at vi kanskje ikke behøver å kutte utslippene så mye som vi burde ha gjort. Vi burde ikke lempe på våre forpliktelser. Men det grepet som gjøres, er også dårlig næringspolitikk, for dette er kutt som uansett på et eller annet tidspunkt må gjøres. Det eneste vi får, er noen utsettelse. Vi mener at vi bør investere pengene i Norge, skape nye arbeidsplasser og ny teknologi framfor å kjøpe oss fri.

Så hører vi Venstre, både i innlegget som vi akkurat nå hørte, og vi har hørt Ola Elvestuen flere ganger, vikle seg inn i en argumentasjonsrekke om at dette egentlig er et bra grep for klimaet. Jeg er helt sikker på at hadde Ola Elvestuen vært i opposisjon, hadde han ikke sagt det samme. Da hadde det vært mer ærlig om de sa det som det faktisk er: her har de tapt en kamp mot Erna Solberg og Siv Jensen, det er de som har hatt det avgjørende ordet. Igjen har klimaet tapt diskusjonen. Det er det ikke bare vi som sier – en samlet miljøbevegelse sier det samme, og vi hører det fra mange krefter i næringslivet.

Samme dagen som regjeringen gjorde dette, hadde Jens Ulltveit-Moe en veldig interessant kronikk i Aftenposten, hvor han skrev: «Å legge inn enda et slingringsmonn blir som å trykke på slumreknappen for norsk næringsliv.»

Det er det vi ikke trenger. Vi trenger ikke en slumreknapp verken for næringslivet eller for klimaet, vi trenger ikke nye unnskyldninger og nye utsettelse. Derfor bør Norge istedenfor se på hva våre naboland gjør. Med sosialdemokratene i førersetet i både Danmark og Sverige har de satt seg en helt annen takt for klimapolitikken. Den svenske regjeringen, ledet av Stefan Löfven, sier at denne muligheten skal de ikke benytte seg av. Den danske regjeringen, ledet av Mette Frederiksen, har lagt fram Europas mest ambisiøse klimamål, hvor de skal kutte 70 pst. innen 2030. Det er å vise lederskap på en helt annen måte enn det vi ser i Norge.

Det kommer veldig uklare signaler fra regjeringen. Noen sier det Ketil Kjenseth sa. Fra Statsministerens kontor sier man at man selvsagt skal benytte denne muligheten. Vi hører Fremskrittspartiet si det samme. Det eneste som er sikkert, er at skal vi ikke bruke denne muligheten ved å bruke disse kvotene, må vi faktisk vedta det, og det er det Arbeiderpartiet har foreslått. Jeg tar opp det forslaget som Arbeiderpartiet står bak sammen med SV. Det er statte det som er mindretallsforslaget i innstillingen.

Presidenten: Representanten Åsmund Aukrust har tatt opp det forslaget han refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [13:25:12]: Resultatet av klimaforhandlingene i Madrid var svært skuffende. Til tross for det siste årets skolestreiker fra millioner av skoleelever verden over, klimabrøl og det faktum at store deler av næringslivet ønsker å få forgang i klimaomstillingen, klarte ikke verdens miljøvernministre å svare på den klimahandlingen som folk over hele kloden krever, og som trengs dersom vi skal unngå de verste konsekvensene av klimakrisen.

Derfor blir handling i hvert enkelt land nå stadig viktigere. Det er først og fremst rike land som Norge som kan lede an, som kan utvikle teknologi, og som kan vise at vi kan ha et godt fungerende velferdssamfunn med lave utslipp. Det norske svaret på skuffelsen fra Madrid må være at vi i begynnelsen av februar melder inn økte ambisjoner om utslippskutt, som vi er forpliktet til gjennom Parisavtalen. Vi må sørge for at tempoet holdes oppe. Vi kan ikke sitte og vente på at EU skal bli ferdige med sine runder før vi melder inn våre nye mål. Jeg håper derfor at klima- og miljøministeren vil bekrefte i sitt innlegg at Norge skal holde tempoet oppe, og at vi kommer til å melde inn våre nye mål i februar neste år.

Videre må 2020 bli året hvor regjeringen legger fram en plan for Stortinget som viser hvordan Norge skal kutte sine utslipp fram mot 2030. Vi må få en bred enighet i Stortinget om et klimaforlik, sånn at vi ikke nok en gang bryter klimamålene, som regjeringen gjorde da de brøt klimamålet for 2020 i høst. Da er det viktig at de kvotene regjeringen har tenkt å overføre fra EUs kvotesystem til den ikke-kvotepliktige sektoren, ikke blir en hvilepute, ikke blir en slumreknapp, som Jens Ulltveit-Moe sa i et avisinnlegg tidligere i høst.

Derfor har SV, sammen med Arbeiderpartiet, i dag foreslått at Stortinget slår fast at disse kvotene ikke skal brukes til å dekke opp for manglende innenlandske utslippsreduksjoner, som vi har sett enkelte talspersoner for regjeringspartiene ta til orde for. Kun da kan vi si at denne kvoteflyttingen bidrar til større utslippskutt enn vi ellers ville hatt. Slår vi ikke dette fast, er det grunn til å tro at sterke krefter i regjeringen vil bruke disse kvotene til å dekke opp for en manglende innsats her hjemme.

Statsråd Ola Elvestuen [13:28:20]: Resultatet av klimatoppmøtet i Madrid og effekten av det vil vi få vite i 2020, for uttalelsen fra Madrid gir en tydelig beskjed til verdens land om at man bør forsterke sine mål og melde dem inn til FN i 2020. Norge har sagt at vi vil forsterke våre mål, og vi har jobbet opp mot EU, som kom med sitt utspill under møtet, om at de skal øke sine mål til opp mot 55 pst. Vi jobber opp mot EU for at de skal lande på 55 pst.

Nå har vi endelig fått vedtak om felles oppfyllelse med EU av klimamålet for 2030, og gjennom det får vi

mulighet til å overføre klimakvoter fra EUs kvotesystem til ikke-kvotepliktig sektor. Vi må i tillegg si fra til EFTAs overvåkingsprogram innen utgangen av 2019 om vi vil overføre klimakvoter i perioden 2021–2030. Det var utgangspunktet, men Alltinget på Island har ennå ikke gjort sitt vedtak, derfor vil denne tidsfristen nå sannsynligvis bli i slutten av januar. Vi må tidligst melde inn dagen etter at Island har gjort sitt vedtak.

Regjeringen vil benytte denne muligheten, men regjeringens mål om at reduksjonene i ikke-kvotepliktige klimautslipp skal skje gjennom innenlandske tiltak, ligger likevel fast, og vi planlegger videre for dette. Vi skal legge fram forslag og en plan til neste år om hvordan vi skal kutte minst 45 pst. i Norge i ikke-kvotepliktig sektor. Bare om strengt nødvendig kan fleksibiliteten i EUs rammeverk benyttes. Norge kan overføre totalt knapt 6 millioner klimakvoter over perioden 2021–2030. Det er mulig å gjøre en ny vurdering i 2026, slik at vi nå binder oss til å overføre 3 millioner kvoter.

Norge får årlig en viss mengde klimakvoter som vi auksjonerer bort til europeiske bedrifter som deltar i EUs kvotemarked. Klimakvoter som Norge overfører, vil tas fra det årlige norske auksjonsvolumet. Det vil si at hvis vi ikke gjør dette, vil de bare bli solgt i kvotemarkedet. Overføringene av klimakvoter vil isolert sett redusere utslippene innenfor kvotesystemet. Om de overførte kvotene ikke benyttes mot forpliktende ikke-kvotepliktig sektor, vil de bli slettet etter oppgjøret for utslippsåret 2030 og dermed bidra til overoppfyllelse av klimaforpliktelsene på europeisk nivå. Det er dette som er regjeringens plan. Altså: Anmodningsvedtaket som foreslås, er det regjeringen ønsker å gjøre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Espen Barth Eide (A) [13:31:34]: Dette er et ganske viktig spørsmål selv om det kan framstå som litt teknisk, for det er altså snakk om å utnytte den muligheten som avtalen med EU har gitt oss for å overføre kvoter fra ETS, altså fra kvotepliktig sektor til ikke-kvotepliktig sektor.

Det vi nettopp hørte, var en statsråd som sa at regjeringens mål – jeg tror det skal forstås som ambisjon – er at man helst ikke skal bruke denne muligheten til i praksis å øke utslipspotensialet i kvotepliktig sektor. Hvis det er regjeringens mål, hvorfor ikke da stemme for det i Stortinget, slik at vi slår det fast en gang for alle? I dokumentet vi har fått, framstår det som om dette skal være en reserve man skal kunne bruke om man ikke lykkes på egen hånd. Det blir nettopp den slumreknappen som flere av mine kolleger har vært inne på.

Hvorfor ikke da vedta her og nå at vi ikke kommer til å bruke den muligheten? Da binder vi oss til masten, og vi vet hva vi har å planlegge etter.

Abid Q. Raja hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Ola Elvestuen [13:32:30]: Det er fordi jeg ikke ser noen grunn til at Stortinget skal anmode regjeringen om å gjøre det regjeringen har tenkt å gjøre, og det regjeringen fører en politikk for å gjøre, og som vi kommer med en plan for til neste år, nettopp fordi vi skal ha minst 45 pst. reduksjon og overoppfylle det som er forpliktelsen fra EU.

Espen Barth Eide (A) [13:32:53]: Jeg er litt usikker på hvordan jeg skal tolke dette, for vi får på den ene siden høre at dette skal være en reserve som man helst ikke skal bruke. Så får vi høre at det er regjeringens mål ikke å bruke den, men det er altså ikke vilje til å vedta at den ikke skal brukes. Forskjellen på regjeringens forslag og SV og Arbeiderpartiets forslag er at vi slår fast i vedtaks form at vi bestemmer oss her og nå for ikke å bruke den, altså at vi binder oss til masten. Det oppfattet jeg ikke at statsråden sier seg enig i.

Statsråd Ola Elvestuen [13:33:23]: Det jeg sier, er at regjeringens politikk og plan er at vi skal overoppfylle målet i ikke-kvotepiktig sektor, men at vi legger fram en plan til neste år om at vi skal ha minst 45 pst.

Til spørsmålet om denne tilsidesettingen: Hvis vi ikke setter den til side, vil den jo bare bli brukt i kvotepiktig sektor og solgt ut. Hvis vi nå setter den til side, er målet at når denne opptellingen gjøres i 2026, 2030, vil disse kvotene kunne slettes.

Lars Haltbrekken (SV) [13:34:09]: Jeg må si at dette er litt forvirrende. Statsråden sier at Arbeiderpartiet og SVs forslag er regjeringens politikk, men vil ikke stemme for det, og i sine svar til representanten Barth Eide sier statsråden at målet til regjeringen er at disse kvotene ikke brukes. Det er også det som står i proposisjonen.

Mine spørsmål til statsråden er: Er det sånn at alle regjeringspartiene klart og tydelig slår fast at det overhodet ikke er aktuelt å bruke disse kvotene til å dekke opp for manglende innsats på hjemmebane, og vil det når regjeringen kommer med sin klimaplan neste år, slås fast at disse kvotene ikke skal brukes til å dekke opp manglende innsats på hjemmebane?

Statsråd Ola Elvestuen [13:35:13]: Regjeringens samlede plan er at vi skal kutte mer enn 45 pst. i ikke-kvotepiktig sektor fram mot 2030, og vi skal legge fram den planen til neste år. Med gjennomføring av den planen vil det ikke være noe behov for å bruke denne fleksibiliteten. Vi overoppfyller, og disse kan slettes i 2030.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Espen Barth Eide (A) [13:35:54]: Hvis noen måtte være forvirret med hensyn til hva som er regjeringens politikk, er jeg ikke sikker på at det ble noe klarere nå, men jeg tolker det enn så lenge slik at man gjerne skulle se det slik at man kommer i en situasjon der man slipper å bruke disse ekstra «utslippskvotene» på ikke-kvotepiktig sektor, men at man reserverer seg muligheten til å bruke dem. Det er i hvert fall det det står i det vi har fått fra regjeringen, som sier at utslippsenheter som står på denne kontoen, kun kan benyttes dersom Norge har et underskudd, dvs. at vi ikke har oppfylt det årlige utslippsbudsjettet gjennom innenlandske utslippsreduksjoner eller utnyttelse av andre former for fleksibilitet. Med andre ord kan man bruke dem, så hvis man vedtar det regjeringen har foreslått, kan man bruke dem.

Det er vel og bra at man har et ønske om å prøve å unngå det. Det er et ønske vi deler, men vi mener at vi i klimakrisens tid og rett etter Madrid ville stått oss på å slå det fast. Problemet her er jo at det som i utgangspunktet er en veldig god nyhet som vi praktisk talt alle står samlet om, nemlig at vi har bundet oss til EUs utmerkede plan for en mer ambisiøs klimapolitikk, har åpnet et lite smutthull, nemlig denne overføringen, som gjør at vi i prinsippet for første gang plutselig blir stående uten et absolutt fast nasjonalt mål for ikke-kvotepiktig sektor. Derfor kan ikke jeg forstå at ikke i hvert fall Venstres representanter ønsker å stemme for at vi slår dette helt konkret fast.

Jeg har lyst til å bruke anledningen til å høre hva de andre regjeringspartiene mener. I det offentlige ordskiftet har f.eks. Fremskrittspartiet kanskje lagt noe mer vekt på det reservepotensialet og muligheten for å bruke dette, så det hadde vært nyttig om vi hadde fått høre her i salen om det er slik at hele regjeringen og dens parlamentariske grunnlag står samlet, eller om det faktisk er litt ulike syn på hvordan denne muligheten skal utnyttes.

Stefan Heggelund (H) [13:38:09]: Jeg er glad for at vi har denne debatten i salen, for det den illustrerer, er jo at forskjellene i norsk klimapolitikk ofte er ganske små. Så forstår jeg at opposisjonen har et behov for å gjøre noe stort ut av noe lite. Det gjør opposisjonen til stadighet i dette stortinget. Men det er bare å lese det regjeringspartiene skriver i sine merknader i denne saken, nemlig at overføringen av klimakvoter åpner for ytterligere reduksjoner i de samlede utslippene. Faktum er at overføringen av kvotene til en egen lukket konto betyr at kvotene ikke blir brukt, og at det isolert vil føre til reduserte utslipp i kvotepiktig sektor. Dette er det

regjeringspartiene har skrevet i sine merknader. For dem som ikke måtte ha lest disse merknadene, må det jo høres veldig rart ut med all ståheien fra opposisjonen – hva den egentlig handler om. Det er bare å lese det som står i regjeringsplattformen, og som er politikk denne regjeringen leverer på, nemlig at det planlegges for at vi skal ta utslippene våre nasjonalt. Det er også derfor Klimakur 2030 er bestilt, og en konkret plan for alle sektorer vil komme fra denne regjeringen.

Jeg forstår hvorfor Arbeiderpartiet agerer som de gjør. Jeg forstår hvorfor Sosialistisk Venstreparti agerer som de gjør. Velgerundersøkelser nå angående troverdighet når det gjelder klima, viser jo at Arbeiderpartiets og Sosialistisk Venstrepartis troverdighet i dette spørsmålet går nedover, og at det ser annerledes ut for Høyres del – der går det oppover. Det er klart at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti må finne på noen retoriske krumspring nå. Men det er altså slik at vi ikke lar oss belære i klimapolitikk fra partier som er imot at man skal samarbeide om fornybar energi i Europa. Vi lar oss ikke belære i klimapolitikk av partier som støtter et planlagt togkaos fordi man i Europa ønsker å gjennomføre en politikk som gjør det enklere å ta tog over landegrensene og skal redusere utslippene fra transportsektoren. Man lar seg ikke belære i klimapolitikk av partier som sier at de fremmer nye forslag for å nå 2020-målene, mens faktum er at de ikke har levert ett forslag som ville gjort at prosessen med å nå 2020-målene gikk fortere. Da blir det bare retorikk igjen.

Terje Halleland (FrP) [13:41:24]: Representanten Espen Barth Eide ønsket å vite hva regjeringen står for, og da ble jeg litt fristet til å gå opp og egentlig stadfeste det som ble sagt her. Men mitt utgangspunkt er nok litt annerledes, for jeg må helt ærlig si at jeg ofte ikke forstår problemstillingene i den norske klimadebatten. Når vi skal kutte kvoter innenlands, er det selvfølgelig en utfordring å få til, og vi krever internasjonale avtaler. Når vi tar kvoter fra kvotepliktig sektor over til ikke-kvotepiktig sektor, er vi pålagt å beholde dem der. Opposisjonen er så fryktelig imot at Norge har en fordel som vi i en gitt situasjon kan utnytte. Det klarer jeg ikke å forstå at er en problemstilling. Hvis vi kan, gjennom våre vedtak, oppnå resultater kostnadseffektivt og godt, skal Fremskrittspartiet være med og ta kvotene innenlands, men som vår erklæring i regjeringen sier, skal vi gå utenom hvis det blir nødvendig.

Jeg har samtidig litt lyst til å utfordre representanten Åsmund Aukrust, som klarer å gjøre dette til et problem for klimaet. Selvfølgelig skal Norge kutte noen kvoter hjemme og for andre, men med dette systemet, som vi er pålagt å ha, klarer jeg med min beste vilje og min beste kalkulator å se at klimaet taper noe som helst. Vi

skal ha en klimapolitikk som kutter kvoter, som har en kost-nytte-effekt som er til fordel for klimaet, og vi skal ha en teknologiutvikling som skal bringe Norge videre, som skal bringe verden videre. På akkurat disse områdene er jeg trygg på at regjeringen leverer, at Norge leverer.

Lars Haltbrekken (SV) [13:44:01]: Kamerat Halleland var forbilledlig ærlig og viser for denne sal uenigheten innad i regjeringspartiene. Kamerat Halleland bekrefter jo det som opposisjonen sier, at sterke krefter innad i regjeringen ønsker å bruke disse kvotene for å svekke innsatsen på hjemmebane. Den ærligheten skulle jeg ønske at også andre representanter fra regjeringspartiene hadde mot til å inneha. Det står jo også i sammendraget i innstillingen til denne saken. Første setning under den delen som dreier seg om dette, er:

«For å oppnå større sikkerhet for at Norge vil kunne oppfylle de årlige utslippsbudsjettene i perioden 2021–2030, foreslår regjeringen at Norge melder inn en intensjon om årlig å konvertere kvoter fra Det europeiske kvotesystemet (EU Emission Trading System (EU ETS)) tilsvarende inntil 2 pst. av 2005-utslippene under innsatsfordelingsforordningen.»

Jeg gjentar første del: «For å oppnå større sikkerhet for at Norge vil kunne oppfylle de årlige utslippsbudsjettene i perioden 2021–2030» – det står ingenting der om at det skal gi økte globale utslipp. Nei, det den setningen viser, er at man har tenkt å kunne bruke de kvotene til å dekke opp for manglende innsats på hjemmebane.

Så hører vi representanten Heggelund snakke om at det er små forskjeller i norsk klimapolitikk. Ja, hadde det bare vært så vel. Representanten sier videre at det ikke er levert inn forslag som ville fått fortgang i arbeidet med å nå 2020-målene. Vel, da tror jeg at jeg må minne representanten Heggelund om planen som SV la fram allerede før valget i 2017, som innebar et utslippskutt i de årene vi snart har bak oss, som ville gjort at vi nådde de klimamålene Norge satte seg. Det er faktisk behandlet om lag 90 forslag i denne sal som regjeringen dessverre har stemt imot.

Presidenten: Representanten Halleland er helt sikkert kamerat, men ikke fra talerstolen – da er han bare representant Halleland.

Åsmund Aukrust (A) [13:47:15]: Dette ble en veldig illustrerende debatt for hva dette egentlig handler om. Da jeg hørte innlegget til Stefan Heggelund, tenkte jeg at jo dårligere sak man har, jo høyere stemme bruker man. For der ble det snakk om privatisering av jernbanen. Det ble snakk om ACER. Det ble det snakk om ting som overhodet ikke har noe å gjøre med den saken vi nå diskuterer. Det vi diskuterer nå, er at regjeringen åp-

ner opp for at man skal kunne ha mindre utslippskutt nasjonalt ved å bruke kvoter internasjonalt.

Egentlig er ikke dette noen ny debatt. Da Arbeiderpartiet foreslo dette sammen med SV og Miljøpartiet De Grønne da klimastrategien ble behandlet for snart to år siden, ble vi møtt med massive angrep fra Høyre og Fremskrittspartiet, som mente at dette var helt gal klimapolitikk. Nå prøver de å late som om de egentlig har vært enig hele veien, men det var massive angrep da Arbeiderpartiet foreslo dette første gang. Venstre har på en måte skiftet side. Da meldingen kom, sa Ola Elvestuen at den meldingen som klimaminister Vidar Helgesen la fram, ikke var god nok, nettopp fordi man åpnet opp for det han selv står som ansvarlig for. Kristelig Folkeparti har de siste årene sluttet å snakke om klima.

Ola Elvestuen sa i replikkordskiftet at grunnen til at man ikke kunne stemme for dette forslaget, var at det var det regjeringen mente. Det er interessant å høre hva de andre regjeringspartnerne sier. Statsministerens personlige rådgiver gikk til frontalangrep på Arbeiderpartiets politikk og skriver at Arbeiderpartiet har skiftet standpunkter. Så skriver jeg: Hva mener dere selv? – At vi må bruke fleksibiliteten innenfor EUs rammeverk, selvfølgelig. Det er det statsministerens kontor sier.

Terje Halleland går opp etter å ha hørt Ola Elvestuen og sier at dette er ikke regjeringens politikk. Jeg er uenig med Terje Halleland, men jeg setter pris på at han er ærlig. Han sier det som faktisk er regjeringens politikk. Han prøver ikke å tåkelegge det og bortforklare det med noen andre ord. Han sier det som det er.

Nå ser jeg Venstre står på talerlisten etterpå. Da vil de nok sikkert si at dette skal de bare gjøre dersom det er strengt tatt nødvendig. Men hvem er det som skal bedømme om dette strengt tatt er nødvendig? Det er selvfølgelig Siv Jensen og Erna Solberg, og da vet vi jo hva som er fasiten. Det vi nå får, er noen nye slumreknapper. Vi får noen nye utsettelse. Venstre har gått på et nytt stort klimanederlag, og det hadde vært bedre om de sa det som det var, istedenfor å prøve med nytale og pakke dette inn som god klimapolitikk, for det er det ingen som tror på. Det er bare regjeringens egne medlemmer som mener dette er et riktig grep for Norge.

Ketil Kjenseth (V) [13:49:50]: Faktum er at Norge kutter utslipp, og det er jeg glad for at Venstre er med på å gjennomføre. Dette er en ganske teknisk debatt om kvotepliktig sektor og ikke-kvotepliktig sektor og en mulig fleksibilitet.

Representanten Aukrust er inne på innovasjon. Den skjer jo i stort monn i Norge. Der er her elbilrevolusjonen skjer i praksis. Det er her vi nå bygger 70–80 skip som skal gå på elektrisitet og forskjellige hybride drivstoffer. Vi har puttet på 2,3 mrd. kr til et flytende havvindprosjekt i

regi av Equinor, og i kvotepliktig sektor er vi det første landet i verden som innfører innblandingskrav for biodrivstoff. Det skjer masse innovasjon i Norge.

Vi diskuterer en innsparing på 160 mill. kr i perioden 2021–2025. Vi tar penger ut av budsjettet, og vi tar kontroll over hvor utslippene kan skje. Det er det vi i praksis gjør. Det er ikke mulig å lage en gjennomsnittsregel for å kutte utslipp. De må kuttes år for år hvis en teknisk skal gå inn for å slette noe.

I stedet for en slumreknapp er dette i større grad en sikkerhetsventil, og vi bestemmer selv. Hvem som er statsminister i perioden 2021–2030, som vi snakker om her, er det ingen gitt å vite i dag. Dette er ikke et nederlag; det er en bitte liten fleksibilitet. Ambisjonen er at vi skal kutte 45 pst. innenlands. I samarbeid med EU, noe vi har forpliktet oss til, er det veldig sannsynlig at vi faktisk skal kutte 55 pst. Det er enormt ambisiøst. Vi står egentlig her og diskuterer at opposisjonen henger etter i klimapolitikken.

Stefan Heggelund (H) [13:52:11]: Lars Haltbrekken siterte meg, og han gjorde det feil. Han sa at jeg sa det generelt er små forskjeller i klimapolitikken. Det sa jeg ikke. Det jeg sa, var at det er liten forskjell i norsk klimapolitikk på noen områder. Den debatten vi har nå, viser at det er liten forskjell i norsk klimapolitikk på akkurat dette området. Men jeg skjønner som sagt hvorfor opposisjonen har behov for å lage ståhei rundt dette når det går så dårlig for dem med klimatroverdigheten blant norske velgere.

Representanten Haltbrekken nevnte hva SV gikk til valg på når det gjaldt 2020-målene. Planen til SV var så dårlig at SV faktisk gikk til valg på å bryte 2020-målene. Det synes jeg det er greit å informere om når man står og skryter av sin egen plan.

Til representanten Åsmund Aukrust: Hvis han mener at jeg er den eneste i denne salen som snakker høyt fra talerstolen i ny og ne, anbefaler jeg at han begynner å se seg selv litt utenfra. Jeg forbeholder meg retten til å snakke om konkrete klimatiltak i en debatt som handler om hvordan man skal nå klimamålene. Derfor nevnte jeg noen konkrete klimatiltak som kutter utslipp – både i kvotepliktig og i ikke-kvotepliktig sektor.

Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter altså en streik, et planlagt togkaos, mot politikk som gjør det enklere å ta tog over landegrensene. Da vil jeg si at man kan legge ut så mange bilder på Facebook man bare vil av at man tar nattog, men hvis man ikke er villig til å støtte den politikken som er nødvendig for at det skal bli lettere å ta tog over landegrensene, og for at transportutslippene i Europa skal kuttes, da har man ikke så mye å fare med. Hvis man stemmer imot et samarbeid om fornybar energi i Europa for å presse ut kull, da har man

ikke så mye å fare med i klimapolitikken. Dette er helt relevante eksempler å nevne i en debatt om hvordan Norge og Europa skal nå sine klimamål. Det er ikke noe rart å snakke om det i det hele tatt.

En av de store forskjellene i norsk klimapolitikk nå er mellom dem som faktisk leverer ny politikk med en helhetlig plan for alle sektorer for at vi skal nå målene våre, og dem som later som om de gjør det, men ikke klarer annet enn å fremme forslag som regjeringen stort sett allerede er i gang med å gjennomføre.

Espen Barth Eide (A) [13:55:23]: Jeg vil si det slik at vi i løpet av denne debatten i hvert fall er blitt en del klokere om hva som er regjeringen og regjeringspartiernes politikk. Da vi kom inn her, trodde vi det var to forskjellige standpunkter i regjeringen, men så skjønner vi at det egentlig er tre. Det er de som mener at det ikke er fleksibilitet her i det hele tatt, fordi fleksibiliteten ikke skal brukes. Det er de som mener det representanten Halleland – jeg holdt på å si representanten utenfor salen kjent som kamerat Halleland – framfører, at dette er en fleksibilitet man må kunne bruke. Og så er det den nye posisjonen til representanten Kjenseth: at det er en bitte bitte liten fleksibilitet, eller en sikkerhetsventil, og det er et ord vi eventuelt godt kan adoptere. Det betyr altså at det er en sikkerhetsventil man eventuelt kan bruke. Da slår vi fast at det er forskjell på opposisjonen, representert ved SV og Arbeiderpartiet, og posisjonen. Vi mener at vi skal slå fast nå at akkurat denne sikkerhetsventilen vil vi ikke ha.

Så kan man spørre seg om hvorfor man ikke vil ha en sikkerhetsventil, for det er i mange andre sammenhenger ganske klokt å ha. I dette tilfellet er det fordi det er viktig at vi har et veldig tydelig og krystallklart styringssignal til det norske samfunn, til norsk næringsliv: Vi skal oppnå de målene vi har satt oss i tråd med Parisavtalen, i henhold til kvotepliktig sektor. Vi skal ikke helst oppnå dem, prøve å oppnå dem eller glede oss over det hvis det tilfeldigvis er slik at vi oppnår dem: Vi skal styre mot å oppnå dem.

Så er jeg enig med representanter her som sier at vi må ha en plan for å nå målene. Vi ser veldig fram til å jobbe med de planene for hvordan vi skal nå målene våre. Men da må man i utgangspunktet vite hva målene er. Det som faktisk har skjedd, innenfor en helhetlig, god historie, nemlig vårt nære samarbeid med EU som nesten hele salen her, fra ytre høyre til ytre venstre, har stemt for, har åpnet en mulighet for ikke lenger å ha et krystallklart mål i ikke-kvotepliktig sektor. Da er det fint at man reduserer de kvotene man har i kvotepliktig sektor, men det blir ingen fordel hvis man har en mulighet til å bruke dem i ikke-kvotepliktige sektorer i stedet. Så vi står på et forslag som sier at vi skal slå fast nå at vi godt

kan konvertere dem. Da tar vi dem ut av ETS-systemet, og da blir det litt færre utslipp i kvotepliktig sektor, og det er en god ting. Men vi skal bestemme ved vedtak i Stortinget at vi ikke skal benytte oss av akkurat den fleksibiliteten som vi får på toppen av det rommet for utslipp vi allerede hadde i ikke-kvotepliktig sektor.

Jeg mener at det er veldig klart, at opposisjonen er tydelig og klar, og jeg mener at regjeringspartiene har tre forskjellige varianter av samme forslag, og det er ikke blitt noe tydeligere for meg at regjeringen står samlet i denne saken.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [13:58:29]: Representanten Kjenseth sier at Norge kutter utslipp. Ja, et av de årene regjeringen har styrt, har Norge kuttet utslipp ved å få norske bilister til å kjøre med en orangutang på tanken. Jeg vet ikke om det er noe man bør være stolt over.

Det sies videre at opposisjonen henger etter. Vel, da tør jeg spørre representanten fra Venstre hvor Venstre var da SV foreslo at Norge skulle kutte sine utslipp med 60 pst. innen 2030.

Det sies også av representanten Heggelund at det ikke er rart å snakke om konkrete klimatiltak i denne debatten. Det er jeg enig i. Men da kategorisk å unnlate å nevne klimatiltak man selv har stemt mot, som bedre nattog internt i Norge, som nattogforbindelse til Berlin, som bedre togforbindelse til Hamburg, København, Stockholm og Göteborg ... (Presidenten avbryter.)

Presidenten: Da har minuttet løpt ut.

Ketil Kjenseth (V) [13:59:48]: Forrige taler, representanten Lars Haltbrekken, ga meg en veldig god anledning til å snakke om biodrivstoff. I 2009 – den orangutangen som representanten Haltbrekken ynder å snakke om, eller å bade i palmeolje – innførte den rødgrønne regjeringa veibruksavgift, noe som satte en stopper for biodrivstoffproduksjon i Norge. Det ble bom stopp. Fra 2017 har opptrappingen av innblanding av biodrivstoff i Norge gått fra 4 til 8, 12 og nå 20 pst. Det er et av de største utslippskuttene som skjer i transportsektoren, altså i ikke-kvotepliktig sektor.

Om det sa SV den gangen at det er helt umulig å få 20 pst. innblanding av biodrivstoff. Så har det vært noe palmeolje i det. Men som et eksempel: Vi har gått fra 300 mill. liter til ned mot under 50 mill. liter allerede i år, så den andelen er på tur ut. Dessverre overføres den bare til EU, som ikke har satt noen krav, og som skal ha en innblanding på 3,5 pst. neste år. Det viser hvor langt etter resten av verden er, og hvor langt framme Norge er.

Det er vi som gjennomfører de konkrete tiltakene: kutt i utslipp i transportsektoren, elektrifisering i personbilsektoren og også biodrivstoff for bussene.

Det er dette vi må snakke om. Det er dette som fører til at Norge er der vi er, at vi faktisk kutter utslipp, mens resten av verden øker utslippene. Det er den banen vi må fortsette på. Fleksibiliteten er marginal for Norges del, for det er en årlig kvote som eventuelt stilles til disposisjon, og det er ikke mulig å låne fra framtida. Jeg tenker at Danmark vil få en ganske heftig diskusjon om hvordan de skal kutte sine 70 pst. Men EU sier at de skal være med Norge til 55 pst. kutt.

Det er store ambisjoner som ligger foran oss, og her snakker regjeringspartiene med én stemme. Vi tar penger ut av markedet, vi tar kvoter ut av markedet, og vi sikrer oss kontroll over hvordan utslippene blir benyttet i framtida.

Presidenten: Representanten Stefan Heggelund har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Stefan Heggelund (H) [14:02:26]: Det er komisk når Sosialistisk Venstreparti prøver å gi inntrykk av at det ikke har skjedd noe på tog. Jernbanereformen gjør at det blir lavere pris og bedre kvalitet. Noen selskaper vil faktisk betale for å få lov til å drive togstrekninger. Ingen mister jobben, men prisen staten betaler, synker med 75 pst. Samtidig kommer vi til å få bedre vogner, bedre mat og bedre tilbud fordi man faktisk må konkurrere om å drive en jernbanelinje.

Så føres det en politikk i Europa som handler om at man skal gjøre det enklere å ta tog mellom landegrensene. Begge disse tiltakene er Sosialistisk Venstreparti imot. De har ingenting å komme med når det gjelder konkrete tiltak for å kutte utslipp.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 36.

Sak nr. 37 [14:03:19]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Olje- og energidepartementet (Innst. 97 S (2019–2020), jf. Prop. 26 S (2019–2020))

Presidenten: Sakens ordfører, Ketil Kjenseth, har 15 minutters taletid, men det er lov å fatte seg i korthet.

Ketil Kjenseth (V) [14:03:47] (komiteens leder og ordfører for saken): Vi fortsetter i rekken av salderinger på budsjettet for 2019. Noen mener åpenbart at det er så mye penger til overs å hente at vi kan bygge en hel terminal for ilandføring av olje på Veidnes i Finnmark.

Det er vel det debatten kommer til å dreie seg om. I hovedsak var det ikke gjort noen særlige endringer på salderingen, så jeg tror ikke jeg skal innlede med så mye mer enn dette. Vi fortsetter med litt av den klimadebatten vi har hatt.

Presidenten: Det var eksemplarisk. Representanten Espen Barth Eide har også 15 minutters taletid.

Espen Barth Eide (A) [14:04:36]: Jeg ser fram til å bruke 15 minutter på dette.

Jeg vil bare understreke at dette er en stor og viktig sak hvor vi kommer til å stemme for noen forslag som ble lagt fram av SV, og som de vel vil presentere. Det er veldig viktig for oss å få fram at lokale ringvirkninger er en helt sentral del av samfunnskontrakten når det gjelder utbygging av olje. Det var ekstremt viktig i årene da Sør-Vestlandet, Vestlandet og etter hvert Midt-Norge ble bygget ut, og det ble skapt store forventninger også i Finnmark da man sa man kom til å planlegge for en terminal på Veidnes. Så viste det seg at det ble brutte forventninger.

Vi skjønner at det finnes noen privatøkonomiske resonnementer rundt dette, men vi tror denne saken er viktig for å opprettholde støtten til en viktig næring i Norge i en landsdel som fortsatt har den, og vi mener det er veldig alvorlig at forventningene ikke er møtt.

Derfor støtter vi disse forslagene, og vi mener det er riktig. De vil bli presentert av forslagsstilleren etter meg, men de ligger altså på bordet, og jeg anbefaler Arbeiderpartiets gruppe å stemme for alle de tre forslagene. Vi kommer tilbake til mer argumentasjon for det i løpet av debatten.

Presidenten: Representanten har 15 minutter, ja.

Lars Haltbrekken (SV) [14:06:17]: Presidenten kan ta det med ro. Jeg tok bare med meg alle papirene for å være sikker på at jeg fikk med meg riktig innlegg. Her er også innstillingen til dagens sakskart på Stortinget.

Til saken: På fredag kom nyheten om at Equinor ikke vil ilandføre oljen fra Johan Castberg-feltet til Finnmark. Vi må si at dette er historien om oljeeventyret i Finnmark i et nøtteskall. Det er ikke første gang oljeselskapene lover gull og grønne skoger, skaffer seg massiv støtte til utbygging av et oljefelt som vil koste klimaet dyrt, og som kan gjøre stor skade på fiskeriene og på sårbar natur. Jeg frykter at oljeselskapene gjør det bevisst. Jeg frykter at de lover mange arbeidsplasser og store ringvirkninger vel vitende om at de ikke kommer til å innfri – kun for å få lokal støtte. Det er bare å se på løftene som ble gitt da Goliat-feltet skulle bygges ut. I starten skulle også denne oljen ilandføres. Mange følte seg snytt da det ikke ble noe av.

Har stortingsflertallet grunn til å føle seg lur, som mange har gitt uttrykk for? I så fall vil jeg si at man har vært i overkant naiv. Man har i for stor grad stolt på de mange løftene som har kommet, og som har vist seg å bli brutt gang på gang. Det har ikke vært mangel på muligheter til å stille krav til oljeselskapene.

SV mener at Johan Castberg-utbyggingen har en svært høy pris for miljøet. De klimagassutslippene feltet vil gi, og den risikoen man tar med tanke på konsekvensene for fiskeriene og den sårbare naturen, er store. Men vi innser at stortingsflertallet har ønsket å ta denne risikoen. For å sikre at de som tar hovedtyngden av denne risikoen, også blir sittende igjen med noe av gevinsten, har vi to ganger tidligere her i Stortinget fremmet forslag om at oljeselskapene må ilandføre oljen, sånn at de som lever med konsekvensene av utbyggingen, også skal få noe igjen. Så langt har flertallet i denne salen dessverre ikke stemt for å stille disse kravene til Equinor.

Etter å ha lest de sterke reaksjonene fra så å si alle partier i denne salen etter fredagens beslutning om ikke å ilandføre oljen, vil vi gi Stortinget en ny sjanse. Derfor fremmer vi i dag tre forslag som vil stille krav til Equinor og til regjeringen. Vi vil stille krav om at Equinor ilandfører oljen som de lokket med da det ble drukket champagne på Veidnes i 2013. I tillegg ber vi regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag om et næringsfond for Finnmark som kan sikre at befolkningen får økonomiske ressurser til å skape arbeidsplasser innenfor fornybare næringer. Til slutt foreslår vi at det stilles krav om bruk av lokale entreprenører i forbindelse med utbyggingen.

Dermed kan de som etter fredagen har uttrykt sterk misnøye med Equinors beslutning, vise at de ikke nøyer seg med bare å uttrykke misnøye, men at de bruker den posisjonen de har som stortingspolitikere, til å stille krav til oljeselskapene. Jeg er veldig glad for å høre at Arbeiderpartiet støtter våre forslag. Når det gjelder dem som derimot nok en gang stemmer imot våre forslag – hvis det skulle finnes noen som gjør det – må tårene som kom på fredag, karakteriseres som krokodilletårer og et spill for galleriet.

Jeg tar med det opp de forslagene SV står bak.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har tatt opp de forslagene han refererte til.

Ole André Myhrvold (Sp) [14:11:12]: Senterpartiet er skuffet over beslutningen om ikke å bygge ilandføringsanlegg på Veidnes i Finnmark. Som representanten Haltbrekken sa, ble det i 2013 skålt i champagne for en slik lovnad om egen terminal. Det lå inne i det konseptvalget som Equinor, daværende Statoil, la fram for Castberg. Det skapte store forventninger lokalt, men også nasjonalt. Det er viktige, sentrale premisser for be-

slutningen som ikke har slått til, men behovet og forventningene lokalt om de arbeidsplassene er fortsatt like store.

Senterpartiet har hele veien vært opptatt av at petroleumsnæringen skal gi arbeidsplasser og næringsutvikling i hele landet – offshore, men ikke minst på land. Dette har på mange måter vært grunnplanken i norsk petroleumspolitik helt siden Stortinget i 1971 vedtok «de ti oljebud», og et av de viktigste budene var at ressursene på norsk sokkel som hovedprinsipp skulle ilandføres i Norge.

Derfor er Senterpartiet i dag innstilt på å støtte SVs tre forslag, for det er en forutsetning for fortsatt norsk oljeutvinning at det gir positive ringvirkninger i hele landet og lokalt i regionen. Og som representanten Barth Eide sa, er det kanskje viktigere enn noen gang for den legitimiteten som oljenæringen skal ha, at vi faktisk sørger for at ressursene kommer Fastlands-Norge til gode i form av verdiskaping, men også i form av lokale arbeidsplasser og utvikling.

Terje Halleland (FrP) [14:13:19]: Vi har opplevd 50 år med petroleumsvirksomhet i Norge. Det har vært 50 veldig gode år. Vi har skapt aktivitet og store verdier i hele landet.

Nå skulle det være Nord-Norge sin tur. Vi har hatt god aktivitet i Nord-Norge. Flere prosjekter har blitt satt i drift, og vi ser at det gir gode ringvirkninger. Castberg har vært med oss i mange omganger, og det er vel vanskelig å si det tydeligere enn hva denne salen har gjort, at vi ønsker at det skal være enda større ringvirkninger fra Castberg når feltet kommer i gang. Derfor er det veldig skuffende når en ikke klarer å få til tiltak som ble lovet så stort en gang tidligere.

Jeg er litt forundret over den prisen som blir antydnet. Jeg synes det er rart at en ikke har prøvd å gå for andre modeller som har satt ned prisen. Her har folk gått ut og skapt forventninger, og det gjør selvfølgelig at folk lokalt har hatt forventninger.

Jeg tror det er veldig viktig å ta med seg hele historien. Tidene har forandret seg. Da en var oppe på Veidnes og drakk champagne, var oljeprisen 120 dollar fatet. En hadde en «break even» på Castberg på 80 dollar. Vi vet at de tidene ikke er der lenger. Men allikevel: All ære til næringen, som klarer å komme med et prosjekt som senker «break even» fra 80 dollar og ned til 35. Og når vi vet dagens oljepris, er ikke differansen mellom de to summene så fryktelig stor.

Jeg hadde håpet at de selskapene som er aktive der oppe, sammen hadde funnet løsninger, og jeg håper nå egentlig på at en fremdeles kan finne løsninger som vi alle kan se oss tjent med. Men det er unektelig noe merkelig når et parti som er imot hele prosjektet, som ikke

ønsker denne aktiviteten, som ikke ønsker den oljen, fremmer forslag om at den uansett skal i land. Jeg håper at de partiene som stemmer for dette forslaget, blir med og videreutvikler Nord-Norge, blir med og videreutvikler Barentshavet, for uansett hva som blir bygget på Veidnes, vil det komme et krav om at senere funn må knyttes til det for å skape de nødvendig verdiene som en nedskalert terminal vil måtte ha behov for på Veidnes.

Så jeg håper at vi i tiden framover skal lete mye i Barentshavet. La oss håpe at vi finner, at det blir drivverdige funn, som igjen vil garantere mer aktivitet i hele regionen og i hele Nord-Norge.

Stefan Heggelund (H) [14:17:50]: Jeg tror det er viktig å ha med seg historikken her, slik også andre representanter har vært innom på talerstolen. Vi lever i en tid da industriarbeidere i petroleumssektoren opplever at den jobben de gjør, den verdiskapingen de står for, de inntektene de bringer inn til fellesskapet, blir uglest, spesielt av partier på venstresiden.

Så er det fortsatt noen deler av landet som roper etter den typen arbeidskraft, som ønsker den typen arbeidskraft velkommen. I den forbindelse dro Equinor – daværende Statoil – til Finnmark, skålte i champagne og sa at her vil den arbeidskraften komme. Da er det intet annet enn utrolig skuffende, også med tanke på de signalene som ble sendt fra denne salen, at Equinor ikke leverer på det løftet.

Men i denne historikken er det også viktig å huske hva vi var enige om i denne salen da vi behandlet Castberg, hva regjeringspartiene var enige med Arbeiderpartiet og Senterpartiet om. Det var at dette selvfølgelig skulle være samfunnsøkonomisk lønnsomt, og at en beslutning skulle bygge på prinsippene om god ressursforvaltning, slik vi har drevet petroleumspolitik i Norge i alle år. Disse forslagene, som jeg hører at Arbeiderpartiet og Senterpartiet i dag har tenkt å støtte, er i realiteten et brudd med måten man har drevet norsk petroleumspolitik på. Men de stemmer for – av rent opportunistiske årsaker.

Disse forslagene er nemlig ikke nye. Tilsvarende forslag ble fremmet da vi behandlet Castberg, og da stemte Arbeiderpartiet og Senterpartiet mot, fordi de visste at det ville være et brudd med måten man driver petroleumspolitik på.

Så er spørsmålet: Nå som Sosialistisk Venstreparti har muligheten, når dette spørsmålet er oppe igjen, hvorfor fremmer ikke Sosialistisk Venstreparti sitt primærstandpunkt, som er at Castberg ikke skal bli noe av? Hvor er forslaget om å reversere beslutningen om Castberg? Det er Sosialistisk Venstrepartis primære standpunkt i denne saken, og når vi da behandler den her, er det pussig at det forslaget ikke kommer. Hadde det vært

opp til Sosialistisk Venstreparti, hadde det ikke vært noe Castberg, og det hadde ikke vært noe å ilandføre. Hvor er forslaget? Det er spørsmålet til representantene fra SV.

Dersom man skulle ha fått til dette, er det i realiteten fire måter det kunne ha skjedd på:

- Den ene er at Equinor kunne ha holdt løftet sitt, og det er det de burde ha gjort.
- Den andre er at staten på en eller annen måte skulle være deleier i investeringene. Det ville også være et brudd med måten vi driver på, og det er heller ikke kommet noe konkret forslag om det, så vidt jeg kan se.
- Den tredje er at man kunne ha endret petroleumsloven slik at skipstransport blir en del av den, men det ville ha hatt store konsekvenser for all annen skipstransport som skjer på den norske sokkelen, og jeg har heller ikke hørt noen partier gå inn for det, antakeligvis med den begrunnelse.
- Den fjerde muligheten er – hvis man virkelig ønsker dette og skjønner at de andre måtene ikke går an – å gå inn, kaste styret i Equinor og sette inn et nytt styre med et klart mandat om dette. Det er et grep som partier som Sosialistisk Venstreparti har foreslått i tidligere sammenhenger, men som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har vært mot, fordi de forstår hva det vil si å drive med profesjonell eierskapsstyring.

Det er skuffende at Equinor tok den beslutningen de tok. Men det hjelper altså ingen at Sosialistisk Venstreparti skjuler sine primærstandpunkter for omverdenen, som er å reversere Castberg, og da blir det ingen ilandføring i det hele tatt. Det hjelper heller ingen at Arbeiderpartiet og Senterpartiet nå går bort fra de lange linjene som har vært i norsk petroleumspolitik, og stemmer for forslag som de stemte mot før sommeren. Alle skjønner hva de driver med.

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [14:23:59]: I denne saken er det lov å være skuffet. Det er undertegnede også.

Denne saken har en historie ved seg, og den er lang. Det er masse historie i denne saken som gjør at vi i det hele tatt står her i salen i dag og debatterer den.

Stortinget fikk 10. april 2018 forelagt proposisjonen om utbyggingen av dette feltet – Johan Castberg i Barentshavet. Utbyggingsplanen ble behandlet basert på transport av råolje direkte fra feltet til markedet. Stortinget sluttet seg til utbyggingsplanen 11. juni 2018. Jeg registrerer at Stortinget da ikke sluttet seg til et forslag fra SV og MDG – likelydende med det som er forslag nr. 1 i dag. Så kom vi til 28. juni 2018. Da godkjente Olje- og energidepartementet utbyggingsplanen. Ved behandlingen av proposisjonen fattet Stortinget to anmodningsvedtak

knyttet til råoljeomlastning på Veidnes i Finnmark. Disse anmodningsvedtakene har jeg fulgt opp i Prop. 1 S for 2018–2019, Prop. 41 S for 2018–2019 og Prop. 1 S for 2019–2020.

Det er selskapene som beslutter hvordan oljen fra Castberg-feltet skal transporteres til markedet. Det gjelder også for Equinor. Dette er forretningsmessige beslutninger som skal tas av selskapenes styre og av administrasjonen. Olje- og energidepartementet er underrettet av selskapene og lisensen gjennom den jobben som er gjort, om at beslutningsgrunnlaget som selskapene har truffet sin beslutning på, viser at en nedskalert terminal på Veidnes ville medføre en investering på om lag 2,4 mrd. kr og en negativ nåverdi før skatt på om lag 3,6 mrd. kr – dette sammenlignet med å transportere oljen direkte fra feltet til markedet. Selv om vi ser bort fra betydelige investeringer, ville også driften av en nedskalert terminal gå med tap. Utredningen viser også at oljeomlastning har en negativ nåverdi før skatt på om lag 2,9 mrd. kr, selv om oljevolumet fra andre potensielle feltutbygginger i Barentshavet inkluderes.

Som jeg sa, er det en lang historie i denne saken, og i utgangspunktet var jeg forberedt på å gå igjennom den. Flere representanter har redegjort for denne historien.

Som jeg sa innledningsvis: Det er grunn til å være skuffet. Jeg har vært ordfører i min hjemkommune, Hadsel i Vesterålen, i åtte år. Jeg kjenner betydningen av selskap som ønsker å etablere virksomhet, og viktigheten det har for å bygge lokalsamfunn. Det er helt korrekt som det er sagt fra talerstolen, at det ble gitt noen lovnader, det ble gitt et bilde av en aktivitet som ikke blir slik i dag. Det synes jeg er veldig synd. Jeg kjenner på det, og jeg skjønner at det er skuffelse, jeg skjønner at det er irritasjon.

Jeg har bare lyst til å være tydelig. Det var noen som uttrykte denne forventningen om aktivitet, og de som uttrykte dette, har et ansvar.

Jeg registrerer at lisenshaver har signalisert at de ønsker å bygge opp en aktivitet som følge av aktiviteten ved Johan Castberg rundt den videregående skolen i Nordkapp. Det synes jeg er bra, det synes jeg er positivt, selv om det ikke bøter på den skuffelsen.

Med i historien om det prosjektet man feiret i sin tid, men som det ikke ble noe av, må vi også ha med oss at det har vært et oljeprisfall. Man har undersøkt anslaget som lå til grunn for denne utbyggingen, og funnet ut at anslaget i forhold til mengden olje ikke var det man trodde, noe som har forandret disse forutsetningene. Det tror jeg vi har noe å lære av, og det har definitivt også selskapene noe å lære av – hvordan man uttrykker forventninger, og hvordan man innfrir dem.

Jeg var ikke med til Veidnes og drakk champagne den gangen, men jeg kan si at denne saken berører meg

så pass at jeg kommer til å ha problemer med å drikke champagne i ettertid.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Lars Haltbrekken (SV) [14:30:31]: Den 22. april 2015 kunne stortingsrepresentant fra Fremskrittspartiet og Finnmark Jan-Henrik Fredriksen gledesstrålende slå fast at han regnet ilandføringen av oljen fra Johan Castberg-feltet som spikret.

Hva sier statsråden til dette i dag, og hva vil statsråden gjøre for at ilandføringen gjennomføres, slik Statoil, nå Equinor, lovet?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [14:31:10]: Som jeg var inne på i mitt innlegg, og som flere representanter har vært inne på: Går vi tilbake til 2011, 2012 og 2013, er det sånn at det man feiret på Veidnes, hadde utgangspunkt i noe annet enn det man vet i dag, og som ligger til grunn for den beslutningen selskapene har tatt om utbyggingstiløsninger.

Jeg viser til det Stortinget gjorde da de fikk seg forelagt proposisjonen, og da Stortinget behandlet denne. De føringene som ble lagt, og som jeg viste til, er fulgt opp, og selskapene har tatt sin beslutning basert på forretningsmessige prinsipper knyttet til lønnsomhet. Og det er ikke tvil om at dette prosjektet ikke bare er ulønnsomt, det er ekstremt ulønnsomt.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Lars Haltbrekken (SV) [14:32:17]: Jeg vil spørre statsråden videre, for som jeg tok opp i mitt innlegg, er ikke dette første gangen oljeselskapene har lurt befolkningen i nord med tanke på den sysselsettingsgevinsten og de ringvirkningene en utbygging av oljeplattformer i Barentshavet skal gi.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Hva tenker statsråden om videre utvikling av oljevirkosomhet i Barentshavet om oljeselskapene gang på gang fortsatt skal bryte de løftene de kommer med til lokalbefolkningen?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [14:33:07]: Jeg er helt sikker på at jeg og representanten Haltbrekken tenker ulikt om videre utbygging av Barentshavet. Jeg er glad for engasjementet rundt ringvirkninger fra representanten Haltbrekken, men jeg vil presisere at jeg er for petroleumsaktivitet og like mye for ringvirkninger.

Uansett hvordan vi vender og snur på dette, kommer det til å bli ringvirkninger også fra Johan Castberg. Beregningene som også var synliggjort da PUD-en ble behandlet, viser at det faktisk blir betydelige ringvirkninger helt uavhengig av den nedskalerte terminalen, som selvfølgelig hadde gitt flere ansatte, det er det ikke

tvil om. Beregninger viser at 470 personer vil være knyttet til dette feltet som fast ansatte fra Nord-Norge, flesteparten fra Troms og Finnmark, og mange fra Finnmark.

Lars Haltbrekken (SV) [14:34:16]: Ja, undertegnede og statsråden tenker nok vidt forskjellig om oljevirk-somheten i Barentshavet. Men spørsmålet mitt nå er: Går det en grense for statsråden for hvor mange løftebrudd lokalbefolkningen i nord skal måtte stå overfor fra oljeselskapene før også statsråden sier at nok er nok – at enten må løftene overholdes, eller så får de ikke tilgang til disse feltene?

Statsråd Kjell-Børge Freiberg [14:34:55]: Det er ikke så enkelt å regulere mennesker og selskaper som uttrykker meninger om hva de ønsker å gjøre. Men jeg oppfatter, helt oppriktig, at selskapet har tatt inn over seg at det lå en forventning hensyntatt historien her. Jeg oppfatter at selskapene faktisk har gjort en jobb for å finne ut om det er grunnlag for å bygge en nedskalert terminal.

Så kommer denne utredningen som er gjort – en grundig utredning, der selskapene selv peker på at man har snudd alle steiner – ut med de tallene den gjør. Og på den bakgrunn har selskapene truffet sin beslutning. Men jeg tror det ligger en lærdom i denne saken for veldig mange.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:36:14]: Representanten Heggelund mener vi i SV skjuler vårt oljestandpunkt. Da tror jeg vi kan slå fast at representanten må ha fulgt usedvanlig dårlig med. Det er lett å være etterpå-klok når man har fasiten, og når det gjelder oljeindustrien i Finnmark, er det kanskje særlig lett. For det vi ser med Johan Castberg-feltet nå, har vi sett før. Goliat-feltet er allerede utbygd, og heller ikke det har ilandføring.

Jeg har fulgt oljeindustriens planer i Finnmark i 15 år, og historien gjentar seg. Først går oljeselskapet ut med planer om ilandføring. Lokalt skåles det i champagne, og det spises kake, gjerne fasilitert av oljeindustrien. Så får oljeselskapet masse støtte og hurrarop for planene sine. Så går det noen år, og vips – planene om ilandføring legges bort. Og dette kan oljeselskapene gjøre uten frykt for konsekvenser, for selv om flere politikere har vært høye og mørke og sagt at oljen må på land, ellers blir den liggende, har man vært bemerkelsesverdig lite villig til faktisk å sette makt bak kravene.

Det samme gjentas her i salen: Man synes det er synd at denne oljen ikke kommer på land. Men da er det oppsiktsvekkende hvor servile politikerne her er overfor oljeindustrien. Hele Norges oljeindustri viser jo at man må styre oljen politisk. Hvis ikke politikerne siden 1970-tal-

let hadde stilt krav til de internasjonale oljeselskapene, ville de ha kommet hit, pumpet opp oljen vår og dratt, uten at vi hadde fått de fantastiske ringvirkningene som vi har fått. Equinor – eller Eni, for den saks skyld – har ikke noen egeninteresse av ilandføring eller lokale leverandører. De har sin egen bunnlinje å tenke på, ikke vertskommunens økonomi.

Da kan representantene her gjerne si fra denne talerstolen at det er synd at man ikke får ilandføring. Men man demonstrerer ikke noe annet enn sin egen maktesløshet.

Avslutningsvis: Det må være et gigantisk tankekors for partiene som så helhjertet støtter opp om disse utbyggingene, at både Goliat- og Johan Castberg-feltet er så marginale prosjekter i Barentshavet at en ilandføring velter lønnsomheten. Goliat-feltet er antageligvis allerede et tapsprosjekt totalt sett for den norske stat, og det skal bli spennende å se fasiten for Johan Castberg-feltet, som skal produsere olje i en tid da hele verden jobber for å gjøre seg uavhengig av nettopp fossil energi, og kostnadene for fornybar energi stuper.

Johan Sebastian Welhaven sa i sitt dikt «Republikanerne»:

«De saa paa hverandre. Han vandred sin Vei.
De havde Champagne, men rørte den ei.»

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:39:46]: Fredag den 13. har bestandig vært en ulykkesdag. Fredag 13. desember var en ulykkesdag for norsk olje- og petroleumsnæring. Mange har vært her oppe og sagt at de er skuffet over beslutningene fra selskapene som står bak Johan Castberg-feltet.

Jeg er ikke bare skuffet. Jeg er på godt nordnorsk fly forbanna – med all respekt. Når beslutningen fra Equinor, Vår Energi og Petoro er at de dropper ilandføringen av olje i Finnmark, er jeg bekymret. Man ser at det knyttes en del kostnader til prosjektet med nedskalert terminalkaianlegg på 3,6 mrd. kr. Det er nesten en dobling siden PUD-en ble lagt fram. Når man ene og alene nesten direkte knytter dem opp til de 50 årsverkene som skal være på terminalen, er jeg litt bekymret. Man kan kaste et blikk mot Hammerfest og se på de regionale ringvirkningene Melkøya har skapt utover dem som er direkte tilknyttet prosessanlegget.

Når man ser at kostnadene siden PUD-en ble lagt fram, er nærmest doblet fram til beslutningen ble tatt, dukker spørsmålene opp. Er det en bevisst konklusjon for å utelukke ilandføring? Flere har vært her oppe og sagt at de er skuffet. Ja, jeg er veldig skuffet, jeg er veldig forbanna. Avgjørelsene fra oljeselskapene vil få uheldige konsekvenser for arbeidsplasser og verdiskaping og ikke minst for innbyggerne i Finnmark og Nord-Norge. Her har folk hatt forventninger nettopp fordi selskapene har skapt disse forventningene.

Vi er nå inne i en tid der politisk motstand mot oljenæringen vokser kraftig, fra ytterste venstre, fra MDG, i Arbeiderpartiet og faktisk også i regjeringspartiet Høyre. Vi ser en økende kamp for å begrense Norges viktigste næring. Det er rett og slett ufattelig at disse oljeselskapene ikke ser den politiske gevinsten av å gjennomføre prosjektet med en ilandføring på tross av at kortsiktige økonomiske tap er involvert.

Dersom en oljeaktivitet i Barentshavet ikke gir de forventede ringvirkningene, vil motstanden mot oljeaktiviteten i nord eskalere. Det er sagt at denne beslutningen er viktigere enn noen gang. Vi feirer 50 år med petroleumsaktivitet i Norge. Beslutningen gjort av Equinor, Petoro og Vår Energi er nok kanskje å anse som første spikeren i kista for norsk petroleumsnæring med tanke på at de ikke har den samme legitimiteten og støtten i befolkningen.

Her har ikke selskapene bare holdt Nordkapp kommune for narr. De har holdt en hel landsdel for narr. Vi lever i en tid da oljearbeiderne opplever at de blir uglesett for sitt arbeid. Jeg tror ikke det vil bedre seg med beslutningen fra Equinor, Vår Energi og Petoro. Når man ser på kostnadene – hva er 3,6 mrd. kr i reduserte inntekter for AS Norge i Johan Castbergs driftstid målt opp mot de samfunnsmessige fordelene og ringvirkningene en ilandføring ville gitt?

Presidenten: Presidenten forsto det slik at representanten selv var klar over at han brukte et uparlamentarisk uttrykk. Det gjorde det ikke bedre at han brukte det to ganger.

Ragnhild H. Kaski (A) [14:44:32]: Fredag den 13. er kanskje en passende dag for dårlige nyheter og løftebrudd. Equinor valgte i hvert fall denne dagen for å forsøke å sette spikeren i ilandføringskisten én gang for alle. Oppslutningen om oljenæringen i nord har alltid vært knyttet til mulighetene for lokale ringvirkninger. For hvorfor skal vi stå igjen med risikoen utvinningen medfører, men stå helt uten aktivitet og uten arbeidsplasser?

Den lokale støtten til dette prosjektet har vært helt avgjørende for realiseringen av planene. Nå er det dessverre tydelig at den lokale støtten har bygd på lovnader som aldri vil bli oppfylt. For lovnader betyr lite, spretting av champagne betyr enda mindre.

Jeg kan forstå at mange har hatt et stort ønske om å få ringvirkninger, og et så stort ønske om å få ringvirkninger at man har trodd på Statoils fagre lovnader. Men selv om Statoil har byttet klær, vil ryktet henge ved dem i Nord-Norge.

Ordene som brukes i denne saken av lokale og sentrale politikere i Finnmark og av folk flest, er neppe godkjent ordbruk fra denne talerstolen, for man er mer enn

bare skuffet, man er faktisk så sint som bare finnmarkinger som enda en gang er blitt ført bak lyset og ikke blir tilgodesett utviklingen som andre deler av landet har fått, kan bli. For konsekvensene av at det ikke blir ilandføring, er større enn at ministeren ikke lenger vil kunne nyte sin champagne. Det er ikke bare champagnen som har fått en bismak, det har oljen også. Men det kan ikke herske noen tvil om hva Arbeiderpartiet har ment og fremdeles mener om ilandføring på Veidnes, for Arbeiderpartiet har hele tiden jobbet for ilandføring og lokale ringvirkninger, og vi vil stemme for det i dag.

Så håper jeg også at regjeringen og regjeringspartienes representanter fra Finnmark, kan være like tydelige.

Lars Haltbrekken (SV) [14:47:18]: Vi i SV blir i debatten beskyldt av enkelte for å dekke over vårt primærstandpunkt i denne saken. Men da har man med respekt å melde ikke fulgt med på det innlegget jeg holdt, der jeg la stor vekt på den motstanden SV har hatt mot dette prosjektet.

Så sier representanten Halleland, som utenfor denne salen er kamerat Halleland, at det er merkelig at et parti som er imot prosjektet, fremmer forslag om ilandføring. Og ja, jeg er helt enig. Det er merkelig at et parti som er imot prosjektet, må ta det ansvaret som partiene som har stemt det igjennom, ikke har tatt, men som de burde ha tatt, for dem som må ta de største belastningene, den største risikoen for fiskerier og natur ved utbyggingen, og sørget for å stille klare krav til Equinor om at det skulle ilandføres, og at det skulle gi sysselsetting og ringvirkninger i Finnmark. Da må vi som er motstandere av prosjektet i utgangspunktet, ta dette ansvaret og fremme de forslagene som fremmes må.

Så håper jeg at stortingsflertallet gjennom denne saken og andre oljeutbygginger som vi har hatt i Barentshavet, ser det spillet man er utsatt for fra oljeselskapene. Jeg håper man ser at man gang på gang blir lovet gull og grønne skoger, men gang på gang forsvinner både gullet og de grønne skogene i form av sysselsetting og ringvirkninger lokalt.

Jeg håper at stortingsflertallet framover ikke lar seg lure av framtidige fagre løfter fra oljeindustrien, men at stortingsflertallet sammen med SV blir med på å sette grenser for oljeindustrien og si at nok er nok. Den grensen kan Stortinget sette neste år når vi skal behandle den bebudede meldingen fra regjeringen om forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet.

Presidenten: Stortinget tar nå pause i debatten, og det ringes til votering.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klar til å gå til votering, og vi voterer nå over saker på dagsorden nr. 34, fra mandag 16. desember.

Votering i sak nr. 1, debattert 16. desember 2019

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Geir Adelsten Iversen, Per Olaf Lundteigen, Nils T. Bjørke, Liv Signe Navarsete, Marit Knutsdatter Strand og Siv Mossleth om jordbrukets samfunnsoppdrag – minst 50 pst. selvforsyning av jordbruksmat innen 2026 (Innst. 74 S (2019-2020), jf. Dokument 8:137 S (2018-2019))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt tre forslag. Det er forslagene nr. 1–3, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram for Stortinget en opptrappingsplan for trygg matproduksjon på norske ressurser.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram for Stortinget en grundig risiko- og sårbarhetsanalyse av norsk forsyningsikkerhet som tar opp i seg erkjenningen at verdensmarkedet for mat kan bli påvirket av en mer uforutsigbar geopolitisk utvikling og av klimaendringer.»

Forslag nr. 3 lyder:

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2019 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Nemning	Kroner
Utgifter			
1100		Landbruks- og matdepartementet:	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 163 480 000 til kr 163 530 000	50 000
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, blir auka med frå kr 15 836 000 til kr 16 336 000	500 000
1115		Mattilsynet:	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 366 904 000 til kr 1 371 904 000	5 000 000

«Stortinget ber regjeringen arbeide for at selvforsyningsgraden, korrigert for import av fôr, for norske jordbruksmatvarer skal økes til 50 pst. innen utløpet av 2026.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:137 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Geir Adelsten Iversen, Per Olaf Lundteigen, Nils T. Bjørke, Liv Signe Navarsete, Marit Knutsdatter Strand og Siv Mossleth om jordbrukets samfunnsoppdrag – minst 50 pst. selvforsyning av jordbruksmat innen 2026 – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 57 mot 52 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.52)

Votering i sak nr. 2, debattert 16. desember 2019

Innstilling frå næringskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2019 under Landbruks- og matdepartementet (Innst. 101 S (2019-2020), jf. Prop. 14 S (2019-2020))

Kap.	Post	Nemning	Kroner
1140		Hautbare viltressursar:	
	21	Spesielle driftsutgifter, blir auka med frå kr 22 000 000 til kr 24 000 000	2 000 000
	71	Tilskott til viltformål, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 46 289 000 til kr 44 289 000	2 000 000
1142		Landbruksdirektoratet:	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overførast</i> , blir auka med frå kr 1 724 000 til kr 2 224 000	500 000
	72	Erstatningar ved ekspropriasjon og leige av rett til reinbeite, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 452 000 til kr 472 000	20 000
	73	Tilskott til erstatningar mv. etter offentlege pålegg i plante- og husdyrproduksjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 55 610 000 til kr 115 000 000	59 390 000
	80	Radioaktivitetstiltak, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 500 000 til kr 0	500 000
1148		Naturskade – erstatningar:	
	71	Naturskade – erstatningar, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med frå kr 175 000 000 til kr 116 450 000	58 550 000
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:	
	70	Marknadsregulering, <i>kan overførast</i> , blir auka med frå kr 286 285 000 til kr 299 585 000	13 300 000
	71	Tilskott til erstatningar m.m., <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med frå kr 568 000 000 til kr 397 000 000	171 000 000
	73	Pristilskott, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med frå kr 3 685 865 000 til kr 3 582 270 000	103 595 000
	74	Direkte tilskott, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 8 937 812 000 til kr 8 933 355 000	4 457 000
	78	Velferdsordningar, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 1 485 738 000 til kr 1 479 985 000	5 753 000
		Inntekter	
4150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:	
	85	Marknadsordninga for korn, blir auka med frå kr 50 000 til kr 2 000 000	1 950 000

Fullmakt til å pådra staten forplikingar ut over gitte løyvingar

II

Tilsegnfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Landbruks- og matdepartementet i 2019 kan gi tilsegner om tilskott ut over gitte løyvingar, men slik at samla ramme for nye tilsegner og gammalt ansvar ikkje overstig følgjande beløp:

Kap.	Post	Nemning	Samla ramme
1148		Naturskade – erstatningar	
	71	Naturskade – erstatningar	60,6 mill. kroner

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3, debattert 16. desember 2019

Innstilling frå næringskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2019 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 102 S (2019-2020), jf. Prop. 20 S (2019-2020), unntatt kap. 920, 926 og 3926)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2019 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter:			
900		Nærings- og fiskeridepartementet	
	21	Særskilde driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 55 927 000 til kr 54 927 000	1 000 000
	30	Miljøtiltak Søve, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 21 094 000 til kr 0	21 094 000
	70	Tilskot til internasjonale organisasjonar, blir auka med frå kr 37 400 000 til kr 39 100 000	1 700 000
	71	Miljøtiltak Raufoss, blir auka med frå kr 5 200 000 til kr 5 900 000	700 000
903		Norsk akkreditering	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 54 550 000 til kr 50 850 000	3 700 000
904		Brønnøysundregistra	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 353 030 000 til kr 337 030 000	16 000 000
	22	Forvaltning av Altinn-løysinga, <i>kan overførast</i> , blir auka med frå kr 225 846 000 til kr 276 646 000	50 800 000
	45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 160 800 000 til kr 50 800 000	110 000 000
906		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard	
	30	Sikrings- og miljøtiltak, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 6 998 000 til kr 1 998 000	5 000 000
	31	Miljøtiltak Løkken, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 20 480 000 til kr 0	20 480 000
912		Klagenemndssekretariatet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 21 044 000 til kr 21 244 000	200 000
922		Romverksemd	
	70	Kontingent i European Space Agency (ESA), blir auka med frå kr 219 675 000 til kr 220 175 000	500 000
	71	Internasjonal romverksemd, blir redusert med frå kr 471 950 000 til kr 465 650 000	6 300 000
	73	EU sine romprogram, blir auka med frå kr 362 670 000 til kr 373 666 000	10 996 000
	95	Eigenkapital Space Norway AS, blir redusert med frå kr 378 500 000 til kr 0	378 500 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
924		Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogram	
	70	Tilskot, blir auka med frå kr 6 070 000 til kr 6 570 000	500 000
935		Patentstyret	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 266 300 000 til kr 269 500 000	3 200 000
950		Forvaltning av statleg eigarskap	
	21	Særskilde driftsutgifter, blir auka med frå kr 22 938 000 til kr 27 938 000	5 000 000
2421		Innovasjon Noreg	
	90	Lån frå statskassa til utlånsverksemd, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med frå kr 53 800 000 000 til kr 51 300 000 000	2 500 000 000
2429		Eksportkredittordninga	
	90	Utlån, blir auka med frå kr 8 000 000 000 til kr 9 000 000 000	1 000 000 000
Inntekter:			
3903		Norsk akkreditering	
	1	Gebyrinntekter og andre inntekter, blir redusert med frå kr 49 155 000 til kr 45 455 000	3 700 000
3904		Brønnøysundregistra	
	1	Gebyrinntekter, blir auka med frå kr 494 577 000 til kr 529 977 000	35 400 000
	3	Refusjonar og inntekter knytt til Altinn, blir auka med frå kr 89 152 000 til kr 109 952 000	20 800 000
3911		Konkurransetilsynet	
	86	Lovbrotsgebyr, blir auka med frå kr 100 000 til kr 467 300 000	467 200 000
3912		Klagenemndssekretariatet	
	2	Refusjonar og andre inntekter, blir auka med frå kr 400 000 til kr 600 000	200 000
3917		Fiskeridirektoratet	
	1	Refusjonar og diverse inntekter, blir auka med frå kr 5 850 000 til kr 7 850 000	2 000 000
	5	Sakshandsamingsgebyr, blir redusert med frå kr 18 189 000 til kr 16 189 000	2 000 000
	86	Forvaltningssanksjonar, blir auka med frå kr 1 000 000 til kr 8 000 000	7 000 000
3935		Patentstyret	
	1	Inntekter av informasjonstenester, blir redusert med frå kr 5 416 000 til kr 4 416 000	1 000 000
	3	Gebyr immaterielle rettar, blir auka med frå kr 92 309 000 til kr 103 509 000	11 200 000
3950		Forvaltning av statleg eigarskap	
	96	Sal av aksjar, blir auka med frå kr 25 000 000 til kr 6 355 765 000	6 330 765 000
5325		Innovasjon Noreg	
	90	Avdrag på uteståande fordringar, blir redusert med frå kr 53 000 000 000 til kr 51 400 000 000	1 600 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
5329		Eksportkredittordninga	
	70	Gebyr m.m., blir auka med frå kr 20 000 000 til kr 30 000 000	10 000 000
5574		Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet	
	71	Avgifter immaterielle rettar, blir auka med frå kr 154 500 000 til kr 155 500 000	1 000 000
	72	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur, blir redusert med frå kr 29 600 000 til kr 27 900 000	1 700 000
5613		Renter frå Siva SF	
	80	Renter, blir auka med frå kr 16 300 000 til kr 18 200 000	1 900 000
5625		Renter og utbyte frå Innovasjon Noreg	
	80	Renter på lån frå statskassa, blir redusert med frå kr 244 500 000 til kr 187 600 000	56 900 000
5629		Renter frå eksportkredittordninga	
	80	Renter, blir redusert med frå kr 1 700 000 000 til kr 1 460 000 000	240 000 000
5656		Aksjar under Nærings- og fiskeridepartementet si forvalting	
	85	Utbyte, blir auka med frå kr 22 997 600 000 til kr 23 501 000 000	503 400 000

II

Tilføyning av stikkord

Stortinget samtykkjer i at stikkordet «kan overførast» blir tilføydde kap. 912 Klagenemndssekretariatet, post 22 Konkurransklagenemnda og kap. 2421 Innovasjon Noreg, post 80 Næringsstiltak på Svalbard.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Sak nr. 4 var interpellasjon.

Votering i sak nr. 5, debattert 16. desember 2019

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken og Solfrid Lerbrekk om en bærekraftig læreplan for klima og grønn omstilling (Innst. 110 S (2019-2020), jf. Dokument 8:170 S (2018-2019))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Martin Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 3, fra Martin Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- Det voteres over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre kompetansemål som sikrer at elevene lærer om og reflekterer rundt ulike seksuelle orienteringer og variasjoner i kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 67 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.53)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:170 S (2018-2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken og Solfrid Lerbrekk om en bærekraftig læreplan for klima og grønn omstilling – vedtas ikke.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innlemme det tverrfaglige temaet «bærekraftig utvikling» i læreplanene

i engelsk og matematikk, i tråd med læreplangruppens forslag.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen se til at kompetansemål som bidrar til økt kunnskap om det organiserte arbeidslivet, blir ivaretatt i relevante læreplaner.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

I statsbudsjettet for 2019 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
220		Utdanningsdirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70, for høyes med fra kr 206 019 000 til kr 219 247 000</i>	13 228 000
222		Statlige videregående skoler og fjernundervisningstjenester	
	01	Driftsutgifter, <i>for høyes med fra kr 110 081 000 til kr 119 566 000</i>	9 485 000
225		Tiltak i grunnopplæringen	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge, <i>nedsettes med fra kr 70 192 000 til kr 67 202 000</i>	2 990 000
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres, nedsettes med fra kr 274 477 000 til kr 211 000 000</i>	63 477 000
	67	Tilskudd til opplæring i finsk, <i>nedsettes med fra kr 8 978 000 til kr 7 868 000</i>	1 110 000
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.	
	70	Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning, for høyes med fra kr 2 517 183 000 til kr 2 770 532 000</i>	253 349 000
	71	Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning, nedsettes med fra kr 1 674 753 000 til kr 1 635 489 000</i>	39 264 000
	72	Frittstående skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning, nedsettes med fra kr 163 661 000 til kr 156 532 000</i>	7 129 000
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning, nedsettes med fra kr 117 293 000 til kr 116 908 000</i>	385 000
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning, for høyes med fra kr 19 084 000 til kr 21 222 000</i>	2 138 000
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning, for høyes med</i>	14 302 000

Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 57 mot 51 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.31)

Votering i sak nr. 6, debattert 16. desember 2019

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Nærings- og fiskeridepartementet og Endringer i statsbudsjettet 2019 under Kunnskapsdepartementet (Innst. 105 S (2019-2020), jf. Prop. 20 S (2019-2020), kap. 920, 926 og 3926 og Prop. 25 S (2019-2020), unntatt kap. 291, 292, 3291 og 3292)

Kap.	Post	Formål	Kroner
		fra kr 325 804 000 til kr 340 106 000	
	76	Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	9 752 000
		fra kr 52 323 000 til kr 42 571 000	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med	21 000
		fra kr 27 615 000 til kr 27 636 000	
	78	Kompletterende undervisning, nedsettes med	413 000
		fra kr 25 325 000 til kr 24 912 000	
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med	18 685 000
		fra kr 47 449 000 til kr 28 764 000	
240		Fagskoler	
	61	Utviklingsmidler til fagskoleutdanning, nedsettes med	1 000 000
		fra kr 41 864 000 til kr 40 864 000	
252		EUs utdannings- og ungdomsprogram	
	70	Tilskudd, for høyes med	16 620 000
		fra kr 642 379 000 til kr 658 999 000	
256		Kompetanse Norge	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med	5 400 000
		fra kr 8 584 000 til kr 3 184 000	
260		Universiteter og høyskoler	
	50	Statlige universiteter og høyskoler, nedsettes med	1 075 000
		fra kr 35 631 932 000 til kr 35 630 857 000	
	70	Private høyskoler, nedsettes med	125 000
		fra kr 1 587 967 000 til kr 1 587 842 000	
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i> , for høyes med	370 073 000
		fra kr 364 313 000 til kr 734 386 000	
280		Felles enheter	
	50	Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning, for høyes med	1 551 000
		fra kr 470 793 000 til kr 472 344 000	
	51	Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning, nedsettes med	1 832 000
		fra kr 177 554 000 til kr 175 722 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner, for høyes med	2 801 000
		fra kr 299 956 000 til kr 302 757 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, <i>kan overføres</i> , for høyes med	71 983 000
		fra kr 2 374 335 000 til kr 2 446 318 000	
920		Noregs forskingsråd	
	50	Tilskot til forskning, blir auka med	9 300 000
		frå kr 2 080 880 000 til 2 090 180 000	
926		Havforskningsinstituttet, forskingsfartøy	
	21	Særskilde driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , blir auka med	65 464 000
		frå kr 85 683 000 til kr 151 147 000	
2410		Statens lånekassee for utdanning	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	3 700 000
		fra kr 7 238 318 000 til kr 7 234 618 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 3 418 805 000 til kr 3 419 805 000	1 000 000
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 1 281 286 000 til kr 1 142 554 000	138 732 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 737 094 000 til kr 762 500 000	25 406 000
	90	Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 28 588 125 000 til kr 28 813 979 000	225 854 000
Inntekter			
3220		Utdanningsdirektoratet	
	01	Inntekter ved oppdrag, for høyes med fra kr 6 030 000 til kr 19 258 000	13 228 000
3222		Statlige videregående skoler og fjernundervisningstjenester	
	02	Salgsinntekter mv., for høyes med fra kr 8 033 000 til kr 17 518 000	9 485 000
3225		Tiltak i grunnopplæringen	
	04	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 26 965 000 til kr 23 393 000	3 572 000
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem	
	01	Inntekter ved oppdrag, nedsettes med fra kr 47 449 000 til kr 28 764 000	18 685 000
3256		Kompetanse Norge	
	01	Inntekter ved oppdrag, nedsettes med fra kr 8 205 000 til kr 2 805 000	5 400 000
3288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	04	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, for høyes med fra kr 5 111 000 til kr 5 162 000	51 000
3926		Havforskningsinstituttet, forskingsfartøy	
	01	Oppdragsinntekter, blir auka med frå kr 85 836 000 til kr 151 300 000	65 464 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	
	04	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, for høyes med fra kr 21 100 000 til kr 35 505 000	14 405 000
	29	Termingebyr, nedsettes med fra kr 10 192 000 til kr 6 999 000	3 193 000
	89	Purregebyr, nedsettes med fra kr 110 040 000 til kr 105 536 000	4 504 000
	90	Redusert lån og rentegjeld, for høyes med fra kr 11 030 233 000 til kr 11 058 551 000	28 318 000
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter, nedsettes med fra kr 4 851 449 000 til kr 4 465 748 000	385 701 000

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger

II

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2019 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap	Post	Navn	Samlet ramme
270	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	618,5 mill. kroner

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7, debattert 16. desember 2019

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sandra Borch, Trygve Slagsvold Vedum, Siv Mossleth og Geir Adelsten Iversen om styrket helikopterberedskap i Nord-Norge (Innst. 114 S (2019–2020), jf. Dokument 8:105 S (2018–2019))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om beredskapssituasjonen i Nord-Norge og i den forbindelse vurdere spørsmålet om en ny base for redningshelikoptre i Troms.

II

Stortinget ber regjeringen utsette flyttingen av Bell-helikoptrene fra Bardufoss til Rygge inntil nye redningshelikoptre er på plass.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble med 57 mot 51 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.14)

Videre var innstilt:

III

Stortinget ber regjeringen etablere permanent redningshelikopterberedskap i Troms med base på Bardufoss.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble med 58 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.36)

Votering i sak nr. 8, debattert 16. desember 2019

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken og Olivia Corso Salles om å bedre beredskapen for cruisetrafikken i norske farvann (Innst. 60 S (2019–2020), jf. Dokument 8:126 S (2018–2019))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Åsunn Lyngedal på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Arne Nævra på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg for å se på hele beredskapssituasjonen for den økende cruisetrafikken i norske farvann. Målet med utredningen skal være å kartlegge beredskapsutfordringene i lys av den økende cruiseturismen og se på mulige modeller for at cruiserederiene kan bidra økonomisk til å utvikle den stående beredskapen i Norge (og om næringen gjennom fond, forsikringer eller annet kan bidra til dekning av kostnadene ved uhell, ulykker og havarier).»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 98 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.06)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg for å gjennomgå beredskapssituasjonen for en økende cruisetrafikk i norske farvann. Målet med utredningen skal være å avdekke eventuelle svakheter ved dagens ordning samt forslag til tiltak for å bedre beredskapen i lys av den økende cruiseturismen som kan komme i norske farvann.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 57 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2019 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 473 621 000 til kr 472 571 000	1 050 000
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner, for høyes med fra kr 14 427 000 til kr 14 827 000	400 000
414		Forliksråd og andre domsutgifter	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 228 968 000 til kr 224 968 000	4 000 000
430		Kriminalomsorgen	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., kan overføres, for høyes med fra kr 69 000 000 til kr 83 600 000	14 600 000
432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter	
	1	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 250 156 000 til kr 252 398 000	2 242 000
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 18 386 202 000 til kr 18 383 562 000	2 640 000

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:126 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken og Olivia Corso Salles om å bedre beredskapen for cruisetrafikken i norske farvann – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 97 mot 9 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.58)

Votering i sak nr. 9, debattert 16. desember 2019

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 106 S (2019–2020), jf. Prop. 24 S (2019–2020), unntatt kap. 480, 490, 491 og 3490)

Kap.	Post	Formål	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 113 87 000 til kr 103 587 000	10 000 000
	25	Retur av asylsøkere med avslag og andre utlendinger uten lovlig opphold, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 103 115 000 til kr 78 115 000	25 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , for høyes med fra kr 1 184 480 000 til kr 1 394 480 000	210 000 000
	70	Tilskudd, nedsettes med fra kr 72 383 000 til kr 63 263 000	9 120 000
	73	Tilskudd til EUs grense- og visumfond, nedsettes med fra kr 184 000 000 til kr 83 700 000	100 300 000
445		Den høyere påtalemyndighet	
	1	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 266 996 000 til kr 268 996 000	2 000 000
448		Grensekommisæreren	
	1	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 5 701 000 til kr 6 341 000	640 000
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 456 post 1</i> , nedsettes med fra kr 780 483 000 til kr 777 983 000	2 500 000
	21	Spesielle driftsutgifter, for høyes med fra kr 7 407 000 til kr 20 407 000	13 000 000
	70	Overføringer til private, nedsettes med fra kr 6 698 000 til kr 6 498 000	200 000
454		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 739 819 000 til kr 723 624 000	16 195 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 2 637 741 000 til kr 1 878 425 000	759 316 000
455		Redningstjenesten	
	1	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 111 596 000 til kr 113 096 000	1 500 000
	21	Spesielle driftsutgifter, for høyes med fra kr 28 202 000 til kr 34 202 000	6 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 5 926 000 til kr 4 426 000	1 500 000
456		Nød- og beredskapskommunikasjon	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 451 post 1</i> , nedsettes med fra kr 146 221 000 til kr 138 521 000	7 700 000
	21	Spesielle driftsutgifter – infrastruktur Nødnett, nedsettes med fra kr 347 517 000 til kr 337 517 000	10 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , for høyes med fra kr 138 176 000 til kr 143 176 000	5 000 000
457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 319 947 000 til kr 342 447 000	22 500 000
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.	
	1	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 1 087 675 000 til kr 1 143 456 000	55 781 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
469		Vergemålsordningen	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 150 000 000 til kr 115 000 000	35 000 000
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 109 633 000 til kr 73 591 000	36 042 000
473		Statens sivilrettsforvaltning	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 350 000 000 til kr 270 000 000	80 000 000
474		Konfliktråd	
	01	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 141 070 000 til kr 143 335 000	2 265 000
Inntekter			
3400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Diverse inntekter, nedsettes med fra kr 5 483 000 til kr 4 983 000	500 000
3410		Domstolene	
	01	Rettsgebyr, for høyes med fra kr 257 022 000 til kr 336 565 000	79 543 000
3432		Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter	
	3	Andre inntekter, for høyes med fra kr 1 058 000 til kr 3 300 000	2 242 000
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Gebyr – pass og våpen, nedsettes med fra kr 320 956 000 til kr 313 456 000	7 500 000
	2	Refusjoner mv., nedsettes med fra kr 261 224 000 til kr 231 224 000	30 000 000
	6	Gebyr – utlendingssaker, nedsettes med fra kr 267 489 000 til kr 262 743 000	4 746 000
	7	Gebyr – sivile gjøremål, nedsettes med fra kr 1 105 679 000 til kr 999 999 000	105 680 000
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond, nedsettes med fra kr 25 958 000 til kr 22 058 000	3 900 000
3456		Nød- og beredskapskommunikasjon	
	1	Abonnementsinntekter, for høyes med fra kr 345 705 000 til kr 353 605 000	7 900 000
	2	Refusjoner driftsutgifter, nedsettes med fra kr 39 228 000 til kr 24 228 000	15 000 000
3457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Driftsinntekter, for høyes med fra kr 11 895 000 til kr 34 395 000	22 500 000
3474		Konfliktråd	
	2	Refusjoner, for høyes med fra kr 701 000 til kr 2 966 000	2 265 000

II

Tilføyning av stikkord

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 kan tilføye stikkordet «kan overføres» på kap. 444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST), post 1 Driftsutgifter.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Sakene nr. 10–12 var interpellasjoner.

Da går vi over til votering over sakene nr. 1–36 på dagsorden nr. 35, for tirsdag 17. desember. Presidenten gjør for ordens skyld oppmerksom på at sakene nr. 37–42 på dagens kart blir votert over torsdag 19. desember.

Votering i sakene nr. 1–28, debattert 17. desember 2019

Presidenten: Sakene nr. 1–28 er andre gangs behandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene 15 til og med 42.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 29, debattert 17. desember 2019

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Samisk språk, kultur og samfunnsliv (Innst. 107 S (2019–2020), jf. Meld. St. 31 (2018–2019))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen i kommende budsjett legge samme anslag for pris- og lønnsvekst til grunn for Sametinget som for den øvrige forvaltningen.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 57 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.11)

Videre var innstilt:

II

Meld. St. 31 (2018–2019) – Samisk språk, kultur og samfunnsliv – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 30, debattert 17. desember 2019

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siri Gåsemyr Staalesen, Espen Barth Eide, Eirik Sivertsen, Stein Erik Lauvås og Masud Gharahkhani om stans av Statsbyggs planlagte salg av øyene i indre Oslofjord (Innst. 111 S (2019–2020), jf. Dokument 8:155 S (2018–2019))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen foreta en ny gjennomgang av statens eiendommer som skal avhendes, spesielt med tanke på hvilke eiendommer som er interessante med hensyn til allmennhetens muligheter til friluftsliv og/eller kulturhistorie, og utarbeide en plan for hvordan allemannsretten og/eller vern av slike eiendommer best ivaretas.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 57 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.52)

Votering i sak nr. 31, debattert 17. desember 2019

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski og Karin Andersen om å ta bedre vare på naturmangfold og viktig norsk natur (Innst. 113 S (2019–2020), jf. Dokument 8:151 S (2018–2019))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt seks forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Stein Erik Lauvås på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 3–6, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslagene nr. 3–6, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille strengere krav om, og sikre gjennom forslag til bevilgninger, tilstrekkelig klima- og miljøfaglig kompetanse i kommunene.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om at kommunene utarbeider arealregnskap som gir oversikt over arealendringer, behov for kartlegging, status for økologisk tilstand, behov for restaurering og trender for naturmangfoldet i kommunene.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om at alle kommuner skal utarbeide kommunedelplan for naturmangfold og kartlegge og verdsette sine fri-luftslivsområder.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen trekke tilbake innstrammingene av innsigelsesinstituttet som har skjedd gjennom styringssignaler som påpekt i Riksrevisjonens rapport Dokument 3:7 (2018–2019) Undersøkelse av behandling av innsigelser i plansaker.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 98 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.25)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:151 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski og Karin Andersen om å ta bedre vare på naturmangfold og viktig norsk natur – vedtas ikke.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring i lovverket som gjør at departementet er rettslig forpliktet i sine skriftlige begrunnelser i innsigelsesavgjørelser til å presisere hvordan hensynet til lokalt selvstyre er vektlagt i forhold til naturverdier, jordvern og klimautslipp.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen få fortgang i arbeidet med å utvikle en metodikk for å vurdere hva som er «den samlede belastning» etter naturmangfoldloven § 10.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 68 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.07)

Votering i sak nr. 32, debattert 17. desember 2019

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Freddy André Øvstegård og Karin Andersen om et rettferdig boligmarked (Innst. 112 S (2019–2020), jf. Dokument 8:154 S (2018–2019))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt åtte forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Siri Gåsemyr Staalesen på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Siri Gåsemyr Staalesen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 3–8, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et skatteskitte med økt beskatning av eiendom og redusert inntektsskatt.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 99 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.43)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 3 og nr. 5–8, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal boligplan for boligutbygging i hele landet på lang sikt, som inkluderer en plan for Husbankens rolle i å sørge for et mer rettferdig boligmarked.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede modeller for kommunal eiendomsskatt basert på eiendommens ligningsverdi, med obligatoriske bunnfradrag og/eller eventuelle skjermingsordninger som eksempelvis utsatt skatt til eierskifte.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en mulighet for å skille mellom skattlegging av primærbolig og sekundærbolig, der det innføres en høyere eieendomsskatt på sekundærbolig enn på primærbolig.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan sosial infrastruktur kan bli en del av utbyggingsavtaler, og utvide utbyggingsavtaler slik at planmyndigheten kan stille krav til finansiering og kostnader for de ferdige boligene.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om en lov om ikke-kommersielle boligorganisasjoner – fellesskapsboliger – etter modell av den danske lov om allmenne boliger.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 98 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.01)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre plan- og bygningsloven slik at planmyndigheten kan stille krav om at det skal være en andel rimelige og sosiale boliger i alle nye prosjekter som skal bygges.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 68 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.18)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:154 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Freddy André Øvstegård og Karin Andersen om et rettferdig boligmarked – vedtas ikke.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for en utredning om hvordan tilpassing av regelverk og eventuelle støtteordninger til boligbygging kan sørge for boligbygging i hele landet. Utredningen skal ta for seg følgende:

- Særskilte løsninger for boligbygging i distriktsområder og områder hvor byggekostnader kan overstige panteverdien av boligen.
- Særskilte løsninger for boligbygging i pressområder.
- Mulige virkemidler for å sørge for bolig til varig vanskeligstilte, og til personer med særlige behov.
- Mulige virkemidler for å sørge for at førstegangsetablerere og enslige skal ha mulighet til å kjøpe seg en bolig.
- Vurdering av ikke-kommersielle boligorganisasjoner, fellesskapsboliger, etter modell av den danske lov om allmenne boliger. Vurderinger av utfordringer og fordeler med modellen, tiltak for å forhindre områdefordringer samt hvilke virkemidler og lovendringer som behøves for å etablere modellen.
- Husbankens rolle og innretning av virkemidler.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble innstillingen bifalt med 57 mot 50 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.59)

V o t e r i n g i s a k n r. 33, debattert 17. desember 2019

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Innst. 137 S (2019–2020), jf. Prop. 22 S (2019–2020), unntatt kap. 541 og 542)

Presidenten: Under debatten har Karin Andersen satt frem fire forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordene 'kan overføres' og 'kan nyttes under kap. 571 post 60, tilføyes kap. 573 Kommunereform, post 60 Kommunesammenslåing.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordene 'kan overføres' og 'kan nyttes under kap. 571 post 60', tilføyes kap. 575 Ressurskrevende tjenester, post 60 Toppfinansieringsordning.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordene 'kan overføres' og 'kan nyttes under kap. 571 post 60', tilføyes kap. 581 bolig- og bomiljøtiltak, post 70 Bostøtte.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordet 'kan nyttes under kap. 571 post 60', tilføyes kap. 581 Bolig- og bomiljøtiltak, post 76 Utleieboliger.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 98 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.30)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet 2019 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
500		Kommunal- og moderniseringsdepartementet	
	23	Husleie for fellesarealer m.m., nedsettes med fra kr 21 864 000 til kr 21 544 000	320 000
	50	Forskningsprogrammer, nedsettes med fra kr 255 370 000 til kr 246 070 000	9 300 000
510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, for høyes med fra kr 52 669 000 til kr 52 989 000	320 000
530		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	
	33	Videreføring av byggeprosjekter, kan overføres, for høyes med fra kr 2 110 400 000 til kr 2 121 850 000	11 450 000
532		Utvikling av Fornebuområdet	
	30	Investeringer, kan overføres, nedsettes med fra kr 6 000 000 til kr 2 300 000	3 700 000
2445		Statsbygg	
	24	Driftsresultat:	
		1 Driftsinntekter	-5 177 400 000
		2 Driftsutgifter	2 169 947 000
		3 Avskrivninger	1 467 260 000
		4 Renter på statens kapital	93 000 000
		5 Til investeringsformål	1 242 976 000
		6 Til reguleringsfond	-113 000 000
			-317 217 000
	30	Prosjektering av bygg, kan overføres, nedsettes med fra kr 626 401 000 til kr 583 401 000	43 000 000
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, kan overføres, for høyes med fra kr 2 437 450 000 til kr 2 537 450 000	100 000 000
540		Direktoratet for forvaltning og IKT	
	1	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 296 114 000 til kr 298 059 000	1 945 000
	27	Opplæringskontoret OK stat, nedsettes med	4 110 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		fra kr 10 285 000 til kr 6 175 000	
567		Nasjonale minoriteter	
	74	Kultur- og ressurscenter for norske rom, nedsettes med fra kr 15 100 000 til kr 7 634 000	7 466 000
573		Kommunereform	
	60	Kommunesammenslåing, nedsettes med fra kr 50 000 000 til kr 0	50 000 000
575		Ressurskrevende tjenester	
	60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 10 222 112 000 til kr 10 188 647 000	33 465 000
579		Valgutmøter	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 11 469 000 til kr 10 469 000	1 000 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 3 079 791 000 til kr 3 019 791 000	60 000 000
	76	Utleieboliger, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 458 302 000 til kr 356 102 000	102 200 000
2412		Husbanken	
	71	Tap på lån, for høyes med fra kr 12 700 000 til kr 40 700 000	28 000 000
	90	Nye lån, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 15 740 000 000 til kr 17 100 000 000	1 360 000 000
595		Statens kartverk	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21 og 45</i> , for høyes med fra kr 810 382 000 til kr 868 469 000	58 087 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1 og 45</i> , for høyes med fra kr 358 420 000 til kr 397 145 000	38 725 000
		Inntekter	
3540		Direktoratet for forvaltning og IKT	
	2	Opplæringskontoret OK stat, nedsettes med fra kr 15 517 000 til kr 9 352 000	6 165 000
5570		Sektoravgifter under Kommunal- og moderniseringsdepartementet	
	70	Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, for høyes med fra kr 239 500 000 til kr 242 168 000	2 668 000
5312		Husbanken	
	1	Gebyrer m.m., nedsettes med fra kr 11 443 000 til kr 10 800 000	643 000
	11	Diverse inntekter, for høyes med fra kr 61 940 000 til kr 95 000 000	33 060 000
	90	Avdrag, for høyes med fra kr 12 350 000 000 til kr 12 500 000 000	150 000 000
5615		Husbanken	
	80	Renter, nedsettes med fra kr 3 309 000 000 til kr 2 975 000 000	334 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
3595		Statens kartverk	
	1	Gebyrinntekter tinglysing, for høyes med fra kr 416 447 000 til kr 425 000 000	8 553 000
	2	Salg og abonnement m.m., for høyes med fra kr 143 868 000 til kr 171 151 000	27 283 000
	3	Samfinansiering, for høyes med fra kr 203 966 000 til kr 273 495 000	69 529 000

II

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2019 kan gi tilsagn om tilskudd på kap. 581, post 76 Tilskudd til utleieboliger ut over gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 263,3 mill. kroner.

III

Husbankens låneramme

Stortinget samtykker i at Husbanken i 2019 kan gi tilsagn om lån for 17 mrd. kroner. Lånene vil bli utbetalt i 2019 og senere år.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 34, debattert 17. desember 2019

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 136 S (2019–2020), jf. Prop. 24 S (2019–2020), kap. 490, 491 og 3490)

Presidenten: Under debatten har Karin Andersen satt frem ni forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskt avlaste Hellas og ta imot asylsøkere fra de overfylte leirene, herunder prioritere enslige mindreårige asylsøkere og enslige forsørgere for asylbehandling i Norge, i den utstrekning som lar seg gjøre innenfor en bevilgning på 241,7 mill. kroner.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordene 'kan overføres' og 'kan nyttes under kap. 290 post 1, kap. 291 post 60 og post 71, kap. 292 post 60, kap. 440 post 1, kap. 444 post 1, kap. 490 post 1, post 21, post 22, post 73 og post 75', tilføyes kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 60 Tilskudd til vertskommunene for asylmottak.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordene 'kan overføres' og 'kan nyttes under kap. 290 post 1, kap. 291 post 60, kap. 292 post 60, kap. 440 post 1, kap. 444 post 1, kap. 490 post 1, post 22, post 60, post 73 og post 75', tilføyes kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordene 'kan overføres' og 'kan nyttes under kap. 290 post 1, kap. 291 post 60, kap. 292 post 60, kap. 440 post 1, kap. 444 post 1, kap. 490 post 1, post 21, post 60, post 73 og post 75', tilføyes kap. 490 Utlendingsdirektoratet post 22 Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordet 'kan overføres' tilføyes kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 70 Stønader til beboere i asylmottak.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig heve satsene for livsopphold i mottak innen rammen av bevilgningen.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordene 'kan overføres' og 'kan nyttes under kap. 290 post 1, kap. 291 post 60, kap. 292 post 60, kap. 440 post 1, kap. 444 post 1, kap. 490 post 1, post 21, post 22, post 60, post 73 og post 75', tilføyes kap. 490 Utlendingsdirektoratet post 72 Internasjonalt migrasjonsarbeid, og assistert retur og reintegrering i hjemlandet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordet 'kan nyttes under kap. 290 post 1, kap. 291 post 60, kap. 292 post 60, kap. 440 post 1, kap. 444 post 1, kap. 490 post 1, post 21, post 22, post 60 og post 73', tilføyes kap. 490 Utlendingsdirektoratet post 75 Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordet 'kan overføres', tilføyes kap. 491 Utlendingsnemnda, post 1 Driftsutgifter.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 98
mot 9 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.12.08)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I statsbudsjettet for 2019 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
490		Utlendingsdirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak, nedsettes med fra kr 705 226 000 til kr 653 650 000	51 576 000
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse, nedsettes med fra kr 13 600 000 til kr 9 299 000	4 301 000
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak, nedsettes med fra kr 183 726 000 til kr 163 230 000	20 496 000
	70	Stønader til beboere i asylmottak, nedsettes med fra kr 103 059 000 til kr 88 084 000	14 975 000
	72	Internasjonalt migrasjonsarbeid, og assistert retur og reintegrering i hjemlandet, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 62 954 000 til kr 61 029 000	1 925 000
	75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 20 478 000 til kr 18 514 000	1 964 000
491		Utlendingsnemnda	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i> , nedsettes med fra kr 289 744 000 til kr 281 744 000	8 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling, <i>kan nyttes under post 1</i> , nedsettes med fra kr 10 370 000 til kr 8 870 000	1 500 000
Inntekter			
3490		Utlendingsdirektoratet	
	1	Assistert retur fra Norge for asylsøkere med avslag, ODA-godkjente utgifter, <i>for høyes</i> med fra kr 761 000 til kr 786 000	25 000
	3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 23 626 000 til kr 21 852 000	1 774 000
	4	Asylmottak, ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 380 338 000 til kr 308 351 000	71 987 000
	5	Refusjonsinntekter, <i>for høyes</i> med fra kr 6 963 000 til kr 10 078 000	3 115 000
	7	Tolk og oversettelse, ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 12 926 000 til kr 8 840 000	4 086 000
	8	Internasjonalt migrasjonsarbeid og reintegrering i hjemlandet, ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 39 336 000 til kr 37 834 000	1 502 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 35, debattert 17. desember 2019

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Kunnskapsdepartementet (Innst. 135 S (2019–2020), jf. Prop. 25 S (2019–2020), kap. 291, 292, 3291 og 3292)

Presidenten: Under debatten har Karin Andersen satt frem fire forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordet '*kan nyttes under kap. 290 post 1, kap. 292 post 60, kap. 440 post 1, kap. 444 post 1, kap. 490 post 1, post 21, post 22, post 60, post 73 og post 75*', tilføyes kap. 291 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere, post 60 Integreringstilskudd.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordene '*kan overføres*' og '*kan nyttes under kap. 290 post 1, kap. 291 post 60, kap. 440 post 1, kap. 444 post 1, kap. 490 post 1, post 21, post 22, post 60, post 73 og post 75*', til-

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I statsbudsjettet for 2019 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
291		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 9 068 688 000 til kr 8 925 519 000	143 169 000
	61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i> , for høyes med fra kr 2 286 287 000 til kr 2 295 471 000	9 184 000
292		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, nedsettes med fra kr 1 444 076 000 til kr 1 415 876 000	28 200 000
3291		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	
	4	Tilskudd til integreringsprosjekt i asylmottak i regi av frivillige organisasjoner, ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 10 875 000 til kr 4 903 000	5 972 000
3292		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	
	1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter, nedsettes med fra kr 25 985 000 til kr 19 615 000	6 370 000

føyes kap. 292 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, post 60 Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for norske innvandrere.»

Forslag nr. 3 lyder:

«I statsbudsjettet for 2019 gjøres følgende endringer:

Kap. 291 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere, post 71 Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet forhøyes med 10 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget samtykker i at stikkordet '*kan overføres*', tilføyes kap. 291 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere, post 71 Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 98 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.47)

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 36, debattert 17. desember 2019

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Klima- og miljødepartementet (Innst. 99 S (2019–2020), jf. Prop. 21 S (2019–2020), unntatt kap. 1429)

Presidenten: Under debatten har Åsmund Aukrust satt frem et forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet 2019 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1400		Klima- og miljødepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 109 008 000 til kr 97 508 000	11 500 000
	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, kan overføres, for høyes med fra kr 98 882 000 til kr 104 182 000	5 300 000
1410		Kunnskap om klima og miljø	
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene, for høyes med fra kr 38 007 000 til kr 38 507 000	500 000
1412		Meteorologiformål	
	70	Internasjonale samarbeidsprosjekt, nedsettes med fra kr 142 668 000 til kr 139 434 000	3 234 000
1420		Miljødirektoratet	
	23	Oppdrags- og gebyrrelatert virksomhet, kan overføres, for høyes med fra kr 135 608 000 til kr 141 208 000	5 600 000
	33	Statlige erverv, nytt vern, kan overføres, nedsettes med fra kr 6 200 000 til kr 200 000	6 000 000
	63	Returordning for kasserte fritidsbåter, nedsettes med fra kr 10 000 000 til kr 2 000 000	8 000 000
	64	Skrantesykeprøver fra fallvilt, nedsettes med fra kr 1 748 000 til kr 348 000	1 400 000
	74	CO ₂ -kompensasjonsordning for industrien, for høyes med fra kr 538 167 000 til kr 543 995 000	5 828 000
1423		Radioaktiv forurensning i det ytre miljø	
	1	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 27 363 000 til kr 27 863 000	500 000
1471		Norsk Polarinstitut	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, for høyes med fra kr 75 457 000 til kr 81 157 000	5 700 000

Forslaget er omdelt som forslag nr. 2 og erstatter forslag nr. 1 på side 4 i innstillingen. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at de kvotene som konverteres og blir satt inn på egen, lukket konto, ikke skal benyttes til innenlandske utslippsreduksjoner i ikke-kvotepiktig sektor.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 68 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.31)

Kap.	Post	Formål	Kroner
1481		Klimakvoter	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 4 501 000 til kr 2 000	4 499 000
Inntekter			
4420		Miljødirektoratet	
	4	Gebyrer, forurensningsområdet, <i>for høyes</i> med fra kr 41 141 000 til kr 46 741 000	5 600 000
4423		Radioaktiv forurensning i det ytre miljø	
(NY)	1	Gebyrer, radioaktiv forurensning, <i>bevilges</i> med	500 000
4481		Salg av klimakvoter	
	1	Salgsinntekter, <i>for høyes</i> med fra kr 4 616 722 000 til kr 4 827 967 000	211 245 000

II

Merinntektsfullmakt

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan:

overskride bevilgningen under kap. 1423 post 1	mot tilsvarende merinntekter under kap. 4423 post 1
---	--

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift. Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan foreta bestillinger av materiell o.l. ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1420		Miljødirektoratet	
	22	Statlige vannmiljøtiltak	11,6 mill. kroner

IV

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2019 kan gi tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1420		Miljødirektoratet	
	34	Statlige erverv, nasjonalparker	31,2 mill. kroner

V

Deltakelse i Verdensbankprogrammet Partnership for Market Implementation

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet får fullmakt til å gi tilsagn om å delta i Verdensbankprogrammet Partnership for Market Implementation med 7 mill. USD.

VI

Konvertering av kvoter fra Det europeiske kvotesystemet (EU ETS) til innsatsfordelingsforordningen

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet kan meddele til EFTAs overvåkingsorgan at Norge har som intensjon å konvertere kvoter fra Det europeiske kvotesystemet (EU ETS) til utslippsenheter som kan benyttes under EUs innsatsfordelingsforordning tilsvarende hele Norges tilgang for perioden 2021–2030, jf. innsatsfordelingsforordningen artikkel 6 nr. 3.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Sakene nr. 43 og 44 var interpellasjoner.

Sak nr. 45 [15:13:48]

Referat

1. (99) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i folketrygdloven (krav om bosted og opphold i Norge for rett til ektefelle- og barnetillegg) (Lovvedtak 9 (2019–2020))
 2. lov om endringer i finansforetaksloven mv. (diverse endringer) (Lovvedtak 7 (2019–2020))
 3. midlertidig lov om ansettelser i stillinger med regionale integreringsoppgaver (Lovvedtak 12 (2019–2020))
 4. lov om endringer i introduksjonsloven (Nasjonal tolkeregister) (Lovvedtak 13 (2019–2020))
 5. lov om endringer i universitets- og høyskoleloven (vilkår for statstilskudd til private høyskoler) endringer i universitets- og høyskoleloven (vilkår for statstilskudd til private høyskoler) (Lovvedtak 14 (2019–2020))
 6. lov om opphevelse av omstillingslova (Lovvedtak 11 (2019–2020))
 - er sanksjonert under 13. desember 2019
2. (100) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Audun Lysbakken, Arne Nævra og Kari Elisabeth Kaski om internasjonal avtale om reduksjon av oljeproduksjon (Dokument 8:26 S (2019–2020))
3. (101) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken og Kari Elisabeth Kaski om å utrede oppsamling av bly fra skytebaner og forbud mot blyholdig jaktammunisjon i Norge (Dokument 8:29 S (2019–2020))
 - Enst.: Nr. 2 og 3 sendes energi- og miljøkomiteen.
4. (102) Lov om revisjon og revisorer (revisorloven), lov om endringer i lov om Folketrygdfondet og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 102/2018 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/56/EU og forordning (EU) 537/2014 (Prop. 37 LS (2019–2020))

Enst.: Sendes finanskomiteen, unntatt C, som sendes finanskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

5. (103) Endringer i bioteknologiloven mv. (Prop. 34 L (2019–2020))
6. (104) Endringer i pasientskadeloven (forskriftshei- mel om meinerstatning mv.) (Prop. 36 L (2019–2020))
7. (105) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Trygve Slagsvold Vedum, Per Olaf Lundteigen, Sandra Borch og Geir Adelsten Iversen om å forberede offentlig drift av luftambulansflytjenesten slik at den blir en integrert del av helseforetakenes øvrige ambulansetjeneste og akuttmedisinske beredskap (Dokument 8:28 S (2019–2020))
 - Enst.: Nr. 5–7 sendes helse- og omsorgskomiteen.
8. (106) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Audun Lysbakken, Torleif Hamre og Mona Fagerås om rask etablering av statlig drift av luftambulansetjenesten (Dokument 8:30 S (2019–2020))

Presidenten: Referatsak nr. 106 foreslås sendt helse- og omsorgskomiteen.

Representanten Mona Fagerås har bedt om ordet.

Mona Fagerås (SV) [15:14:44]: Til referatet: SV vil opprettholde vårt forslag om å hastebehandle denne saken, altså etter § 39 c i Stortingets forretningsorden. Bakgrunnen er at vi har en prekær situasjon, som krever handling, når det gjelder beredskapen i en hel landsdel.

Presidenten: Ber andre om ordet til behandlingsmåten? Så synes ikke.

Representanten Fagerås har anmodet om behandling etter Stortingets forretningsordens § 39 annet ledd bokstav c:

«legges ut til gjennomsyn for representantene i minst én dag og deretter føres opp på dagsordenen til behandling».

Temaet som representantforslaget omhandler, har vært oppe til debatt flere ganger denne sesjonen, og flere forslag er blitt fremmet om saken. Dette forslaget bør ses i sammenheng med de andre sakene samt forslaget fra Senterpartiet i referatsak nr. 105 om samme tema, som også foreslås sendt til komitébehandling. Presidenten innstiller derfor på at referatsak nr. 106 sendes til komitébehandling.

Det voteres alternativt mellom presidentens forslag om komitébehandling og forslaget om Mona Fagerås om hastebehandling.

V o t e r i n g :

Ved alternativt votering mellom presidentens forslag og forslaget fra representanten Mona Fagerås ble presidentens forslag bifalt med 97 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.58)

Presidenten: Dermed er presidentens forslag om komitébehandling vedtatt.

Videre ble referert:

9. (107) Høytflyvende satellitter - jordnære formål. En strategi for norsk romvirksomhet (Meld. St. 10 (2019–2020))
Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
10. (108) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Cecilie Myrseth, Terje Aasland og Arild Grande om tiltakspakke for å sikre seriøsitet i fiskeindustrien (Dokument 8:27 S (2019–2020))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
11. (109) Endringer i vegtrafikkloven (opplæring) (Prop. 30 L (2019–2020))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
12. (110) Lov om tilrettelegging for utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon (bredbåndsutbyggingsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteéns beslutning nr. 152/2018 6. juli 2018 om innlemming i EØS-avtalen av direktiv (EU) nr. 2014/61 (Prop. 35 LS (2019–2020))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen, unntatt B, som sendes transport- og kommunikasjonskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
13. (111) Digital transformasjon og utviklingspolitikken (Meld. St. 11 (2019–2020))
Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Man fortsatte behandlingen av

Sak nr. 37 [15:17:54]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Olje- og energidepartementet (Innst. 97 S (2019–2020), jf. Prop. 26 S (2019–2020))

Presidenten: Da fortsetter Stortinget behandlingen av sak nr. 37 på dagens kart. Neste taler er Geir Adelsten Iversen.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [15:18:30]: For det første: Det var jo litt synd at statsråden hadde gått. Men jeg synes enda mer synd på ham som fra nå av synes det er veldig dårlig å drikke champagne. Jeg skjønner egentlig ikke hvorfor han sa det. (Presidenten klubber.)

Presidenten: Det må være ro i salen.

Vær så god, Adelsten Iversen.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [15:19:08]: Hvis man skal være sint på noen, så er det ikke et oljeselskap man skal være sint på. Man må være sint på seg selv. Det er ministeren, sammen med resten av regjeringen, som bestemmer. Det er ikke oljeselskapene som bestemmer over oss – at vi bare sitter her og gjør det som oljeselskapene forlanger at vi skal gjøre.

For ganske mange år siden var jeg med på akkurat det samme som det som nå skjer i Nordkapp. Vi hadde en helt lik situasjon i Finnmark da Goliat skulle bygges ut. Akkurat det samme skjedde da. Man fant ut at det ikke var lønnsomhet nok i å ta oljen på land. Ordføreren i Hasvik, som for øvrig var meg, kjempet knallhardt for å få den i land. Vi gjorde det vi kunne – alt mulig – men da det kom til stykket, var det for lite lønnsomhet i prosjektet. Oljen måtte tas med bøyelast, og ingenting kom til kommunen som hadde kjempet så hardt for det. Akkurat det samme skjer nå, etter at Nordkapp har gjort en vanvittig jobb for å få dette til og innstilt seg på det. De har jobbet knallhardt for å få det til.

I tilfellet med Goliat var det snakk om 5 mrd. kr for å få det på land. Alle vet hvilke problemer det har vært med bøyeløsningen i Barentshavet.

Nordkapp videregående skole skulle få noen nye linjer. I den første kommunen kom det noen beredskapsgreier, et lite lager med én ansatt. Det kom vel noen andre greier også, men det var peanuts i forhold til det man kunne forvente. Det var snakk om at det skulle komme 40 arbeidsplasser til den lille kommunen. Det ville ha betydd enormt. Nedgangen i folketallet, bl.a., hadde blitt noe helt annet. Vi så for oss at en leverandør-

industri skulle etablere seg. Dette var drømmer, – ja, selvsagt, men det er jo drømmer man lever for.

Til dette med beredskap: Flere har snakket om at det er noen som tar risiko. Ja, vi som har bygd hus rundt disse bøyene, vi tar risiko. Det er ikke noen andre som tar risiko. Men vi som bor i området, som har båter, og som drifter der, tar risiko.

Fiskeri er den viktigste næringen. Jeg har sagt – jeg sa det også da man begynte med Johan Castberg – at man skulle konsentrere seg om fiskeriene, for oljen kom aldri til å komme i land. Jaggu fikk jeg rett. Men det er ennå en mulighet. Hvis regjeringen vil, kan den sette foten ned og si: Nei, den skal på land. Vi er nødt til å få den på land.

Lovnader om gull og grønne skoger har vi fått nok av. Vi må tenke på havet og det som er rundt der. Når det gjelder beredskap osv., har det flere ganger vært snakk om at man skulle få godt nok utstyr. Jeg har fått med meg at man skal begynne med beredskap i Nordland. Per i dag finnes det ikke en beredskap som er god nok til å ta unna det som eventuelt kan skje ved en utblåsning.

Heldigvis er det flinke folk som jobber i denne næringen. Jeg har veldig sterk tro på dem, men jeg har ikke tro på regjeringen og statsråden, som her sier at han ikke kommer til å drikke mer champagne. Det var litt drøyt. For min del kan han drikke så mye champagne han bare vil, men man kan ikke komme til Nord-Norge og si det når man har mulighet til å få oljen på land. Det er det det handler om. Det er det håpet folk har for å få mer aktivitet.

Ketil Kjenseth (V) [15:24:36]: Denne debatten har for min del vært preget av at SV har fokusert på at oljeselskapene driver et spill. Det kan godt være at de lover mye og ikke leverer det vi skulle ønske, på land. Over lang tid har de jo heller ikke levert alt det vi ønsker oss når det gjelder kutt i utslipp, men jeg synes nok at SV driver et litt høyt spill her nå. For de vikler seg jo inn i å drive et spill selv når de fremmer et forslag, rett og slett, om å bruke mellom 2,9 og 3,6 mrd. kr, som ikke finnes. Det er ingen som har vist fram her i dag hvordan vi skal finne de pengene.

Det er jo en stor økonomisk risiko her, og det er den alle har forholdt seg til, at det er et marked som ikke virker. På en måte virker det jo, men det er her vi eventuelt skal inn og korrigere. Jeg skulle ønske at SV hadde snakket mer om klimarisiko. For det er en infrastruktur her som en legger til rette for, som en skal bruke flere milliarder på, og som faktisk krever et enormt mye større volum for at det skal forsvare seg økonomisk. Man legger jo ikke vekt på den utfordringen – selv om representantene Haltbrekken og Kaski sier at en skal verne Barentshavet nord, kanskje, i forvaltningsplanen neste år.

Men det er jo den debatten som kommer nå: Hvor mye infrastruktur? Hvor stor økonomisk risiko? Hvor

mye skal vi legge til rette fra politisk side for å investere i en framtid som vi egentlig – i hvert fall SV og Venstre – ikke ønsker? En har brukt lite tid på den debatten.

Jeg synes ikke det forsvarer seg helt å trekke opp det spillet og det motivet som en gjør her. Særlig sett i lys av at vi for én sak siden hadde en litt større debatt om klima, framstår det litt pussig. Vi ser også et Arbeiderparti som vil ha større klimaambisjoner i klimadebatten, men som vil ha mer olje når vi diskuterer olje. Det er to hender som ikke går helt sammen her. Hvordan Arbeiderpartiet og SV skal finne sammen, er også en utfordring, men den skal vi ikke nødvendigvis ta her nå.

Det er særlig risikodelen av dette som virkelig er den store debatten når vi ser hvilke volumer som må til for å forsvare de infrastrukturutbyggingene, og også hvilke risikoer vi tar i Barentshavet, og hvilken beredskap vi må bygge opp. Jo lenger nord, jo større beredskap. Dette kommer til å koste mye penger, og jeg er i hvert fall glad for at jeg er medlem i et parti som aksepterer et marked. Med en halvert oljepris er det ikke lenger så mye å betale for – og det er ikke så mye politiske penger å bruke i dette.

Jeg er glad for at vi lander denne saken nå.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [15:28:14]: Representanten Kjenseth setter søkelys på noe helt essensielt i denne saken: klimarisiko og den økonomiske risikoen som Norge tar ved utbyggingen av Johan Castberg-feltet. Dette var også spørsmål som SV reiste under behandlingen av selve utbyggingssaken da vi hadde den til behandling her i Stortinget før sommeren i fjor.

Vi stemte imot utbyggingen. Venstre stemte for. Vi la også fram forslag om å få en klimarisikoanalyse av utbyggingen i lys av Parisavtalen. Dette stemte Venstre også imot, men jeg tolker signalene fra representanten Kjenseth som at partiet kanskje har kommet på bedre tanker etterpå.

Så er det ikke sånn at vi sier at man kanskje skal verne Barentshavet nord mot oljevirkosomhet; vi sier at det må vi gjøre, av hensyn til klimaet og sårbar natur.

Steinar Karlstrøm (A) [15:29:39]: Når man sitter på finnmarksbenken, er man nødt til å ta ordet i denne saken, for den har vekket sterke følelser, og mange har sett for seg stor industrisatsing også i Nord-Norge og Finnmark. Stort sett hele finnmarksbenken har vært oppe her og sagt det samme. Den eneste jeg savner her fra finnmarksbenken, er Høyres representant.

Det har vært et unisont krav om ilandføring i Finnmark. Denne salen støttet det i sitt vedtak da dette ble behandlet. Jeg vil bare anmode ministeren og regjering-

en om å gjøre alt de kan for å få det felles ønsket på plass. Jeg tror det er en viktig sak for landsdelen, for Finnmark og for Nordkapp.

Magnar Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Espen Barth Eide (A) [15:31:10]: Jeg ønsker ikke å bruke mye tid på å forlenge en debatt som har vært god og grundig, men jeg vil likevel si helt på slutten at jeg tror det vi har hørt fra mange partier – ikke bare de tre partiene som har varslet at de støtter forslaget fra SV, men også flere av regjeringspartiene – er et veldig klart signal som jeg er trygg på at regjeringen og olje- og energiministeren tar med seg, men som jeg håper at også næringen og Equinor tar med seg.

Det vi kaller «license to operate», altså toleransen i samfunnet for en tross alt omstridt næring, nemlig oljenæringen, kommer ikke gratis, og man kan ikke lenger legge til grunn at dette går av seg selv, og at det blir som man selv vil i bransjen. Man er nødt til å opprettholde dette. Det har vært sagt av omtrent alle som har vært på talerstolen, fra opposisjon og posisjon, at det ble skapt veldig høye forventninger. De forventningene er ikke brutt. Jeg håper næringen tar med seg dette veldig tydelige signalet, som har vært uttrykt fra veldig mange på talerstolen i dag.

Jeg har lyst til å understreke, som en som ikke selv kommer fra Finnmark, at jeg har spesielt stor forståelse for at alle representantene som kommer fra Finnmark, og også de som sitter og følger med hjemmefra, tenker dette i et langt historisk lys. Det er faktisk sant at i Finnmark har man vært vant til at folk fra lenger sør i landet har kommet og forsynt seg av ressursene, men i liten grad etterlatt næringsliv og verdier der oppe. Det tror jeg vi alle sammen skal ta inn over oss. Dette er særlig sensitivt, og det er særlig sensitivt i en periode da disse spørsmålene blir mer omstridt i Norge. Det er tydelig uttrykt.

Noen av oss skal stemme for dette forslaget – mange andre har gitt uttrykk for forståelse for det. Det håper jeg man tar med seg videre på veien når vi skal inn i andre store debatter om oljenæringens framtid i Norge.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [15:33:15]: Det er litt uvanlig at man tar ordet i en sak som i utgangspunktet ikke ligger under ens konstitusjon, men jeg står her i dag som tidsvitne, all den tid jeg var med på «fylleturen» til Veidnes den gangen Statoil skulle fortelle om den fantastiske oljeterminalen. Jeg smakte på champagnen. Det er ikke sånn at jeg har fått avsmak på champagne, men jeg er helt enig med sistnevnte taler: Dette er en alvorlig sak for Equinor. Vi er nødt til å tenke omdømme. Det er det nå flere i den næringen som bør gjøre. Samtidig er jeg nødt til å ta ordet, for det kan

ikke etterlates det inntrykket at oljenæringen ikke har betydd noe for Finnmark de siste 15 årene da vi har hatt den der.

Da de gikk i gang med Melkøya, anslo man den lokale verdiskapingen til å kunne være på rundt 500 mill. kr. Da man var ferdig, hadde man fått syv ganger det – mesteparten faktisk fra entreprenørene i Alta, som var framsynte og så sitt snitt til å få til lokalverdiskaping. Vi har et kunnskapsmiljø som er langt, langt over det vi hadde før. Den satsingen som varsles på Nordkapp maritime fagskole, er kjempeviktig – ikke bare primært for oljevern, men også for å utvikle kystflåten videre der oppe til å ta seg av andre ting enn bare det å fiske. Vi bygger kompetansemiljøer. Det er viktig. Hammerfest er en by som ikke er til å kjenne igjen etter man fikk satsingen for noen år siden, og ikke bare fordi det er to fine bygg og et ekstra hotell. Nei, gå inn og se på karakterene på ungdomsskolen i Hammerfest, se på gjennomføringsgraden i videregående skole for Hammerfest-ungdommen – rett og slett fordi det er spennende arbeidsplasser i lokalmiljøet. Den har mange positive sider ved seg, denne næringen, og så skal vi være strenge når selskapene selv ikke skjønner hvor viktig omdømmet for næringen er nå, i en tid da vi skal endre måten vi bruker energi på.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 37.

Sak nr. 38 [15:35:16]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 117 S (2019–2020), jf. Prop. 24 S (2019–2020), kap. 480)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 39 [15:35:41]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Forsvarsdepartementet (Innst. 118 S (2019–2020), jf. Prop. 13 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske frå utanriks- og forsvarskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa. Dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Liv Signe Navarsete (Sp) [15:36:38]: Me bør vel ikkje vere så mykje dårlegare i vår komité enn dei føregåande, sjølv om eg ikkje trur at debatten vil verte så lang her.

I det framlagde dokumentet frå forsvarsministeren er det til dels store summar som er lagde til, men det er særdeles lite opplyst i teksten om kva dei midlane skal gå til. Det er sagt at det skal gå til ammunisjon og klede, men det er tynt belagt til å vere ein så stor sum. Eg vil gjerne be om at forsvarsministeren gjer greie for kva som ligg i den forholdsvis, kanskje uventa, store påplussinga i nysalderinga, slik at Stortinget kan vere litt meir kjent med det før ein går til votering.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [15:37:56]: Det er et ønske jeg er glad for å få lov til å oppfylle. I Prop. 13 S legger Forsvarsdepartementet fram et budsjettforslag på 60,3 mrd. kr. I nysalderingen har budsjettet økt med 102,8 mill. kr sammenlignet med vedtatt budsjett. Økningen er utelukkende basert på økte inntekter som gir effekt på utgiftssiden. De økte inntektene er foreslått benyttet til å dekke prioriterte merbehov i forsvarssektoren, bl.a. økte utgifter som følge av økte valuta- og drivstoffpriser. Det er inngått en avtale mellom norske og amerikanske myndigheter om å selge fem C-130 Hercules transportfly for om lag 40 mill. kr. Flyene er solgt til det kanadiske selskapet Coulson Aviation, som skal bruke flyene til brannslukking i USA og Australia. Så i stedet for å måtte betale for å destruere flyene har Forsvarsdepartementet skaffet inntekter gjennom å selge dem – sågar til en god sak.

Det er videre omdisponert 146 mill. kr internt på forsvarsbudsjettet til å øke forsyningsberedskapen for ammunisjon i Forsvaret. Forsvaret har framforhandlet en strategisk langsiktig avtale om anskaffelse av ammunisjon fra en norsk leverandør til en redusert pris.

I etterkant av hevingen av KNM «Helge Ingstad» i februar 2019 har det påløpt merutgifter på totalt 43,5 mill. kr, bl.a. til nødreparasjoner, dokking av fartøy og opplag ved kai. Det er også satt av 19,2 mill. kr knyttet til etablering av en midlertidig leir på Skjold i Troms. Leiren er tenkt benyttet av nederlandske styrker som trener og øver i Norge.

Utover endringene i bevilgningene på postene vil jeg peke på at Forsvarsdepartementet foreslår at bestillingsfullmakten på Kap. 1720 Felleskapasiteter i Forsvaret Post 01 Driftsutgifter økes med 2,5 mrd. kr. Bakgrunnen for økningen er tredelt og er knyttet til følgende:

Forsvaret har inngått en ny langvarig kontrakt med Nammo AS om leveranse av ammunisjon. For å kunne ha nødvendig ammunisjon til beredskap foreslås derfor en økning av bestillingsfullmakten på 2,185 mrd. kr.

Videre trenger Forsvaret å gjøre større anskaffelser for å sikre at personlig bekledning og utrustning er tilgjengelig ved innrykk. Av den grunn foreslås det å øke bestillingsfullmakten på Kap. 1720 med 300 mill. kr.

Avslutningsvis har Forsvarets høyskole inngått kontrakter med eksterne skoler om leveranser av utdanning. Det foreslås derfor en ytterligere bestillingsfullmakt på 38 mill. kr.

Til sammen blir dette en økning på 2,523 mrd. kr, hvor Forsvaret kan inngå forpliktende avtaler for kommende år som legger til rette for effektiv drift og beredskap. Det er altså for å ha langsiktighet på en del av investeringen at vi bruker denne fullmakten.

Liv Signe Navarsete (Sp) [15:40:56]: Ettersom representanten tok med feil innlegg i stad og då måtte vere litt omtrentleg, sidan alle detaljane ikkje var så klare i hovudet som på papiret, måtte eg be om ordet igjen. Då eg snakka om ein stor og kraftig auke, var det sjølv sagt i bestillingsfullmaktene og ikkje i dei andre postane, som er meir innanfor det ein rimeleg kan forvente i eit budsjett.

Det er éin post til eg gjerne skulle bedt forsvarsministeren gi meg eit svar på. Det gjeld omdisponeringa på 19,2 mill. kr til etablering av ein leir på Skjold i Troms. Vi veit jo at det m.a. kjem nederlandske styrkar som skal trene og øve i Noreg, og det ville vore interessant å vite – i tillegg til omdisponeringane – kor stor kostnaden for å ta imot våre allierte vert totalt sett på Skjold.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 39.

Sak nr. 40 [15:42:04]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2019 under Utanriksdepartementet (Innst. 119 S (2019–2020), jf. Prop. 17 S (2019–2020))

Karin Andersen (SV) [15:42:39]: Nå har vi hatt en hel rekke omgjøringsproposisjoner fra regjeringen som har blitt behandlet på veldig ulik måte – fra kommunal- og forvaltningskomiteen, der flertallet ikke var villige til å være med og diskutere endringer, til energi- og miljøkomiteen, der mange var interessert i å være med og gjøre store endringer, og nå er vi på utenriks- og forsvarskomiteen.

SV har lagt et forslag på bordet også i dag, som handler om det som foregår nå i flyktningleirene i Hellas. I flere år har Norge bevilget penger til dette arbeidet gjennom EØS-midlene, og i flere år har Norge fått tilbake flere hundre millioner kroner som er bevilget til dette arbeidet, men som ikke er blitt brukt. Det er litt ulike grun-

ner til det, men en hovedgrunn er at Hellas er pålagt restriksjoner, både fra EU og andre utlånsinstitusjoner, som hindrer dem i å ansette flere folk i offentlig sektor og begrenser muligheten til å bruke disse pengene.

Samtidig meldte Aegean Boat Report nå nylig at det har kommet 56 000 personer fra Tyrkia til de greske øyene bare i høst. Det er en økning på 84 pst. sammenlignet med i 2018. Bare i Moria-leiren på Lésvos, som er dimensjonert for 3 000, er nå 18 000 mennesker stuet sammen under helt uverdige kår.

VG skrev i forrige uke at disse leirene i Hellas er et rent «helvete». Det er lite mat, dårlige klær og ingen sko. Det er kulde, det er søppel, det er kloakk. Mange har ikke telt. De bor med plast over seg. Det er mange enslige mindreårige asylsøkere – ja, noen helt ned til 4–5 årsalderen – som er alene og blir overlatt til andre enslige mindreårige som skal ta vare på dem. De som er der, sier at det hver dag kommer nye livredde flyktninger dit.

Da mener SV at man skal ta de pengene som man får tilbake av EØS-midlene, og som er bevilget, og overføre dem til humanitær hjelp i flyktningleirene. I flyktningleirene er nå verken Røde Kors eller Flyktninghjelpen til stede. UNHCR er der og noen frivillige organisasjoner, både greske organisasjoner og den norske Dråpen i Havet, men det er nesten ingen andre som er til stede i de andre leirene. Det er rett og slett fordi situasjonen er så forferdelig der at de anser at de ikke klarer å gjøre arbeidet sitt. Derfor er det et skrikende behov for disse pengene, slik at folk i hvert fall kan ha klær på kroppen, mat og et telt over seg, slik at det kan være personell der som kan hjelpe dem med de mest elementære helseproblemene, og slik at barna kan få gå på skole. Det er nesten ingen av barna som har vært i leiren nå i måned etter måned, som har fått gå på skole.

Akkurat nå er det møte i Genève, der FNs globale flyktningforum diskuterer hvordan de skal kunne lette byrden for land som tar imot mange flyktninger. Norge er der. FNs høykommissær for flyktninger sier at asylinstituttet er under angrep. Det synspunktet deler jeg. Det er under angrep her, og det er under angrep mange steder. Det vil bli verre hvis ikke Norge bidrar mer til de landene som tar en uforholdsmessig stor andel. Norge et av de landene som i tillegg til å bidra til å stenge grensene sier nei til å ta imot asylsøkere derfra og bruker Dublinavtalen til å returnere dem som er kommet til Norge med et gresk stempel i passet.

Jeg håper nå at Stortinget kan se på disse forslagene som SV har fremmet. Dette er altså penger som er til overs. De er bevilget som EØS-midler, og de kan gå til bistand til flyktningarbeidet i Hellas. Men vi har også laget en liten åpning i forslaget for at de kan brukes til andre akutte situasjoner.

Det vi vet, er at en del flyktninger har tatt seg over fra Hellas – fordi situasjonen der er forferdelig – til Bosnia. I Bosnia er det vel om mulig enda mindre hjelpeapparat. Vi ønsker å gi regjeringen muligheten til å bruke disse overskuddsmidlene nå før jul, men også slik at de kan bruke dem til neste år – disse budsjettpostene kan overføres – for å lette situasjonen, både for et land i Europa som er under sterkt press, og for å lette den humanitære katastrofen som pågår på europeisk jord nå. Dessverre har både regjeringen og stortingsflertallet hittil vendt det blinde øyet til. Nå får stortingsflertallet en mulighet til dette.

Avstemningen skal ikke skje i dag. Den skal skje på torsdag. Derfor anmoder jeg partigruppene om å tenke seg om og være med nå og rekke ut en hånd til noen av dem som har mistet alt – som står igjen uten noen ting – og til et land i Europa som er i en situasjon som jeg tror nesten ingen av oss kan tenke seg, med økonomiske problemer og et enormt ansvar for en enormt stor asylsøkermengde og en stor mengde flyktninger.

Da tar jeg opp forslagene fra SV, som er to løse forslag som er omdelt i dag.

Presidenten: Då har representanten Karin Andersen teke opp forslaga ho viste til.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 40.

Sak nr. 41 [15:49:23]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Samferdselsdepartementet (Innst. 116 S (2019–2020), jf. Prop. 23 S (2019–2020), kap. 1361)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 42 [15:49:49]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2019 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Endringer i statsbudsjettet 2019 under Samferdselsdepartementet (Innst. 103 S (2019–2020), jf. Prop. 22 S (2019–2020), kap. 541 og 542 og Prop. 23 S (2019–2020), unntatt kap. 1361)

Presidenten: Etter ynske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg

på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Helge Orten (H) [15:50:44] (komiteens leder og ordfører for saken): La meg først få lov til bare å takke komiteen for et godt samarbeid i saken. Det har vært relativt korte tidsfrister. Jeg regner med at de fleste vil sette pris på en kort debatt, så jeg skal prøve å gjøre mitt ytterste for ikke å forlenge den, men kun kommentere et par forhold. Tilrådingen fremmes for øvrig av en samlet komité.

De største endringene er knyttet til belønningsordningen for bedre kollektivtransport i byområdene, særlig tilskudd til store kollektivprosjekter. Kostnadene reduseres som en konsekvens av at det er forsinket framdrift i reforhandling og inngåelse av nye byvekstavtaler, men det er selvfølgelig tilstrekkelig med midler til å følge opp forpliktelsene for 2019. Disse postene er for øvrig også godt fulgt opp i statsbudsjettet for 2020.

Det er videre positivt at Samferdselsdepartementet nå legger til rette for kjøp av 30 nye lokaltog, type 77, som skal erstatte dagens type 69. Dette vil gi en betydelig kapasitetsøkning, siden de nye togsettene vil ha en kapasitet på opptil 850 passasjerer, sammenlignet med dagens 570 passasjerer.

Det legges også opp til en opsjon på ytterligere 170 lokaltog, og flertallets vurdering er at denne opsjonen gir den nødvendige fleksibiliteten i årene som kommer, til å øke kapasiteten ytterligere om det ligger til rette for det.

Opposisjonen fremmer for øvrig et forslag knyttet til vedlikehold av veidekke, som strengt tatt ikke har sammenheng med Prop. 23 S for 2019–2020 og statsbudsjettet for 2019, men gjelder statsbudsjettet for 2020. Det er grunn til å merke seg at vedlikeholdsposten er økt betydelig under denne regjeringa, noe som har resultert i at andelen riksvei med tilfredsstillende veidekke har økt, og at vedlikeholdsetterslepet er betydelig redusert.

Jeg vil avslutningsvis understreke viktigheten av at denne satsingen videreføres i de kommende budsjettene, og at det legges opp til en så god forutsigbarhet for bransjen som mulig.

Sverre Myrli (A) [15:52:47]: Da vil jeg benytte anledningen til å fremme de to mindretallsforslagene som framkommer av innstillingen.

For øvrig vil jeg benytte anledningen til å ønske komiteens medlemmer og samferdselsministeren en riktig god jul. Så kan jeg ta med justisministeren og presidenten i samme runden.

Det var mitt bidrag i denne debatten.

Presidenten: Representanten Sverre Myrli har fremja dei gode forslaga han viste til i innlegget sitt.

Siv Mossleth (Sp) [15:53:35]: Jeg skulle ønske jeg kunne ha sluttet meg til representanten Myrlis ord om en god jul og så ikke sagt noe mer, men situasjonen er slik at jeg må sette søkelyset på en sak til. Det gjelder nedprioriteringen av kysten.

Vi ser nok et eksempel i dag når Post 60 Tilskot til fiskerihamneanlegg reduseres med 4,4 mill. kr. Det beløpet synes lite, men det er faktisk et kutt på 10 pst. Det er beklagelig at disse pengene ikke ble oppbrukt, når vi vet at etterslepet på eksempelvis fiskerihavner er stort. Det blir ekstra tydelig når flere fylkeskommuner ikke vil inngå avtale med staten om overtakelse av fiskerihavne på grunn av manglende finansiering.

Kystforvaltningens andel av samferdselsbudsjettet er veldig lav, bare 3,82 pst. Etterslepet er på ca. 30 pst. av tiltakene som ligger inne i første periode av NTP.

Mange aktører langs kysten er skuffet over at kystkapitlet ikke blir prioritert høyere. Det er lett å skjønne, for måloppnåelsen er dårlig, spesielt når det gjelder vei.

Havner og farleder er kjempeviktige og må utnyttes godt i næringsssammenheng og for å flytte gods fra vei til sjø. Dette er en så viktig sak at jeg syntes jeg måtte nevne den i dag, helt på tampen av året.

Jeg hadde ønsket at statsråden i sitt innlegg tok tak i dette og forklarte hvordan han kan godta en så stemonerlig behandling av det som NHO kaller gullkysten. Hvordan kan det ha seg at selv om kystforvaltningen bare har 3,8 pst. av NTP, blir ikke den lille satsingen oppfylt?

Hvis statsråden svarer på dette under innlegget sitt, slipper han kanskje replikker i dag.

Jon Gunnes (V) [15:56:35]: Jeg hadde selvfølgelig tenkt å referere fra hele togturen fra Stavanger til Oslo på søndag, for det var Go-Ahead som kjørte på den strekningen – for første gang. For å si det slik: Det gikk bra! Det gjorde det dessverre ikke med 104 andre avganger, som Vy hadde ansvaret for. Det beklager jeg sterkt. Man har nå fått et nytt ruteopplegg som ser veldig bra ut, ved at det er mange flere togavganger, og da håper vi at togene går når de skal gå, når Vy får skikk på logistikken sin.

Så til to saker som jeg gjerne vil nevne, og som jeg synes er veldig gledelig med denne tilleggsproposisjonen. Det er selvfølgelig belønningsordningene. Vi ser at det er framdrift i de fleste av byene som allerede har bymiljøavtaler, som nå blir byvekstavtaler. Jeg er veldig spent på hva kontaktutvalget i Trondheim, i Trøndelag, gjør i dag når det gjelder miljøpakken. Det er i dag de mest sannsynlig – jeg håper i hvert fall det – sier ja takk til det nye

tillegget: en økning til 66 pst. og et bedre tilbud for å dekke behovet for kollektivtrafikk i Trondheim og omegn.

Det er også veldig gledelig at vi nå har bestilt 30 nye togsett. Det er i tillegg opsjon på 170 togsett. Med de ambisjonene som Venstre har for jernbanen, har jeg et godt håp om at alle disse bestillingene blir satt ut i livet etter hvert som linjekapasiteten er god nok og passasjertallet øker.

Statsråd Jon Georg Dale [15:58:57]: Også eg skal forsøke å bidra til å gjere debatten kort. Det hadde vore freistande å seie at det siste innlegget frå representanten Myrli var det beste innlegget eg har høyrte frå han i løpet av det året vi har hatt debattar her. Eg skal naturlegvis la vere å seie det, ettersom det snart er jul.

Eg er også glad for at komiteen i stort sluttar seg til dei vurderingane som er gjorde frå vår side.

Til representanten Mossleth, som lurar på kva det er som gjer at vi har ei teknisk budsjettendring på kystområdet: Det er fordi det er nettopp det vi har – ei teknisk budsjettendring som gjer at vi tilpassar oss kravet om realistisk budsjettering. Så vil eg berre igjen minne Senterpartiet om at vi i 2019 opna for at kommunane kunne forskottere 0,5 mrd. kr til fiskerihamnene, for at vi skal kome raskare i gang med utbygginga av dei enn det som er lagt til grunn i NTP. I den samanhengen vert den tekniske budsjettendringa for å ivareta realistisk budsjettering relativt bagatellmessig.

Presidenten: Då vart det ikkje fleire replikkar på statsråden dette året.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 42.

Sak nr. 43 [16:00:21]

Interpellasjon fra representanten Erlend Wiborg til justis- og innvandringsministeren:

«Retten til å kunne ytre seg fritt er grunnleggende i et demokrati. Voltaire uttrykte det godt: «Jeg er dypt uenig i det du sier, men vil til min død forsvare din rett til å si det.» Vi kunne i Filter Nyheter lese om SIANs koranbrenning. Politiet stoppet dem, og deler av begrunnelsen viste seg i ettertid å være bekymring for hevnangrep. Dette er en meget farlig begrunnelse, da man lar kriminelle og terrorister definere grensene for vår ytringsfrihet. Vi har i de senere år også sett eksempler på kommuner som forsøker å hindre organisasjoner de færreste av oss liker, i å demonstrere. Jeg er en sterk motstander av SIAN, allikevel vil jeg forsvare deres rett til å ytre seg. Meninger bør frem i lyset, slik at vi kan slå tilbake med bedre argumenter, ikke ved lov.

Er statsråden enig i at ytringsfriheten må forsvares, også for dem som har meninger vi misliker?»

Erlend Wiborg (FrP) [16:01:35]: For at et samfunn skal være velfungerende og demokratisk, er det visse absolutte grunnleggende rettigheter som må ligge til grunn. Selv om vi i Norge har en stat som ønsker det beste for sine borgere, har historien både her hjemme og ikke minst ute i verden vist oss at vi er avhengige av grunnleggende rettigheter som sikrer enkeltindividene opp mot staten og resten av samfunnet.

Det viktigste i et samfunn er hvert enkelt individ. Alt annet er oppbygginger som skal sikre at individene kan leve det livet de måtte ønske, og beskytte deres rett til dette. Staten er en konstruksjon som er enkeltindividenes redskap, ikke omvendt. Derfor har vi et demokrati for å sikre at staten jobber for innbyggernes ønsker, ikke omvendt.

Demokrati er langt mer enn at man skal kunne stemme ved valg hvert fjerde år. I et demokrati er vi avhengige av at folk skal kunne ytre seg fritt. Hvis ikke folk kan ytre seg fritt, har man heller ikke noe demokrati. Det å forsvare retten til ytringsfrihet er enkelt når det er ytringer som flertallet deler, som ytres. Men ytringsfriheten er ikke primært for dem som sier det alle er enig i. De som trenger beskyttelsen for å kunne ytre seg fritt, er de som har ytringer som mange av oss misliker: et mindretall. Det er da vår evne til å stå opp for denne grunnleggende demokratiske verdien settes på prøve.

En ytring kan fremføres på mange måter. Det er lett å tenke at ytringsfrihet gjelder noe man skriver i en avis eller sier i en tale, men ytringer kan fremføres på mange måter – alt fra sang, dikt, tegninger, filmer, revyer, teater og musikalener til klær, symboler, handlinger osv. Vi har flere eksempler på angrep på ytringsfriheten i Norge, ikke minst den mye omtalte karikaturstriden i 2005, da landets daværende utenriksminister ikke sto opp for ytringsfriheten, men tvert imot gjorde det motsatte. Vi så da – og delvis nå også – en betydelig selvsensur i norske medier, da frykten for represalier var så stor at ytringer som normalt burde ha kommet frem, ikke ble fremmet.

Vi ser mye av den samme problemstillingen fortsatt. Den senere tid er det flere som har ønsket å begrense ytringsfriheten til organisasjoner mange av oss misliker sterkt, som SIAN o.l. Vi ser at flere kommuner har diskusjoner om å nekte dem retten til å demonstrere og ytre sitt budskap. Det er dypt problematisk. Disse organisasjonene har et budskap jeg misliker sterkt, et budskap der de overser mennesket som enkeltindivid og bedømmer mennesker ut fra en gruppetankegang. Jeg vil likevel alltid ta kampen for at disse gruppene selvfølgelig skal få lov til å demonstrere og ytre sitt budskap.

Det er syretesten for demokratiet når det er organisasjoner vi misliker, uavhengig av om det er islamister, rasister eller andre som har provoserende og skrem-

mende ytringer, som ønsker å benytte seg av vår grunnleggende rett til å ytre seg. Det er også viktig å huske at mange av de ytringene som noen i dag kan synes er ille, kan være ytringer som er helt og fullt akseptert om noen år. Det er også noe historien viser. Blant annet i den norske innvandringsdebatten var det synspunkter og politiske innlegg som ble holdt for 20 år siden, som da ble sterkt kritisert og hvor ytringene ble forsøkt slått ned på og begrenset, som i dag er helt akseptable – siden man så at de hadde rett.

Vi må stå opp for folks rett til å ytre seg, for vi skal slå tilbake mot ytringer vi ikke liker, med ord – og da med bedre argumenter – ikke gjennom forbud og lover. Vi må være prinsipielle i vårt forsvar av grunnleggende rettigheter, og hvis vi godtar at enkelte grupper skal få redusert sin ytringsfrihet, åpner vi en farlig dør. Skal det styrende flertall til enhver tid kunne kneble et mindretall? Hvilken gruppe er nestemann ut til å miste retten til å ytre seg? Det er som sagt lett å stå ved ytringsfrihetens side når det er rolige tider, men det viktige er å gjøre det også når det stormer.

Så mitt spørsmål er: Er statsråden enig i at ytringsfriheten må forsvares, også for dem som har meninger vi misliker?

Statsråd Jøran Kallmyr [16:06:47]: Innledningsvis har jeg lyst til å gjøre det helt klart at jeg er helt enig med representanten Wiborg i at ytringsfriheten er en grunnleggende rettighet og en verdi i et demokratisk samfunn. Ytringsfriheten må forsvares, også når det er ytringer som er framsatt, som vi misliker. Dette innebærer at en også må verne om retten til å fremme ytringer som de fleste tar sterkt avstand fra. Voltaire, en fransk filosof, sa det så fint en gang, at han kunne mislike sterkt det noen sier, men at han var villig til å dø for retten til å kunne si det.

Jeg har vært klar på at vi som samfunn må tåle ytringer som både kan provosere og også kan oppfattes støtende. Ytringsvernet er sterkt. Å brenne en koran er derfor i utgangspunktet en ytring som er vernet av Grunnlovens paragraf om ytringsfrihet. Men selv om ytringsfriheten er grunnlovfestet og står sterkt, er den ikke helt absolutt, for Stortinget har i straffeloven § 185 bestemt at man kan straffes for hatefulle ytringer. Terskelen for å straffe noen for en slik ytring etter straffeloven § 185 er imidlertid høy, og i rettspraksis er det lagt til grunn at § 185 bare rammer ytringer av kvalifisert krenkende karakter.

Men hvilke ytringer som i utgangspunktet er vernet av ytringsfriheten, og hva som kan bli rammet av straffeloven § 185, er nødt til å bli avgjort av påtalemyndighet og til slutt av domstoler, i siste instans. Og det er viktig å understreke at det ikke er den til enhver tid sittende regjering som skal definere den grensen; det er det den

uavhengige påtalemyndigheten og den uavhengige domstolen som skal gjøre.

Politiets oppgave ved politiske markeringer og demonstrasjoner er å ivareta ro, orden og sikkerhet samt å bidra til at alle som ønsker å få ytre seg, har muligheten til det. Dette gjelder uavhengig av hvilke aktører som demonstrerer, eller som deltar i en motdemonstrasjon. Politiet kan, med hjemmel i politiloven, gripe inn for å opprettholde ro og orden uavhengig av det som ytres under demonstrasjonen, og uavhengig av om det også blir rammet av straffeloven. Det vil i så fall bli en sak for etterforskning senere.

Ytringsfriheten gjør imidlertid at politiet må være mer tilbakeholdne med å gripe inn i politiske markeringer og demonstrasjoner enn ved andre typer arrangementer og ulovligheter. Politiets plikt til å gripe inn på bakgrunn av ordensforstyrrelser og straffbare handlinger må hele tiden veies opp mot retten til å ytre seg fritt i denne sammenhengen.

Det hender at vi leser i media at enkelte ønsker at planlagte demonstrasjoner for organisasjoner med liten støtte i samfunnet bør nektes. Det vil jeg advare mot. Jeg vil heller framheve at det ikke er noe krav om tillatelse fra politiet for å holde en demonstrasjon. Men det må gis en melding til politiet for å sikre at demonstrasjonen kan avvikles på en forsvarlig måte. Politiet kan da sette vilkår, men bare for å ivareta ro, orden og sikkerhet. Andre hensyn skal ikke politiet vektlegge.

Det at en offentlig grunneier, eller kommunen, ikke ønsker markeringer, er som en klar hovedregel ikke et forhold politiet kan ta hensyn til, og ikke et grunnlag for politiet til å nekte en markering. Politiet kan bare nekte en demonstrasjon hvis det ikke er mulig å gjennomføre markeringen på en forsvarlig måte.

Den tidligere operasjonsordren fra Politidirektoratet skapte tvil om terskelen for å gripe inn i en pågående demonstrasjon, og Politidirektoratet har derfor justert operasjonsordren for å skape en nødvendig klarhet. Den nye ordren konsentrerer seg om politiloven og de hjemlene som politiet har for å avvikle demonstrasjonene på en slik måte at ytringsfriheten, demonstrasjonsfriheten og hensynet til å avvikle demonstrasjoner trygt, blir ivaretatt. Jeg er trygg på at den nye operasjonsordren ivaretar disse hensynene på en god måte, slik at det ikke oppstår spørsmål om retten til å demonstrere og ytre seg fritt.

Erlend Wiborg (FrP) [16:11:45]: Jeg takker statsråden for å være så tydelig. Det tror jeg det er viktig at vi er, for vi ser at det har vært syndet på flere områder. Vi har mange eksempler på det når det kommer til det offentliges håndtering av ytringsfrihet. Jeg nevnte karika-

turstriden i 2005, da den daværende regjeringen virkelig feilet.

Men det er også viktig, som statsråden var tydelig på, at man selvfølgelig må ha noen grenser for ytringsfriheten, f.eks. når man oppfordrer til kriminalitet, truer personer osv. Eksakt hvor grensen går i henhold til lovverket, skal selvfølgelig ikke bestemmes av den til enhver tid sittende regjering, men av politiet og påtalemyndighetene. Utfordringen oppstår hvis politiet også blir en veldig stor politisk aktør, noe jeg mener man kunne se i forbindelse med den mye omtalte demonstrasjonen og ordren politiet da hadde. Jeg er glad for at det ble gjort endringer på det.

Et argument som ofte blir brukt for å prøve å begrense noens rett til å ytre seg eller demonstrere, er faren for at det kan skape unødvendig uro, uorden og vold. Faren med det er at det kan være motdemonstrantene som kommer med så mye trusler om at det skal bli mye støy, uro og potensielt vold, at de som ønsker å ytre seg helt legitimt, blir begrenset på grunn av trusselen. Det er viktig at vi slår hardt ned på og er tydelige på ikke er akseptabelt, sammen med den selvsensuren vi ser i stor grad.

Når man ser utover denne salen nå, er det ikke én representant fra opposisjonspartiene her. I en sak om grunnleggende demokratiske rettigheter velger Arbeiderpartiets representanter ikke å stille i salen – heller ikke representanter fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt eller Miljøpartiet De Grønne. Det er kun Fremskrittspartiets og Venstres representanter som nå er i salen. Det synes jeg er utrolig trist, og jeg forventer at det kommer flere tilbake hit og deltar i denne debatten om en grunnleggende og viktig sak.

Presidenten: Presidenten er frå Arbeidarpartiet.

Statsråd Jøran Kallmyr [16:14:53]: Det er en viktig sak og et viktig prinsipp som representanten Wiborg tar opp. Slike saker er utfordrende for oss som samfunn fordi de fleste av oss kanskje ikke liker budskapet. Like viktig er det at det budskapet skal få lov til å slippe fram.

Vi har sett hvordan det går i samfunn der myndighetene begynner å sette grenser for hva det skal være lov å si og ikke si i en demonstrasjon. Det kan høres tilforlåtlig ut at man begrenser ytringsfriheten til at bare det som folk flest liker, skal kunne bli sagt, men det er en farlig vei, som raskt leder til diktatur. Derfor er det så viktig at ytringsfriheten vår er slått fast i Grunnloven, og at uansett om vi sterkt misliker det som blir sagt, skal vi forsvare retten til å si det.

Det problematiske er hvis man f.eks. skal ha en ordning i politiet der man på forhånd skal begrense en ytring, fordi det kan være en oppfordring til f.eks. ulov-

ligheter. Det vil fort gli over til å bli en forhåndssensur, noe som er i strid med Grunnloven.

Den andre problemstillingen er av en mer praktisk art – hvordan selve demonstrasjonen skal bli gjennomført. Det er så klart et paradoks at hvis det blir nok motdemonstranter og nok lyd imot, er det vanskelig å få ytret seg, men politiets oppgave er ikke å sørge for et mikrofonstativ for dem som skal holde en demonstrasjon eller en motdemonstrasjon. Politiets oppgave er å opprettholde ro, orden og sikkerhet – ikke sørge for at ytringene blir hørt av andre, men sørge for at ytringene kan bli sagt, og at de kan bli sagt i en slik setting at en ikke blir angrepet av andre. Og enhver person i en slik demonstrasjon – enten det er en motdemonstrant eller en demonstrant – som ikke etterkommer f.eks. politiets anmodning, vil få en reaksjon fra politiet hvis vilkårene for det er til stede.

Himanshu Gulati (FrP) [16:17:13]: Jeg vil gjerne takke min gode kollega representanten Erlend Wiborg for å ta opp denne interpellasjonen, og jeg tror kanskje dette er en av de viktigste interpellasjonene jeg har sett mens jeg har vært her på Stortinget, på grunn av det prinsipielle temaet som tas opp. For å være helt ærlig er jeg egentlig veldig lei meg for at vi trenger denne interpellasjonen, men det er kanskje litt slik den er, den tiden vi lever i.

La meg begynne med å si at jeg ikke har sans for brenning av bøker, enten det er Koranen, andre religiøse bøker eller bøker generelt. Det gir meg assosiasjoner jeg ikke liker. Men denne debatten handler nettopp om at det ikke har noe si hva man liker eller ikke liker. Den handler om å forsvare folks rett til å si det de vil, i henhold til ytringsfriheten, som også innebærer en del handlinger – grunnleggende ytringsfrihet. Og selv om det følgende, Voltaires vise ord, er blitt sitert her mange ganger tidligere, føler jeg at det fortjener å bli repetert: Jeg trenger ikke nødvendigvis å være enig i det du sier, men jeg vil med livet som innsats forsvare din rett til å si det.

Ytringsfriheten er under press også her i Norge, fra folk og grupperinger med ekstreme religiøse meninger, fra folk med en politisk agenda. De fleste av oss sensurerer oss selv i dag. Jeg skammer meg litt over å innrømme det, men også jeg tenker mye over hva jeg bør la være å si, fordi prisen for å si ting – f.eks. kritiske ting om islam – er ganske høy. Man vet at personer med ekstreme religiøse ideer og andre med religiøse politiske agendaer bruker slike sitater for å true og kneble debatten. Den prisen man betaler ved at man begrenser sin egen frihet når man utsettes for slike trusler, føles ofte litt for høy, også for oss politikere, som er vant til å være i offentlighetens søkelys. Det er synd, men det er sannheten.

Mange har betalt den prisen. For noen uker siden hadde jeg i denne salen besøk av tre av de modigste personene jeg noen gang har møtt. Det var Zineb El Rhazoui fra Frankrike, som er den eneste overlevende fra Charlie Hebdo-redaksjonen. Jeg hadde også besøk av Flemming Rose, tidligere redaktør i Jyllands-Posten, og imam Tawhidi fra Australia. Alle tre er personer som har sagt kritiske ting om både islam og dem som fronter ekstreme meninger, og de betaler prisen ved at de har vakter rundt seg 24/7. Også vår egen Vebjørn Selbekk, som representanten Wiborg tok opp, har betalt denne prisen, fordi han trykket en faksimile av Muhammed-karikaturene, og den daværende utenriksministeren valgte å omtale hans handlinger som et eksempel på at det var ekstremister på begge sider.

Ytringsfrihet handler om mye, også om religionsfrihet. I 25 pst. av verdens land, rundt 50 land, er det restriksjoner på utføring av religion. Vi ser at jenter blir kidnappet, konvertert og tvangsgiftet fordi de tilhører minoriteter. Og til syvende og sist er det dette ytringsfriheten også handler om: religionsfriheten. Derfor må vi sette ned foten for begrensninger i ytringsfriheten og sørge for at vi har en åpen, demokratisk debatt hvor folk tør å si det de mener, og ikke lar frykten for trusler fra folk med ekstreme meninger begrense hva de sier.

Når folk trues fra å gjøre noe, er det den samme politiske og hatske agendaen som ligger bak, som gjør at minoriteter i en rekke av verdens land lever som annenrangs borgere fordi de er skyldige i en eneste ting: at de tror på noe annet enn majoriteten.

Å stå opp for ytringsfriheten er noe av det viktigste vi kan gjøre som politikere, og jeg slutter meg derfor også til det representanten Wiborg sa. Jeg skulle gjerne ha sett at enda flere representanter hadde vært til stede her i salen i dag i denne debatten og sagt hva de mente om dette temaet.

Carl-Erik Grimstad (V) [16:21:29]: I likhet med flere her har jeg ikke noe problem med å takke interpellanten for å ha tatt opp et av de viktigste elementene i vårt demokrati, nemlig ytringsfriheten. Jeg slutter meg til det som har blitt sagt om at det burde ha vært flere i denne salen for å debattere dette viktige temaet. Det har i enkelte av politiaksjonene vi har sett den siste tiden, vært representanter hvis parti er her i salen til daglig, som har gått langt i å kalle politiet fascister. Det synes jeg er forstemmende.

Denne debatten bringer meg inn på, siden det er noen som ikke liker ytringer, debatten om Unge Venstre og «Legalize it»-kampanjen rett før valget i høst. Det var en kampanje der politiet grep inn ved enkelte situasjoner, og der skoleledelsen nektet et anerkjent politisk parti, en ungdomsbevegelse, å publisere materiale der

de ga uttrykk for et spesielt politisk grep for å få ned rusbruken i landet og få rusbruken under kontroll.

Det sies at ytringsfriheten er absolutt, som man har vært inne på her flere ganger. Det er den åpenbart ikke. Det dreier seg ikke bare om forbud mot hatefulle ytringer. Det dreier seg om forbud mot oppfordring til vold, det dreier seg om forbud mot ærekrenkelses – om privatlivets fred, særlig, selv om ærekrenkelse riktignok ikke lenger er tatt inn i straffeloven – men også om bestemmelse om opphavsrett og retten til eget bilde. Det dreier seg altså om at det er kloke og dumme ytringer i dette samfunnet – det kan vi ikke komme bort fra. Jeg betrakter SIANs handlinger i den situasjonen det henvises til her, som ikke spesielt kloke. Det egner seg til å hausse opp en stemning, som jeg synes det er forkastelig at noen tar til orde for. Jeg syntes det var ille å oppdage hvordan voksne mennesker kan ytre seg på denne måten.

Det dreier seg altså om praksis når det gjelder ytringer, og det er et langt mer interessant felt. Er det f.eks. greit at embetspersoner, ansatt i statens ytre og indre etat, uttrykker sin personlige mening om et spørsmål som er til politisk behandling – f.eks. politidirektøren, som i en kronikk advarte mot følgene av en reform, altså rusreformen, som er vedtatt i Stortinget, men der juridiske detaljer legges fram for offentligheten om to dager? Jeg finner dette høyst spesielt. Jeg kan ikke se at dette har forekommet så lenge jeg har fulgt norsk politikk. Dette dreier seg altså ikke om ytringsrett, men heller om kloke og ukloke handlinger. Og jeg mener vi må ta høyde for at det er en form for presedens som er skapt her, kanskje, men som jeg finner vanskelig å akseptere som god forvaltningsskikk.

Vi har altså spørsmålet om rettigheter. Vi har spørsmålet om etiske holdninger, som ikke fanges opp av jusen, men som fanges opp av etikken. Og så dreier det seg om ytringer innenfor god og dårlig forvaltningsskikk. For eksempel vet man her i huset at man ikke ytrer seg om komitébehandlinger når det gjelder andre partiers holdninger og synspunkter som kommer fram i komitébehandlingen. Det er en form for ytringsbegrensning, som jeg har stor sans for.

Med all forståelse for at statsråden ikke er forberedt på dette spørsmålet, våger jeg meg likevel på å uteske hans synspunkter på hvorvidt uttalelsen fra politidirektøren – for meg en problematisk handlemåte – er i samsvar med god forvaltningsskikk, slik han ser det, og derfor innenfor politidirektørens ytringsdomene, jeg sier altså ikke ytringsrett. Hva synes i det hele tatt statsråden om en slik praksis?

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [16:26:06]: Jeg vil også takke interpellanten for å ta opp en svært viktig in-

terpellasjon. Jeg vil ta en litt annen vinkling på selve diskusjonen – jeg vil ta debatten knyttet til norske medier.

Ytringsfriheten er en av våre mest sentrale frihetsverdier. Ytringsfriheten danner grunnlaget for demokratiske samfunn. Uten ytringsfrihet er demokratiet en illusjon. Jeg skal ikke bruke dette innlegget til å diskutere den konkrete hendelsen som er knyttet til brenning av Koranen – det er tatt opp allerede. Jeg vil se på ytringsfriheten i et bredere perspektiv.

Staten bidrar vesentlig til at medier skal få mulighet til å fremme nyheter og meninger. Alle former for statlig mediestøtte utgjør for 2019 om lag 9,6 mrd. kr. NRK alene får 6,4 mrd. kr. Bakgrunnen for støtten er ønsket om et demokratisk mediemangfold. Dessverre finnes det mediemangfoldet som var intensjonen bak de ulike støtteordningene, kun i beskjeden grad. Det vi opplever, er dessverre ikke et mediemangfold, men at den samme meningen gjentas mangfoldige ganger, til den blir en sannhet som det er svært krevende og ofte stigmatiserende å motsi.

Det er særlig to områder hvor norske statsstøttede medier har tilnærmet samme syn. Det gjelder klimarelaterte spørsmål, og det gjelder innvandring og integrering. Men også på bistandsfeltet er det en allmenn enighet blant mediene: Jo mer, jo bedre. Alternative synspunkter innenfor disse områdene møtes ikke med motargumenter eller empiri. Meningene blir straks diskvalifisert og møtes umiddelbart med stigmatisering og til dels latterliggjøring av budbringeren.

Samtlige statsstøttede medier fremfører et budskap om at menneskelig aktivitet og karbonutslipp på dagens nivå vil føre til en global temperaturstigning på to grader. Anklagene er at politen derfor vil smelte, og at havnivået vil – som en konsekvens – stige dramatisk. Det er 2030 som gjelder, men årstallet har vært justert et par ganger allerede.

Andre samfunnskonsekvenser av landenes klimapolitikk berøres ikke. Senest i går var det et innslag på morgennyhetene på NRK P2 om at julepresangene skaper et unødvendig klimaavtrykk. Forsker Anita Broch ved SIFO hevdet at alle har det de trenger, og at vi derfor burde gjøre gavegivingen mer klimavennlig, med andre ord gi færre gaver og helst gi opplevelser. Programleder Ida Creed responderte: Ja, hvorfor ikke?

Ja, hvorfor ikke? Ingen tok opp hva konsekvensene av en slik politikk ville være: En drastisk reduksjon i produksjonen verden over ville ført til nedleggelse av bedrifter og massearbeidsledighet i den fattige delen av verden, presumptivt. Men denne problemstillingen ble ikke engang nevnt eller berørt. Det er ikke journalistikk, men propaganda.

Stadig flere klimaeksperter i en rekke land stiller imidlertid spørsmål om temperaturutviklingen skyldes

menneskelig aktivitet. Dette er ikke einstøinger med et medfødt opposisjonelt synspunkt på samfunnsutviklingen; dette er ofte beleste og intelligente mennesker som trekker en annen konklusjon. Og la det være helt klart: Dette er mennesker med langt mer kunnskap og kompetanse på klimafeltet enn de aller fleste politikere og journalister. I et slikt perspektiv dreper mediestøtten mediemangfoldet.

Når det gjelder innvandring og integrering, begynner stadig flere å innse at Fremskrittspartiets argumenter og foreslåtte tiltak tilbake på 1980-tallet burde vært gjennomført. Mediene har imidlertid samlet fordømt alle forslag om å redusere den ikke-vestlige innvandringen som har blitt fremmet av Fremskrittspartiet, og forslag som har gått ut på å stille klare krav i forbindelse med etablerte menneskerettighetsbrudd innenfor islam, og forslag om integreringstiltak som har stilt tydelige krav om tilpasning.

Mediene har imidlertid blitt stadig mer offensive og kreative i sitt forsvar av innvandringen – igjen fordi en innrømmelse på dette feltet vil bidra til at mediens tidligere argumentasjon blir gjort til skamme. Nettopp derfor er det viktig for mediene at Fremskrittspartiet inngår kompromisser som setter partiet i samme bås som de øvrige partiene. Resultatet blir etableringen av alternative nyhetsmedier som tør å ta de krevende debattene, og som ikke har som mål å komme til enighet med andre nyhetsformidlere. De ønsker ikke å være en del av det etablerte mediefellesskapet, men vil utfordre Norge.

Derfor har jeg lyst til, fra denne talerstolen, å gi honnør til dem som faktisk tør, og som møter massiv kritikk i denne salen og overalt ellers, selvsagt – og det er: Resett, Document.no og HRS, som utfordrer politikere og gammelmediene, og som tør å bruke ytringsfriheten slik den var tenkt brukt.

Jeg vil samtidig utfordre statsråden med et spørsmål: Vil statsråden jobbe for at også de tre nevnte mediene får lik tilgang til mediestøtte som resten av Medie-Norge, slik at vi får en reell debatt på et fair grunnlag i norske medier?

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Erlend Wiborg (FrP) [16:31:11]: Jeg vil takke for debatten. Fremskrittspartiet avholder gruppemøte akkurat nå, og vi kunne nesten hatt samme debatt der, i og med at det kun var representanter fra Fremskrittspartiet og – hederlig nok – Venstre som valgte å delta i debatten. Jeg mener det er verdt å gjøre det, som jeg sa i mitt innlegg i sted, da jeg sterkt oppfordret representanter fra andre partier til å delta i en debatt om grunnleggende verdier. Dessverre valgte de ikke å gjøre det.

Jeg registrerer at spesielt Arbeiderpartiet som, som kjent, har en brokete fortid når det gjelder ytringsfrihet, velger å ikke være til stede i salen. Det er trist.

Representanten Grimstad tok opp et eksempel som jeg hadde tenkt å ta nå, og det gjaldt den berømmelige kampanjen til Unge Venstre. Man kan ha delte meninger om narkotika, om legalisering og ikke, det er helt legitime standpunkter å ha, men det skal avgjøres gjennom meningsbrytning, ikke gjennom forbud mot å ytre seg, og i hvert fall ikke det som nesten er det mest skremmende, at man har forhåndssensur av ytringer. Det er et grunnleggende prinsipp. Det har man hatt tidligere når det gjelder sensur av filmer, at det var forhåndssensur. Nå vurderer man lovligheten av filmene etter at en ytring har funnet sted, og det tror jeg er viktig at vi er tydelige på.

Det må også være lov å kritisere ytringer andre kommer med. Det at noen kritiserer en ytring noen har kommet med, er ikke nødvendigvis et forsøk på å kneble ytringsfriheten, tvert imot. Det er å bruke den grunnlovfestede rettigheten man har på å få til meningsbrytning, på å få synspunktene frem. Jeg tror det gagnar alle å få flest mulig synspunkter frem, også de synspunktene noen kanskje synes er litt spesielle eller veldig marginale.

Kampen for demokrati og frihet er ikke vunnet for alltid. Den kampen må kjempes hver dag. Når vi lever i et så flott land som Norge, kan det virke litt pompøst å si det fra Stortingets talerstol, men jeg mener det er viktig. For vi ser hvordan ytringsfriheten har vært under press, og er under press. Noen har betalt en utrolig høy pris fordi de har valgt å benytte seg av ytringsfriheten, og det er mennesker som virkelig fortjener vår støtte. Derfor hadde jeg håpet at Stortinget i dag i denne debatten enda bredere kunne slå fast at ytringsfrihet skal finne sted, og at det også er statens oppgave å legge til rette for at ytringsfrihet finner sted og å beskytte dem som ytrer seg.

Statsråd Jøran Kallmyr [16:34:28]: Det ble reist sammenligninger mellom koranbrenningen og regjeringens reaksjon den gang på karikaturtegningene. Jeg har lyst til å understreke at vi som regjering selvsagt må få lov til å ta politisk avstand fra et budskap vi ikke liker, men det er forskjell på å ta avstand fra et budskap vi ikke liker, og på å beklage at handlingen kunne skje i vårt land, sånn jeg har forstått skjedde under karikaturstriden. For da beklager man også at man har ytringsfrihet. Vi kan ikke beklage at en organisasjon forsøkte å brenne en koran i Norge, men vi må få lov til å si at vi ikke er enig i selve handlingen. Det er en ganske stor forskjell.

Representanten Grimstad tok opp Unge Venstres kampanje «Legalize it». Det var nok ikke politiet som

grep inn der, men narkotikaforeningen til politiet. Politidirektøren gikk veldig klart ut og sa at de må lære seg å skille litt bedre mellom politirollen og rollen som medlemmer av en frivillig organisasjon. Jeg synes vi fikk håndtert denne situasjonen ganske bra, og det ble ettertrykkelig slått fast både fra statsråd Sanner og fra meg at vi heller ikke der kan drive med forhåndssensur, verken på skolen eller ellers i samfunnet.

Representanten Grimstad tok også opp dette med ytringsfriheten til embetspersoner og viste til politidirektørens utspill i forbindelse med rusreformen. Jeg må få understreke at en politidirektør må få lov til å komme med sine faglige anbefalinger i en pågående politisk debatt. Det mener jeg er viktig. For politiet besitter en enorm kunnskap, og det er viktig å få fram den kunnskapen også i samfunnsdebatten. Hvis ikke har vi begynt å legge begrensninger på ytringsfriheten, slik at vi går glipp av viktig informasjon som også kan brukes som et beslutningsgrunnlag for denne sal når saken til slutt kommer hit.

Presidenten: Debatten i sak nr. 43 er omme.

Sak nr. 44 [16:36:54]

Interpellasjon fra representanten Sveinung Stensland til eldre- og folkehelseministeren:

«Demens er ifølge Folkehelseinstituttet den fjerde største dødsårsaken her i landet, mer enn tredoblet på 20 år. I dag har over 77 000 mennesker i Norge demens, og trolig vil antallet dobles fram mot 2040. Av alle som lever med demens i dag, antar vi at rundt 4 000 er under 65 år. Over 350 000 er nær pårørende til en med demens. Hjernesykdommer gir enkeltpersoner og familier store belastninger. Mange sykdommer og skader i hjernen forandrer pasientens personlighet, eller pasientene opplever en tretthet som påvirker både dem og familien. De samfunnsøkonomiske omkostningene ved sykdom og skade i hjernen er store. Det er flere ulike sykdommer og skader i hjernen som kan føre til demens. Alzheimers sykdom er den vanligste typen, men det finnes også en rekke andre typer demenssykdommer.

Hva vil statsråden gjøre for å sette oss i bedre stand til å møte denne utfordringen?»

Sveinung Stensland (H) [16:38:03]: De siste ukene har vi hatt en debatt i media om vold i helsetjenesten, og da vold utøvd av pasienter mot helsepersonell. Det er selvsagt svært alvorlig når slikt skjer, og det er noe som må tas på høyeste alvor. Aftenpostens redaksjon skal ha honnør for at de har tatt tak i denne problemstillingen.

Det er selvsagt et lederansvar å sørge for at ansatte kan arbeide uten å bli utsatt for vold eller trusler. Men

det er litt for enkelt å si «innen eldreomsorgen», for i mange tilfeller er det snakk om demente som blir volde-lige i frustrasjon over tilstanden de befinner seg i.

Altfor mange som har demens, mangler diagnose. Diagnose er viktig både for å utelukke annen sykdom og for å få et best mulig tilrettelagt pleie- og omsorgstilbud fra kommunen. Dessuten er det viktig å få en diagnose for å kunne planlegge for fremtiden og for å få de tje-nes-tene som det blir behov for.

Som vi stadig ser i media, senest i Dagbladet for i dag, kan sunne levevaner bidra til god helse og redusere eller utsette risikoen for demens og en rekke sykdom-mer.

Sunne levevaner kan bidra til å forebygge demens, men all kunnskap vi har om forebygging av demens, gjelder på befolkningsnivå. Det betyr at det vil være stor variasjon fra person til person. Risiko for demens er en kombinasjon av gener, levevaner og miljø. Det er mulig å leve sunt på alle måter og likevel få en demenssykdom.

I dag finnes det ingen kur mot demens, men det er mye som kan gjøres for å leve best mulig med sykdom-men. Kunnskap om demens gjør det lettere å takle de ut-fordringene en demenssykdom medfører for familie og nære venner. Som pårørende er det viktig å ha kontakt med andre som kan gi hjelp og støtte.

Psykologen Hege Moberg er pårørende til en far med demens og beskriver dette godt i en Ytring publi-sert hos NRK. Faren har alzheimer. Hos demente for-svinner etter hvert evnen til å danne mening. Verden fremstår som uforutsigbar, uforståelig og utrygg. Beho-vet for trygghet og omsorg øker, samtidig som evnen til å gi uttrykk for dette svekkes. Hun beskriver faren som en stillfaren og vennlig mann. Så hvorfor ble han en ag-gressiv mann på sykehjemmet, spør hun.

Videre beskriver hun tilbudet faren får, som dårlig, med lite innhold annet enn stillesitting og tv. For perso-ner som tidligere hadde et aktivt liv, blir det en brå over-gang uansett, og er man dement, blir det ekstra vanske-lig, da man etter hvert mister grepet om egen virkelig-het. Hun peker videre på hyppige endringer i personalet og høy medisinerings som medvirkende faktorer. Og som hun sier:

«En mann som faren min, hvem har han vært før i livet? Hva likte han å gjøre? Hva liker han fort-satt å gjøre?»

«Kanskje hadde han opplevd mer glede og me-ning om han fortsatt hadde fått lov til å «fikse» på ting, selv om det nødvendigvis ikke alltid ble repa-rert!»

Her er vi inne på kjernen. Folk trenger å fylle livet med mening også ved sykdom eller alderdom. Derfor er jeg så glad i reformen Leve hele livet, som ble lagt frem i fjor.

Vi trenger et mer demensvennlig samfunn. Hvis alle kan bare litt mer om demens, vil hverdagen bli mye en-klere for alle som er berørt av denne sykdommen. Den eneste måten å skape et demensvennlig samfunn på, et åpent og inkluderende samfunn for alle som lever med en demenssykdom, er å snakke om det.

Personer med demens har, som alle andre, både be-hov for og rett til å delta i ulike fellesskap. Mange lever med demens i mange år, og enkelte får demens på et tidspunkt da de fremdeles er i arbeid og har forsørgeran-svar. Demens er derfor noe som angår hele samfunnet, og som også arbeidslivet må ha kunnskap om og forhol-de seg til. Målet om et samfunn som gir muligheter til samfunnsdeltakelse for alle, stiller krav til utforming av det fysiske miljøet, til tenkemåte, holdninger og politisk prioritering.

Demens er ifølge Folkehelseinstituttet den fjerde største dødsårsaken her i landet, mer enn tredoblet på 20 år. I dag har over 77 000 mennesker i Norge demens, og trolig vil antallet dobles frem mot 2040. Av alle som lever med demens i dag, antar vi at rundt 4 000 er under 65 år. Over 350 000 er nær pårørende til en med demens. Hjernesykdommer gir enkeltpersoner og familier store belastninger. Mange sykdommer og skader i hjernen forandrer pasientens personlighet, eller pasientene opplever en tretthet som påvirker både dem og famili-en. De samfunnsøkonomiske omkostningene ved syk-dom og skade i hjernen er store. Det er flere ulike syk-dommer og skader i hjernen som kan føre til demens. Alzheimers sykdom er den vanligste typen, men det fin-nes også en rekke andre typer demenssykdommer.

Da spør jeg: Hva vil statsråden gjøre for å sette oss bedre i stand til å møte denne utfordringen?

Statsråd Sylvi Listhaug [16:42:44]: Å bedre tilbudet til personer med demens og deres pårørende er høyt pri-oritert av regjeringen. Vi er godt kjent med de demogra-fiske endringene som representanten Stensland beskre-iver. Dette er en utfordring vi tar på alvor, og som vi har adressert bl.a. gjennom Demensplan 2020, Omsorg 2020 og Leve hele livet – kvalitetsreformen for eldre.

Demensplan 2020 er regjeringens femårsplan for å forbedre tjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende. Målet er å skape et mer demensvennlig samfunn som tar vare på og integrerer personer med de-mens. Planen handler bl.a. om forebygging, diagnostise-ring og ikke minst oppfølging etter diagnose.

Demensplan 2020 går nå inn i sitt siste år. Nasjonal kartlegging av kommunenes tilrettelagte tjenestetilbud til personer med demens 2018 viser at det har vært en positiv utvikling i planperioden. Det er utviklet og spredd betydelige mengder informasjons- og opplæ-ringsmaterieell om demens, bl.a. Pårørendeskolen, som

er en møteplass for erfaringsutveksling og kunnskap for dem som er nærmest den med demenssykdom. Det er viktig for å sikre en felles basiskunnskap for dem som jobber i tjenestene, og derfor er det gledelig å se at nesten alle kommuner i landet har eller har hatt ansatte som har deltatt i kompetansehevingsprogrammene Demensomsorgens ABC og Eldreomsorgens ABC.

Vi har lovfestet en plikt for kommunene til å tilby dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens fra 1. januar 2020. Personer med demens skal få meningsfulle og gode opplevelser og pårørende nødvendig avlastning.

Det er gjennomført forsøk for å utvikle modeller for systematisk oppfølging etter diagnose. Dette bidrar til at flere kommuner nå har etablert rutiner for oppfølging av den enkelte. Dette bidrar til at personer med demens og pårørende følges opp jevnlig. De får både informasjon og tilbud om rett tiltak eller tjeneste til rett tid.

Norge var et av de første landene i verden som laget en nasjonal demensplan. De to demensplanene Demensplan 2015 og Demensplan 2020 har vært viktige for å sette demens på dagsordenen og har bidratt til en positiv utvikling i tjenestene. Men vi er ikke i mål. Det er fortsatt utfordringer som krever en innsats, og derfor vil vi lage en ny demensplan etter Demensplan 2020. En hovedutfordring er at altfor få blir utredet og får en diagnose. Bare 56 pst. av dem man mistenker har demens, har blitt utredet og fått en diagnose.

Dette er krevende av flere årsaker. Det er bl.a. viktig å utelukke andre sykdommer og fjerne tvil og usikkerhet både for den enkelte og for den enkeltes pårørende. Videre er en diagnose viktig for å få planlagt og iverksatt nødvendige tiltak og tjenester og sørge for at den enkelte får nødvendig kunnskap. Det er derfor behov for å jobbe med hvordan demens skal utredes, og også hvorfor.

Det har skjedd en positiv utvikling, men det er fortsatt en utfordring at mange personer med demens ikke får et tilpasset tilbud. REDIC-undersøkelsen fra 2015 viste at hjemmeboende personer med demens med omfattende behov ofte får forholdsvis lite hjelp av kommunen. Nasjonal kartlegging i 2018 viste at bare 40 pst. av kommunene arbeider systematisk med opplæring og innføring av personsentrert omsorg. Dermed er det fortsatt vel 60 pst. av kommunene som ikke gjør dette systematisk.

Videre ser vi at for mange blir overlatt til seg selv. Vi må sørge for at personer med demens og deres pårørende får god oppfølging og meningsfulle aktiviteter etter at diagnosen er stilt, framfor å bruke tid på å lete, søke og vente.

Demensplan 2020 og Demensplan 2015 har i hovedsak rettet seg mot kommunene. Kommunene er sen-

trale, men vi vil også fange opp andre arenaer i helse- og omsorgstjenesten og samfunnet for øvrig. OECD har påpekt at sykehus i liten grad er tilrettelagt for personer med kognitiv svikt. Dette vil vi se nærmere på i den nye planen.

En tilbakemelding vi har fått i arbeidet med ny demensplan, er at mange opplever stigma, og at personer med demens ikke blir hørt i saker som angår dem selv. Det er sårt og gjør sykdommen enda tyngre å leve med. Det er derfor viktig å fjerne fordommer og øke kunnskapen om demens. Dette gjelder både helsepersonell, pårørende og alle som møter mennesker med demens i hverdagen. Mer kunnskap vil hjelpe flere til å se symptomer på demens og søke helsehjelp tidligere.

Det finnes ingen kur mot demens. Det eneste vi vet virker, er mer kunnskap. Flere trenger kunnskap, slik at vi kan møte mennesker som har demens, med forståelse, respekt og omtanke. Derfor må vi fortsette å forske på årsaker, forebygging og behandling.

I høst åpnet et nytt forskningscenter i Bergen, som skal forske på alvorlige hjernesykdommer som ALS, MS, Parkinsons sykdom og demens. Senteret vil gi flere pasienter muligheten til å delta i kliniske studier.

Vi må også se nærmere på voldsproblematikken som Aftenposten har avdekket. Omfanget av avvik som følge av voldsepisoder mot ansatte og beboere som er avdekket, er urovekkende stort. Vi vet at over 80 pst. av beboerne ved sykehjem har en eller annen form for demenssykdom. Det er viktig at det enkelte sykehjem bygger opp ansattes kompetanse om hvordan man skal håndtere og forebygge vold på sykehjem. Vi vet også at mange med demens fortsatt er friske og raske i kroppen, og det å være i aktivitet vil kunne virke positivt og forebygge uro og aggresjon. Vi er allerede i gang med arbeidet med ny demensplan og henter inn innspill fra brukere, pårørende, ansatte i tjenestene og fagfolk.

Som følge av de demografiske endringene venter vi at det blir økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester, særlig blant dem over 80 år. Vi må derfor tenke nytt om hvordan vi skal møte denne utviklingen. Regjeringen er opptatt av å sikre et mangfold av boligløsninger. De fleste vil bo hjemme, og vi må se på løsninger som bidrar til at flere planlegger og tar ansvar for å tilrettelegge for sin egen alderdom. Så må vi selvsagt sørge for nok heldøgns omsorgsplasser for dem som har behov for det.

Regjeringen har derfor startet arbeidet med et kunnskapsgrunnlag der vi vurderer hvordan statens virkemidler best kan innrettes for å sikre et mangfold av boformer. Vi har bl.a. lyst ut et konsulentoppdrag som skal foreslå konkrete modeller eller tiltak for framtidens boformer for eldre. I oppdraget ber vi spesielt om at det

ses nærmere på modeller av typen generasjonshus og løsninger som setter folk i stand til å bo hjemme.

Vi er i gang med gjennomføringen av kvalitetsreformen Leve hele livet. Målet med reformen er at eldre skal kunne mestre livet lenger og ha en trygg og aktiv alderdom. Leve hele livet skal bidra til at kommunene lærer av hverandre og implementerer gode løsninger for aktivitet og fellesskap, mat og måltider, helsehjelp, sammenhenger og et aldersvennlig samfunn.

Det er etablert et råd for et aldersvennlig Norge, og i alle kommuner og fylkeskommuner skal det opprettes elderråd for at eldre skal høres i viktige beslutningsprosesser på alle nivåer. Regjeringen vil også opprette et eget eldreombud. Alle disse initiativene skal til sammen være med på å forankre og gi retning. Eldre skal bli hørt, og samfunnet skal bli mer aldersvennlig.

De kommunene som integrerer løsningene i Leve hele livet i sine kommunale planer, vil fra 2021 bli prioritert i øremerkede ordninger. Det vil vi komme tilbake til i budsjettssammenheng. For å stimulere til aktivitet i kommunene allerede i 2020 foreslår vi et nytt tilskudd på 23 mill. kr for utvikling av gode modeller for bedre kvalitet, kompetanse og kontinuitet i omsorgstjenestene – i tråd med områdene i Leve hele livet.

Vi tar den demografiske utviklingen på alvor, og denne utviklingen ligger til grunn for flere av våre satsinger og tiltak og vil selvsagt gjøre det også i nye satsinger.

Sveinung Stensland (H) [16:51:10]: Som statsråden er inne på, forventer vi at flere lever lenger, og at flere lever lenger med bedre helse, da gjerne somatisk helse. Før var vanlige dødsårsaker infeksjoner og hjertesykdom – de klassiske dødsårsakene – men nå ser vi at flere og flere overlever hjertesykdom og infeksjoner og lever lenger. Da ser vi at hjernesykdommer, og spesielt demens, blir mer fremtredende i sykdomsbildet. Så for å sette det litt på spissen: Jo flinkere vi blir til å kurere somatisk sykdom, desto større er risikoen for sykdommer som gjelder bevegelsesapparatet, psykisk helse og hjernehelse.

Kunnskapsnivået er dessverre forskjellig i kommunene, kvalitetsnivået er forskjellig i kommunene, og vi ser at det er forskjellig satsing i kommunene. Derfor er det gledelig at statsråden peker på ordninger vi har for å stimulere kommuner som vil satse på dette feltet. Samtidig ligger det en felle i det: at det bare er de flinke som blir flinkere, og at vi ikke klarer å dra med hele laget. Men jeg er overbevist om at det er riktig med den typen belønningsordninger som vi nå er kommet frem til.

Jeg har også lyst til å peke på Hjernerådet, som gjør en viktig jobb her sammen med Nasjonalforeningen for folkehelsen. Jeg er selv demensvenn og oppfordrer alle tre som er med i denne debatten, til å bli demensvenn.

Nasjonalforeningen gjør en virkelig god jobb for å informere om demenssykdom og for å hjelpe pårørende og ikke minst pasienter som blir rammet av denne sykdommen. Det er nå engang slik at dette ikke er en blålys sykdom – det er ingen som kommer inn på sykehus med blålys på taket fordi de er demente. Det er ikke de som skriker høyest, men det er mange som lider i det stille, både pårørende og pasienter.

Heldøgns plasser er én ting, men det aller, aller viktigste er at de som får heldøgns plass, får fylt sitt opphold på sykehjem med innhold. Derfor er jeg glad for at statsråden nevner Leve hele livet, og jeg ser gjerne at vi er tøffere med kommunene slik at de tar i bruk det verktøyet det er.

Det viktigste av alt er å skape trygghet. Utagerende brukere med demens er gjerne et resultat av utrygghet og forvirring. Det er det en må jobbe mot, og da er en annen måte å tenke på, både når det gjelder boliger, bemanning og innhold i tjenestene, veien å gå. Det samme er faktisk samfunnsplanlegging, og de tekniske utvalg eller planutvalg i kommunene har også en rolle å spille når vi skal utforme et demensvennlig samfunn for fremtiden.

Statsråd Sylvi Listhaug [16:54:01]: Det er viktig, også når vi diskuterer det som har med eldreomsorg å gjøre, å huske at de aller fleste eldre er ressurssterke – de er friske og raske og greier seg selv. Ofte når man diskuterer disse spørsmålene, får man nesten et inntrykk av at alle er pleietrengende. Slik er det heldigvis ikke.

Likevel er det utrolig viktig at vi griper fatt i de utfordringene vi ser, og jeg vil også berømme Aftenposten for den reportasjeserien de har hatt når det gjelder vold i sykehjem. Det er utrolig vondt for de pårørende til dem som utsetter andre for vold – noe de gjør rett og slett fordi de er syke; de har fått en demenssykdom som gjør at de agerer som de gjør. Det er selvfølgelig også vondt for de pårørende til dem som blir utsatt for denne volden, og det er derfor vi må gjøre hva vi kan for å redusere den.

Et grep som vi kommer til å be Husbanken se på, er det med å ta i bruk teknologi som gjør at folk ikke går inn på andre rom enn sine egne, gjennom at de har noe rundt halsen eller rundt hånden som gjør at de ikke kommer inn på andre rom. Vi må også ha mer åpenhet om kvaliteten i sykehjemmene. Derfor er Helsedirektoratet allerede i gang med å se på kvalitetsindikatorer – vi trenger muligens flere av dem. Vi må også vurdere å ha åpenhet ned på sykehjemsnivå, slik at vi faktisk vet mer om hva som skjer på sykehjem. I dag vet vi mye om sykehusene, vi vet mye om skolene der barna våre går, men vi vet altfor lite om det enkelte sykehjem og hvilken kvalitet som er der. Fylkesmennene har fått i oppdrag å se på sine sykehjem og sine kommuner: Hvem er det som

lykkes godt med å følge opp denne typen avvik, og hva kan vi lære av dem?

Representanten Stensland var inne på Nasjonalforeningen for folkehelsen, og også jeg vil benytte anledningen til å gi dem honnør – jeg har hatt møte med dem som grunnlag for den nye demensplanen og fått mange gode innspill. Jeg må også si at det gjorde sterkt inntrykk på meg å møte ektepar der den ene var syk av alzheimer og den andre var frisk, når de fortalte hvordan de blir møtt i samfunnet. Det ene paret forteller at den ene dagen blir man behandlet helt som alle andre, og så får man denne diagnosen og går ute på gata og opplever at folk nesten ser gjennom deg og snakker til ektefellen din i stedet for til deg. Det er akkurat som om folk tror at når man får denne diagnosen, har man glemt alt. Slik er det ikke. Dette er en sykdom som utvikler seg over tid, og det er viktig at folk flest har kunnskap om det, slik at man blir behandlet med den respekten man faktisk fortjener.

Dette er en sak vi kommer til å følge opp. Det er viktig for hele samfunnet at vi er rustet til å ta imot de mange flere eldre det vil bli, og som også kommer til å få en demenssykdom.

Kjersti Toppe (Sp) [16:57:21]: Eg må få takka for at dette temaet er sett på dagsordenen. Sjølv om det ikkje er så veldig mange som er her og debatterer saman med oss, er eg iallfall glad for at temaet vert sett på dagsordenen. Fleire har snakka om Aftenposten sin reportasje om vald i helsetenesta, og det er jo noko som faktisk har vore oppe i og vorte behandla i Stortinget, behovet for ei kartlegging av menneskerettsituasjonen i norske sjukeheimar. Det har vorte stemt ned to gonger dei siste fire åra – er det vel – og eg ser fram til at vi no skal få ei slik kartlegging. Det er klart at noko av valden både mot tilsette og mot andre bebuarar skjer av personar med demenssykdom, som kan verta valdelege eller få personlegdomsforstyrningar. Alderspsykiatrien snakkar vi altfor lite om. Eg trur at alderspsykiatrien er eit område som bør styrkjast i åra framover.

Så vil eg berre ta opp nokre forhold som eg meiner er veldig viktige når det gjeld tilbodet til dei med demenssykdom. Dagaktivitetsplassar meiner eg er det kanskje aller viktigaste å få gjort noko med fort. Det har vorte omtalt som det manglande mellomleddet i omsorgskjeda, og eg er heilt einig. Vi veit at det er behov for 9 300 plassar – det er gamle tal, behovet er sikkert enda større i dag – og vi veit at kommunane på langt nær har klart å etablere så mange plassar, det er vel omtrent halvparten. I den demensplanen som er gjeldande, står det at dette er eit av dei aller viktigaste tiltaka. Eg og Senterpartiet har etterlyst ei enda større satsing på dette, utanom at det no har vorte lovfesta. Men det må jo byggest ut i tråd med behovet, og der er vi langt ifrå i dag.

Det andre eg vil ta opp, er pårørende. Det heng saman med dagaktivitetsplassar, for dei pårørende til iallfall dei heimebuande med demenssykdom vert utslitne. Dei gjer ein fantastisk innsats år etter år, men dei endar ofte sjølv med å verta sjuke. Får ein dagaktivitetsplass til ein som bur heime, vil det ikkje berre vera eit gode for den som har ein demenssykdom, men det er òg ei stor avlasting og gir tryggleik for dei pårørende. No ventar vi ein pårørandestrategi – som iallfall eg trudde skulle koma i haust, men eg veit ikkje om han har vorte utsett, det kan jo kanskje statsråden fortelja om – og vi ser fram til at det skal verta ein strategi som faktisk betyr ei endring for dei pårørende.

Så er det snakk om dette med diagnose – det står òg i den gjeldande demensplanen – det er eit problem at ein går altfor lenge utan å få ein demensdiagnose. Det er ikkje bra, for det handlar òg om førebygging, tilrettelegging osv. Eg veit ikkje om det har vorte ei betring dei siste åra, det har vore sånn lenge, men det er klart at det er kjempeavgjerande at fleire får ein diagnose når ein mistenkjer at det kan vera det.

Fallførebygging er òg noko eg må snakka om, for det er veldig mange med demenssykdom som lever lenge med demenssykdommen, men som kanskje døyr av eit fall. Å driva fallførebygging blant dei med demenssykdom er òg eit veldig viktig område.

Medisinering har òg vorte tatt opp her. Overmedisinering snakkar ein veldig mykje om, men vi må òg vera klare over at for ein del av dei med demenssykdom er det òg fare for underbehandling. Særleg smertebehandling er det ofte for lite av fordi ein ikkje klarar å gi uttrykk for smerte. Eg tenkjer det òg er veldig viktig at ein får kompetanse i sjukeheimar osv. for å få ei riktig smertebehandling.

Det med stigma og skam kan ikkje nemnast ofte nok. Eg har opplevd at framleis, når vi snart er i 2020, er det knytt skam og stigma til denne sjukdomsgruppa. Der er vi heilt einige tverrpolitisk om at vi må snakka meir om det. At personar som har fått sjukdommen, står fram i media, trur eg er utruleg positivt. Det har vi hatt eksempel på titt og ofte – utruleg positivt.

Til slutt: Det er mange konkrete tiltak i den 2020-planen, og eg lurar på: Er regjeringa fornøgd med kor langt ein er komen i dag?

Sveinung Stensland (H) [17:02:36]: Takk for debatten.

Til siste taler vil jeg si: Jeg er ikke helt fornøyd. Jeg hadde ikke fremmet denne interpellasjonen hvis jeg var helt fornøyd. Vi kommer aldri til å komme helt i mål, derfor må vi fortsette å ha trykket på disse mer stille diagnosene. I helsedebatten er det veldig ofte, som jeg sa i mitt forrige innlegg, blålysmedisinen som vinner frem.

Da har vi et ansvar for å lytte til de svakeste gruppene, og det er gjerne de som har denne typen diagnoser.

Forrige taler var inne på dette med diagnostisering. Det er helt klart at når jeg snakker om kunnskap og informasjon, handler det om at folk skal skjønne sykdommen og tidligere oppsøke hjelp hvis de ser symptomene. Det handler også om at primærhelsetjenesten er obs på denne diagnosegruppen – én ting er fastlegen, men også at det er tilgang på gode tilbud for eldre i kommunene, der en kan oppsøke hjelp. Mange kommuner har også egne helsestasjonstilbud for eldre, og det er en god modell i så måte.

Fall ble også tema her plutselig. Vi vet at over 10 000 nordmenn får hoftebrudd etter fall, og 25 pst. av dem dør i løpet av et år. En av de vanligste årsakene til sykehjeminnleggelse er hoftebrudd etter fall. Det er noe som henger sammen med denne diagnosen. Igjen: Det er mange grunner til å ha diskusjoner om demens.

Jeg vil takke både for svarene som er gitt fra statsråden, og debatten vi har hatt. Jeg håper at dette kan være starten på en ny demensplan og videre arbeid med dette, og ikke minst en påminnelse om at det viktigste for dem som er rammet, er at de får innhold i livet sitt. Da er Leve hele livet-reformen et godt svar som kommunene bør ta i bruk.

Statsråd Sylvi Listhaug [17:04:42]: Jeg vil starte med å takke for debatten. Det er en veldig viktig debatt.

Når det gjelder Demensplan 2020, vil jeg si at det går i riktig retning. Men vi er ikke mål, og det er derfor vi skal lage en ny plan, som nok også kommer til å ta opp noen av de samme temaene som vi har hatt tidligere. For eksempel når det gjelder kompetanseutvikling, er vi ikke i mål, og det spørs om vi noen gang kommer dit. Vi må hele tiden jobbe med det.

Så er jeg helt enig med representanten Toppe i at vi snakker for lite om alderspsykiatri, og at det også er en del av dette. Det er derfor det er så viktig å bygge opp kunnskapen ute i eldreomsorgen.

Dagaktivitetsplasser er kjempeviktig ikke minst for pårørende og dem det gjelder, for at de skal komme seg

ut. Nå blir det lovfestet, og da forventer vi selvfølgelig at kommunene følger opp det. Men det er også viktig at kommunene har et variert tilbud, for det er et helt annet behov man har om man er dement, men frisk i kroppen, enn hvis man er dement og ikke kommer seg så mye rundt. De pårørende er utslitt, det vet vi, derfor jobber vi nå med en strategi- og handlingsplan. Vi velger nå å slå det sammen, derfor tar det noe lengre tid. Den er utsatt til våren, men vi håper at det skal bidra til at vi får satt dette på kartet i enda større grad, og at vi får til enda bedre tjenester, som også kommer de pårørende til gode, som gjør en fantastisk innsats i dag, og som avlaster det offentlige.

Flere må få en diagnose, det er jeg helt enig i, det må vi jobbe videre med. Vi må også jobbe videre med hvilken oppfølging man får etter at man har fått en diagnose. Det mange opplever, er jo rett og slett å bli sendt ut til et stort, svart hull der man selv må finne fram til hvor man kan få hjelp, og hvem man skal kontakte. Her er det nødvendig at vi greier å få til mer strømlinjeformede tjenester, som gjør at man slipper denne letingen.

Legemidler er viktig, men beroligende midler kan ikke erstatte manglende aktivitet. Jeg var og besøkte Bamble Sykehjem tidligere i år. Der hadde de hatt et skyhøyt forbruk av beroligende medisiner. De hadde mye utagering. De la om hele driften på skjermet avdeling og sørget for å øke bemanningen og ta med seg dem som bodde der, mer ut. Medisinbruken gikk kraftig ned, og samme vei gikk det med utageringen. De fikk rett og slett en helt annen avdeling etter at de tok disse grepene. Jeg mener at mange flere må se på lignende løsninger. Det er ikke alltid det er medisin som er løsningen, men rett og slett å drifte på en annen måte og øke grunnbemanningen. Det vi ser, er at det ofte ikke koster mer, men at det gir bedre tjenester.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 44 er omme. Det er også slik at dagens kart er ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? Så synes ikke, og møtet er hevet.

